

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TÜRK FUTBOL TARİHİNE
ADINI YAZDIRANLAR

Onların Hikayesi

futbolun duayenleri...

ZEHRA YÜCEBULUT

“ONLAR”ın HİKAYESİ

Zehra Yücebulut

Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nden mezun oldu. Yerli yabancı pek çok ünlü arkeologla kazı çalışmalarına katıldı. Ankara Ali Hürol ve Ankara Kaktüs Komedi tiyatrolarında oyuncu olarak sahneye çıktı. TGRT'de müzik eğlence ve aktüel programlarda yardımcı yönetmen ve yapımcı olarak görev aldı. Radyo Female'de haber spikerliği, TGRT FM'de prodüktörlük ve spikerlik yaptı. Halen TGRT FM'de çalışmalarını sürdürmektedir.

tarih düşünce kitapları: 3
galeri portre: 1

“Onlar”ın Hikayesi
Zehra Yücebulut

Editör
Ahmet Sarbay

Tasarım
tdkGrafik

Birinci Baskı: Mart 2004

ISBN: 975-6300-02-7

tarih düşünce kitapları

Ticarethane Sk. Gülegüle Apt. No: 14/2
34410 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 0212 511 75 00
Faks: 0212 528 59 63
web: www.tarihdusunce.com
e-posta: tarihdusunce@tarihdusunce.com

Baskı ve Cilt
Kelebek Matbaacılık

“ONLAR”ın HİKAYESİ

Zehra Yücebulut

İÇİNDEKİLER

Futbolun ordinaryüsü, Lefter Küçükandonyadis	13
Tekmili birden, Turgay Şeren	27
Burhan Sargın, bazılarına dargın	43
Rüzgarın oğlu İsfendiyar, İsfendiyar Açıksöz	51
Şiir gibi adam, Suat Mamat	61
Havada duran bir insan, Ali İhsan	69
Beşiktaş'a adanmış bir ömür, Süleyman Seba	77
Futbola adanan bir ömür, Recep Adanır	89
Boyu küçük futbolu büyük efsane, Mustafa Güven	99
Futbolda Şeref'li günler, Şeref Has	111
Taçsız ama taht sahibi bir kral, Metin Oktay	119
Futbola sesini katan bir usta, Halit Kıvanç	127
Metin Oktay için Dediler ki	134
Bir baba hindi; Seha Ergen	137
Grup Maçları	140
Final Maçları	141
Macaristan Zaferi	143

ÖNSÖZ

Sözlük anlamı, olmuş veya olabilecek olayları anlatan romanımsı kısa yazılara hikaye deriz. “*Onların hikayesi*” ile bir zamanların gerçek ve unutulmaz futbol kahramanlarının hayatlarını kendi ağızlarından kaleme aldık.

Çalışma için ön hazırlık yaparken şu acı gerçekle karşılaştım. Bir döneme isim vermiş kıymetlerimizle ilgili yapılmış çalışmalar hem üstün körüydü, hem de bilgiler birbirini tutmuyordu. Bu kitabın sayfalarını çevirdikçe doğru bilgileri bizzat sahiplerinin ağızından okuyacaksınız.

“*Onların hikayesi*” kolay hazırlanmadı. Cefalı bir ön çalışmadan sonra, Türk futbol devlerini ziyaret etmeye başladım. Ortaya beğeneceğinizi umduğum bir eser çıktı. Bir de eserin oluşmasında destek veren, ama perde arkasında kalanlar var ki isimlerini burada anmak bana şeref verecektir.

Başta, bana bu projenin uygulanma sahasını açan TGRT-FM Genel Müdürü muhterem büyüğüm İlhan Apak, tecrübesiyle ufku mu açan büyük usta Kemal Belgin, Türkiye Gazetesi Spor Servisi Müdürü, Türk spor basınında bir ekol Sadık Söztutan, fotoğraflarıyla renk veren Cem Başaraner, yorulduğum zamanlarda, gözlerindeki ışıltıyı bana yansıtıp destekleyen sevgili kardeşim *Burak Koçyiğit*, “fikir, hazırlık ve projeyi hayata geçirme” üçgeninde desteğini, bilgisini ve emeğini benimle paylaşmış baş kahramanlardan *Ahmet Sarbay* abim... Tomurcuk halindeki bir çiçeğe kiminiz toprak attınız, kiminiz suladınız, kiminiz sabredip açmasını beklediniz.

Her şey için, özellikle bana inandığınız için çok teşekkür ediyorum.

Zehra Yücebulut
Yenibosna-İstanbul
Ocak 2004

GİRİŞ

Bir kar topu yaptım ellerimin üşüyeceğini bile bile... Az da üşüse çok da fark etmezdi benim için... Ne de olsa yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı bir coğrafyanın, Eskişehir'in çocuğuyum. Ama nasıl tahmin edebilirdim ki bu küçücük kartopunun ellerimden kayıp bir çığa dönüşeceğini... Dost sohbetlerinde düşünülen bir hevesin hayata geçirilebileceğini...

Bir eski resme bakarken, "Ah... *Ben de onların arasında olabilseydim*" diye çok hayal kurmuşumdur. Bir "Dolmabahçe Stadyumu", bir "Amigo Orhan", bir "Metin'in rövaşatası" resimlerine baktığımda "ben de o günlerde yaşamış olsaydım" diye iç geçirirdim. Lefter 35 metreden gol attığını anlattığında sanki ben de yanındaydım. Turgay, Alman panzerlerinin mermi gibi şutlarını savuşturduğundan bahsederken ben de plonjon yapıyordum.

Heyecanımı lütfen mazur görün. Zira hayatım boyunca bir tarihe bu kadar yakın olup, bu kadar heyecanlandığımı hatırlamıyorum.

Geçmişin futbol devleriyle yaptığım bire bir görüşmeler sonunda, bu çalışmanın ne denli önemli olduğuna defalarca şahit oldum. Sadece ben değil, spor medyasının duayenleri de aynı kanaattedirler.

"Onların hikayesi" adlı yazı dizimizin kahramanları oynadıkları futbol, kazandıkları başarıların yanı sıra gösterdikleri tevazuları da adlarını Türk Futbol Tarihine yazdıranlardı. Hemen hiçbiri medya önüne çıkmak istemiyordu. Gösterdikleri tavır, şimdiki çoğu futbolcu gibi, "önce haber yapılmak için gazetecilere davet çıkaran, şöhret olunca da hakarete varan tepkiler gösterenlerden" farklıydı. Onlar, büyüklerinden aldıkları terbiyeyle seyirciye hürmetkardılar. Kıyafetleri, tavırları ve konuşmalarında tek dikkat ettikleri konu, muhataplarına olan saygıydı. Hiçbiri kendini dev aynasında

görmüyordu. Oysa içlerinde Berlin'i ayağa kaldıran, en tecrübeli haber ajanslarını çuvalattıran, rakip antrenörleri bile hayran bırakan kabiliyetler vardı. Bunları anlatırken bile ürkek bir mahcubiyetle konuşuyorlardı.

Onlar, bir dönem Türk futbolunun vazgeçilmezleri, isimleri binlerce taraftarın ağzında marş olmuş yıldızlardı. Günümüz "yeni yetme" kuşakların yarım yamalak bilgisini tamamlamak ve belki örnek almak isteyen olursa diye "*Onların hikayesi*" ni hayata geçirdik.

Futbolun ordinaryüsü

Lefter Küçükandonyadis

Türk futbolunun sembol ismi Lefter Küçükandonyadis, 1923 yılında İstanbul Büyüka- da'da dünyaya gelir ama Hey- beliada'da büyür. Ciddi anlam- da top kovalamaya 16 yaşın- dayken Taksimspor'da başlar. Askerliğini Diyarbakır'da yapar. Dönüşünde Fenerbahçe'ye transfer olur. 1951-1953 yılları arasında İtalya'nın Fiorentina ve Fransa'nın Nice takımlarında forma giyerek dünya çapında bir futbolcu olduğunu tescil etti- rir. 1954'te Türk Millî Takımı-

nın ilk kez katıldığı Dünya kupası maçlarında oynar. Türkiye'ye döndüğü 1953-54 futbol sezonunda hastası olduğu Fenerbah- çe'ye transfer olur. Türk Millî Takım formasını tam 50 kez ısla- tırken 21 gol kaydeder. Futbol Federasyonunun "Altın Şeref Ma- dalyası" nı alan ilk futbolcu olur. 1966 yılında futbolu bıraktığın- da tam 43 yaşındadır. Yurt dışında ve Türkiye'de birçok takımın teknik direktörlüğünü yapar. Taraftarlarca çok sevilen, üstün fut- bol tekniği yüzünden "ordinaryüs" lakabı verilen Lefter Küçü- kandonyadis şu anda çok sevdiği futbolu ve Fenerbahçesini sade bir izleyici olarak huzur içinde yaşadığı "Sevgili Büyüka- da" sın- dan izlemektedir.

Lefter kendisini tedaviye reaksiyon göstermeyen bir Fenerbahçe hastası olarak tarif ediyor.

İlk konuğumuz Türk futbolunun ordinaryüsü, efsanesi *Lefter Küçükandonyadis*... Dikkat buyurun bu futbol deviyile değme gazeteciler röportaj yapamamışlardı. Zira hiç kimseyi kabul etmiyordu. “Buyrun gelin, bir çayımı için ama ne mikrofon, ne kamera hiçbirini istemiyorum” diyordu. Üstelik bir süre önce geçirdiği rahatsızlık sebebiyle kapı gibi “doktor raporu” vardı. “Vaziye-ti Lefteriye” yi bize hatırlatan ailesi, röportaj teklifimizi kibarca reddetti.

Ancak Lefter olmazsa bu yazı dizisi bütün romantizmini kaybedecekti. Çünkü röportajını yaptığım bütün duayenler, “ille de Lefter” diyorlardı ve ekliyorlardı; “Zor kızım, Lefter bu... Hiçbir gazeteciye konuşmadı!..”

İyi de yıllarını bu mesleğe vermiş gazeteci abilerim, onca tecrübelerine rağmen Lefter’i “ikna” edememişken ben nasıl edecektim?.. Her ne kadar televizyon ve radyo tecrübem olsa da şu gazetecilik denen “zenaat” farklı kabiliyetler istiyordu. Eskiler “teşbihte hata olmaz” derlermiş, insanın biraz kaşarlı olması gerekiyor. Eh biz de az kaşarlı değildik ama taze kaşardık ve bu iş için eski kaşar olmak gerekiyordu.

Elimdeki en büyük koz çalıştığım gazetenin kişilik haklarına duyduğu saygıydı. Gazete yönetiminin sıkça hatırlattığı bir düstur vardır; buna göre, haber yaparken insanları rahatsız etmeyeceksin ve asla yalan yazmayacaksın. Bunun çok faydasını gördüm. İnsanlar, “Türkiye Gazetesi” deyince derin bir saygı duyuyorlar, sözlerinin çarpıtılmayacağını bilerek rahat konuşuyorlardı. Lefter’in ailesinde de bunu gördüm. Niyetimin onu asla rahatsız etmek ve heyecanlandırmak olmadığını, bir futbol dehasını yeni nesillere tanıtmak istediğimi anlatınca yeşil ışık yaktilar ve topu Lefter’e attılar. İyi de, Lefter kendisine atılan topun üzerinden atlarsa ne yapacaktım?.. Bunun için büyük yardımlarını gördüğüm iki tecrübeli isimden faydalandım; Özcan ve Ali Şirin abiler... Bunun ne kadar isabetli olduğunu Lefter’in masasına oturduğumda anladım. Onu yormamak için röportajı kısa kesip kaydı kapatma rağmen sohbetimiz devam etmişti. O çok hoş aksanıyla ve nüktedan anlatımıyla hatıralarını peşpeşe sıralıyordu.

Hikaye Başlıyor

Gazete binasındayız. Üç gergin ve heyecanlı insan birbirlerine meraklı gözlerle bakıyor. Sessizliği Özcan Genç abi bozuyor. “İstikamet Büyükkada, ileri...”

Büyükkada vapuruna biniyoruz. Niyetimiz malum, hiçbir gazetecinin yapamadığını yapmak, yani Lefter’i uzun boylu konuşturmak. Vapur dersiniz tatilcilerle ağzına kadar dolu. Çoluğu çocuğu ve bavulu alan bütün İstanbul sanki buradaydı. Ne yalan söyleyeyim ayaklarım titriyordu. Adalar konusunda “ihtisas” sahibi Özcan abi ve medyanın “Evliya Çelebisi” gazeteci Ali Şirin abi, “Gel gel” diyorlar, “burada durulmaz!..” Daracık vapur merdivenlerine yönelip çıkıyoruz kaptan köşküne... Kapıyı açıp beni buyur ediyorlar içeri, sanki gemi babalarının malıymış gibi...

Özcan abinin “selamün aleyküm millet!..” sesini duyan köşk personeli şaşkın; “bunlar da nereden çıktı?” diye... Kaptanın arkası dönük. Muhtemelen, “işportacılar işi azıttı. Buraya kadar çıktıklarına göre...” diye düşünüyor olmalı. Ama diğerleri, bembeyaz giysilerin içinde “müstemleke valisi” edasıyla resim veren Özcan abiyi ve her daim karizmatik tavırlarıyla Ali Şirin abiyi görünce “vardır bir sebebi” deyip susuyorlar. Bizimkiler hiç oralı değil, 5 dakika sonra lütfedip kaptan paşaya durumu izah ediyorlar; “Türkiye Gazetesindeniz aaabi!.. Aşağısı mahşer gibi de...”

Sonra başlıyorlar muhabbete... Benim ise kulağım onlarda, aklım Lefter Küçükandonyadis ile yapmak istediğim röportajda... Kaptanın; “Bakın yunuslar...” sesiyle kurtuluyorum zihinsel gelgitlerden. Gerçekten yunuslar bir dala bir çıka vapurumuzla yarışıyorlar.

Özcan abi Büyükkada’nın tekmiil eşrafına haber uçurmuş “geliyorum” diye... Onlar da Lefter’in 17.00-18.00 arası iskelede olacağını haber vermişler. “İskelenin neresinde?” diye soruyorum Özcan abiye, “Merak etme be anam, hele karaya çıkalım, gerisi kolay” diye cevaplıyor.

Büyükkada’da Lefter’in o saatlerde gittiği üç kahve var. Buralarda eski dostlarıyla buluşup sohbet ediyor. Biz iskeleye çıktığımız anda haber geliyor; “Abiler, Lefter yukarıdaki kahvede...”

Lefter birkaç arkadaşıyla küçük bir masanın etrafına oturmuş, ısmarladıkları portakal suyunu içmek üzereler. Türk futbolunun

“ordinaryüs” unvanlı efsanesinin karşısında bir an duruyorum. Bembeyaz saçları, hâlâ güçlü fiziği ile futbol oynamaya her an hazır tavırlarını seyrediyorum. Sonra bütün cesaretimi toplayıp karşısına dikiliyorum ve “merhaba” diye elimi uzatıyorum. Aya-küstü tanışmanın ardından beni buyur edip portakal sularından birini önüme koyuyor. “Senin kısmetinmiş iç” diyor. Adrenalin seviyem tavan yapmış olduğu halde bir yudum alıyorum ve pat diye lafı atıyorum ortaya; “Lefter abi, niyetim seninle röportaj yapmak. Eğer bana yok olmaz dersen hiç gücenmem kalker giderim. Ama birkaç şey söylersen...”

Bir an için müthiş bir sessizlik oluyor. Lefter ustanın yüz hatlarına bakıyorum. En ufak bir gerginlik yok, gözbebekleri de öyle... Masada oturan ve adına Acem dedikleri arkadaşı söyleniyor;

“Kırma çocuğu Lefter” diyor, “bir şeyler söyle...” Lefter’in bakışlarındaki olumlu kıvılcımı gördüğüm gibi kayda başlıyorum ve içimden “Sağolasın Acem abi” diyorum.

Lefter Küçükandonyadis henüz 8 yaşında... Daha o yaşlarda sokak aralarında oynadığı futbolu görenler geleceğin yıldızı olarak tarif ediyorlardı.

Türk futbolunda ekol bir isimsiniz. Sizde futbol oynama düşüncesi ne zaman oluştu?

Kendimi bildim bileli top oynadım. Büyükada’da top oynayabileceğimiz çok mekan vardı. Arkadaşlarla akşama kadar top oynardık. Eve toz toprak içinde dönerdik. Ben de bir kabiliyet varmış ki futbolcu olmuşum.

Fenerbahçe tutkusu nasıl başladı?

Futbola başlayışım gibi Fenerbahçeliliğimi de hatırlamıyorum. Ciddi olarak futbola başladığımda yaşı 16’ydı. İlk takımım da Taksimspor’du. Çok başarılı olduğum için yaşıma küçültüp aske-re iki-üç sene geç gönderdiler. O dönemde askerlik bugünkü gibi değildi. Tam 4 sene Diyarbakır’da vatan görevi yaptık. Dört

sene uzun bir süreydi. İstanbul'a döndüğümde her şey sıfırdan mı başlayacak diye bir korku vardı içimde. Ancak tezkereyi alıp İstanbul'a döndüğümde Beşiktaş, Galatasaray, Fenerbahçe dahil pek çok kulüp beni bekliyormuş. Ben Fenerbahçe'yi tercih ettim.

Neden?

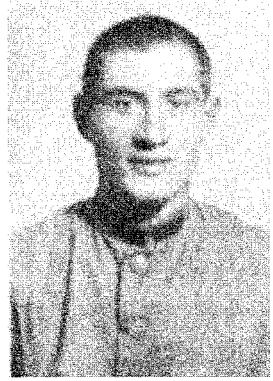
Doğuştan Fenerbahçeliyim galiba... Fenerbahçe benim kalbim, damarlarım, hücrelerim, yani her tarafım gibiydi.

En namlı taraftar sahibi olarak Fenerbahçe'yi biliyorum. Bu taraftar sizin için neyi ifade ediyor?

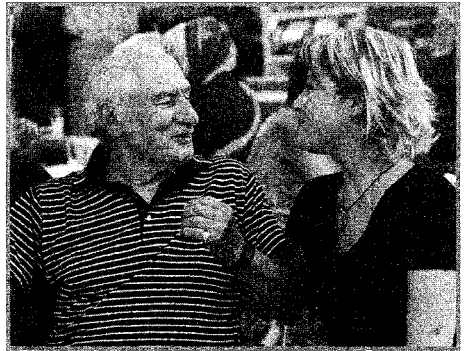
Fenerbahçe taraftarı demek vefa demektir. Daha geçen gün bir grup genç çiçeklerle evimin önüne gelip "Lefter Lefter" diye tempo tuttular. Dayanamayıp ağladım. Hastanede yatarken de beni yalnız bırakmadılar.

Sizi seven sadece Fener taraftarı değil ama...

Doğru söylüyorsun. Bu konuda bir hatıramı anlatayım. Bir Karşıyaka maçı öncesi hakem olacak şahıs bir arkadaşlarıyla iddiaya girmiş, "Ben Lefter'i oyundan atacağım" diye... O zamanlar hakemlik bugünkü gibi değildi. Kalburüstü ve sözü dinlenir bir mesleğe sahip her insan hakemlik yapabiliyordu. Bu hakem de bir bankanın müdürüydü. Dediğini yaptı ve beni yok yere oyundan attı. Rakip takım

Bir dönem askerlik yapmadığı bile iddia edilmişti rakipleri tarafından... Ancak o askerliğini Türkiye'de, Diyarbakır'da yapmıştı.

İstanbul Büyükkadada emekliliğinin tadını çıkaran Lefter, o tatlı aksanıyla Türk Futbolunun bir dönemini çok güzel özetlemişti.

oyuncuları ve taraftarları dahil herkes dondu kaldı. Ben başım önde sahayı terkederken ortalık inlemeye başladı. Bütün stad “hakem dışarı, Lefter içeri, hakem dışarı Lefter içeri” diye bağırıyor. Tezahürat bitmek bilmiyordu. Banka müdürü hakem de şaşırdı bu işe... Dakikalarca süren bu protesto sonunda Hakem yine inanılmaz bir şey yaptı... Baktı ki olmayacak, düdüğü başka birine verdi. Hakemlikten çıktı ve ben maça döndüm. Rakip taraftar ve futbolcuların da bu tepkiye katılmaları beni çok mutlu etmişti.

Lefter adı uğruna kaç kişi Fenerbahçeli olmuştur tahmin edebiliyor musunuz?

Çok kişi olduğunu biliyorum. Son yıllarda Fenerbahçe’nin kötü gidişatı yüzünden insanlar gelip dert yaşıyorlar. “Abi sırf sana hayranlığımızdan dolayı Fenerli olduk. Ne olacak bu takımın hali” diye...

Siz ne cevap veriyorsunuz?

Ne yapabilirim ki?.. “Bu yaştan sonra sahaya çıkıp ben mi oynayacağım?” diyorum.

Aynı soruyu ben sorayım: N’olacak bu Fener’in hali?..

Fenerbahçe’nin derdi kaliteli süper oyuncu değildir. Bastırır-sın parayı, alırsın istediğin futbolcuyu... Fener’in eksikliği disiplinli bir teknik direktördür. Böyle birini bulacaksın ve işine karışmayacaksın. Aksi takdirde kim gelirse gelsin Fenerbahçe başarılı olamaz. Fener bugünkü haliyle horozu bol kümese benziyor. Çalışkan tavuk yok.

Sizinle ilgili bir ön araştırma yaptım. 1951’de Türk Millî Futbol Takımı Federal Almanya çok önemli bir maç yapmış ve 2-1 kazanmış. O maçta inanılmaz bir futbol sergilemişsiniz.

Sadece ben değil, takım olarak muhteşem oynamıştık.

O maç sizin için dönüm noktası olmuş...

Evet, futbolumu beğenen Macar futbolcu Hidegkuti beni Fiorentina’ya tavsiye etmiş. Transferim de bu sayede olmuştu.

Ama o maçta çok enteresan bir pozisyon var ki hâlâ anlatılıyor.

Evet, bir atağımızda top kaleci Turek'te kalmıştı. Ben de kalecinin arkasındaydım ve Turek beni farketmemişti. Topu oyuna sokmak isterken ben arkasından gizlice yaklaşıp topu kaptım. Hemen vurdum... Kaleci mükemmel uzandı ama topu çelemedi. Top bir o direğe, bir bu direğe çarptı, herkes gol diye beklerken çizginin üzerinde durdu. Ben hemen koştum. Ancak yerdeki kaleci can havliyle öyle bir sıçradı ki topu benim ayaklarıma kaparak aldı. O pozisyona bugün bile yanıyorum. Gol olsaydı o maç 3-1 bitirdi.

Olsun, 2-1 yenmişiz ya...

Evet ama, Alman seyirciler bize yapmadıklarını bırakmadılar. Binlerce kişi koro halinde bize sövüyor. Hırsını alamayanlar hem Türk hem de Alman bayraklarını yırtıp kafalarına geçiriyorlar. Hatta maçın bitiminde soyunma odasına giderken koltuk değnekli bir sakat, değneği bizim kaleci Turgay'ın kafasına vurmuştu.

Maçı gündüz oynamıştık. Akşam yemeğine davet ettiler gittik. Ancak hiçbiri bizimle konuşmuyor. Suratlarından düşen bin parça... O gün Almanları yakından tanımış olduk. Yenilgiye tahammülleri yokmuş.

Bir sonraki kupada 1954'de Türkiye ilk defa Dünya kupası finallerinde oynadı. Kadroda siz de vardınız.

Evet, Güney Kore'yi çok farklı bir skorla 7- 0 yenmiştik.

Bu yedi golün içinde sizin muhteşem bir golünüz var ki; direkler de önleyememiş.

Bana gelen derinlemesine bir pas olmuştu. Sırtım rakip kaleye dönük olmasına rağmen 180 derece dönerek topa gelişine vurdum. Top üst direğin altına vurdu. Yerden sekti tekrar direğin altına vurdu. Eyvah dedim yine aynı senaryo mu oynanacak. Ancak top gol olmuştu.

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından verilen “Altın şeref madalyası” nı alan ilk futbolcu sizsiniz. Bu madalya niçin verilmmişti?

50 defa millî olan sporculara veriliyordu. Barajı geçen ilk futbolcuydum. Çok duygulanmıştım. Benim için bundan daha güzel bir hediye olamazdı. Madalya göstermelik bir metal değildi. Kocaman ve 24 ayar altındı. O gün satsam bir bina alırdım herhalde...

Profesörlüğün bir üst makamı ordinaryüs olmaktadır. Bu lakap nasıl verildi?..

Doktor, doçent, profesör gibi makamlara uğramadan ordinaryüs olmuştuk. Emanuel isimli bir matbaacı vardı. Basın mensuplarının yanında “*Lefter’in üzerine futbolcu tanımıyorum. O, yeşil sahaların ordinaryüsü*” demiş. Gazeteler sanki el birliği yapmışçasına bana bu unvanı taktılar. Seyirci de sahip çıkmış ki ordinaryüs unvanı bugüne kadar gelebildi.

Galiba seyircinin üzerinde en çok bahis oynadığı futbolcu sizdiniz?..

Doğrudur. Hatta eski Fenerbahçe başkanlarından Emin Can-kurtaran da bahişçi ekipteydi. O zamanlar genç bir delikanlıydı. Maça çıkmadan önce bana yalvarırlardı. “*Aman abi seni tutuyorum ilk golü n’olur sen at*” diyorlardı. Bu işi o kadar abartmışlar ki sadece birinci gol değil ikinci, üçüncü gol hakkında da benim üzerimden bahse giriyorlarmış. Numaralı tribünün alt kısmında tezgahlarını kurmuş bahis çeviriyorlardı.

Matbaacı Emanuel’e ordinaryüs dedirten gollerden size en ilginç geleni hangisiydi?..

Ankara’da, Demirspor’la oynuyoruz. Orta yuvarlaktan bir serbest vuruş atacaktım. Ben o mesafeden, fazla ciddiye almadan topa vurdum. Kalecinin müdahalesine rağmen top doksan dedğimiz çataldan gol oldu. Ancak hakem anlaşılmasın bir şekilde golü iptal etti. Güya düdük çalmadan vurmuşum. Atışı tekrar ettirdi. Ben yine aynı şekilde topa vurdum. Top, bir önceki pozisyo-

nun birebir kopyasıymış gibi aynı yerden gol oldu. İnanır mısınız belki sevinemediğim yegane gol buydu. Zira kaleci topu tutmak için uzandığında kafasını şiddetle direğe çarptı ve hastanelik olmuştu.

Maçlarda sizi durdurabilmek için kaç kişi görev alırdı?

Sakatlama pahasına durdurmak istedikleri olmuş muydu?

Tam sayı veremem ama top bende iken rakip oyuncuların dalga dalga üzerime geldikleri oluyordu. Ama çok kıvrak biri olduğum için durduramazlardı. Kasten sert girmeye kalkanlar da avuçlarını yalardı. Zira ayak ve vücut çalımlarıyla onları ekarte edebiliyordum. Bu yüzden hiç sakatlanmadım.

Türk futbolu bugün iyi bir yerde mi?

Çok iyi. Aldıkları sonuçlar ortada. Eskiden bir takımda oyunun sonucunu belirleyen oyuncular vardı. Takımın kadrosu, oyun düzeni genelde buna göre kurulurdu. Onlardan biri de bendim. Bu temel oyuncu sakatlandığında veya oyundan atıldığında bütün planlar altüst oluyordu. Ama şimdi ekip mantığı var. Hangi adam çıkarsa çıksın oyun kurgusu değişmiyor. Türk Millî Takımı bugün bu mantıkla oynuyor ve çok güzel işler başarıyor.

Günümüzde en beğendiğiniz futbolcu kim?

Hepsinin birbirinden farklı özellikleri var. Ama ben golcülüğü biraz da kendime benzettiğimden Hakan Şükür'ü beğeniyorum. Onu sahada ilk gördüğümde *"bu çocuk büyük golcü, Millî Takımda beni geçer, hatta 40 golü aşar"* demiştim.

Sizin 21 gollük rekorunuza hiçbir futbolcu yaklaşamamıştı bile...

Evet ama Hakan Şükür birkaç sene önce Galler maçında dört gol birden atarak benim rekoruma el uzatmıştı. Ben o gün çok sevinmiştim, *"teşhisim doğru çıktı, bu adam büyük golcü"* diye... Ben 21 gole ulaştığımda yaşı 40'tı. Ama Hakan'ın yaşı 25-26'ydı.

Ama bence sizinki daha anlamlı. Ortada gollük pozisyon yokken üreten hep siz olmuşsunuz. Ama Hakan'ın golleri genelde bir ekip çalışmasının ürünü...

Öyle veya böyle, atılan gol önemlidir. Bütün takım pozisyonu hazırlayıp, al da at diye pas verilen pek çok oyuncu gol atamıyor. Gol atmak bir sanattır, bir beceridir.

Günümüz futbolcularından bazıları eğlence hayatlarıyla tanınıyorlar. Siz nasıl eğleniyordunuz?

Gerçi bizim Laila gibi mekanlarımız yoktu ama biz de eğlenmesini biliyorduk. Ancak maça çıktığımızda dökülmemize sebep olacak şekilde eğlenmiyorduk. Ben sahanın en çok koşan ismi olmama rağmen 43 yaşında futbolu bıraktım. O gün için birkaç sene daha oynayabilirdim. Şimdi bu baraj aşılamıyorsa işle eğlenmeyi birbirlerine karıştırdıklarındandır.

Lefter İtalya'ya transfer olduğunda İtalyan ve Türk kamuoyunu aylarca meşgul etmişti. İtalya'da lisans çıkarabilmek için çektiği vesikalık fotoğrafı...

Yurt dışında da oynadınız.

İtalya ve Fransa'da oynadım. İki sene Floransa'da Vigenze'de ve Nice'de oynadım. Nice'de hem Fransa kupasını aldık, hem de Fransa şampiyonu olduk.

Türkiye'ye döndüğünüz gibi o yılın gol kralı olmuştunuz. Futbolunuzdaki patlamanın sebebi neydi?

Evet, o sene gol kralı oldum. Daha önce de 2 defa gol kralı olmuştum. Ancak yurt dışından döndüğümde bazıları "Lefter bitti" demişlerdi. Bitmediğimi herkes görmüş oldu. Birkaç sene daha Fenerbahçe'de oynadım. Sonra 1966'da bıraktım.

Ama futboldan kopmadınız...

Ömrünü topla geçirmiş bir insanın hemen futbolu bırakması mümkün değildir. Teknik direktörlük yaptım. Mersin İdman Yurdu'nu iki sene çalıştırdım. Birinci lige çıkardım. Bir ara Ordu'da teknik direktörlük yaptım.

Yurt dışında takım çalıştırdınız mı?..

Hayır... Ben ille de takım çalıştırayım demiyordum. Yalnız ilginç bir tecrübe yaşadım. Bir gün eve telefon ettiler. Güney Afrika'da bir takımı çalıştırmamı istediler. Ülke olarak futbola yatırım yaptıklarından filan bahsettiler. Güney Afrika kapı komşusu değil ki, Türkiye'ye göre dünyanın öbür ucu... Biraz da meraktan olacak daveti kabul ettim. Uçak biletini kendileri getirdiler ama ben uçağa binmekten hiç hoşlanmıyorum. Üstelik Güney Afrika bu... Yolculuk saatler sürecek. Buna rağmen gittik. Ancak benim topla oynamayı sevdiğimi görünce teknik direktörlük fikrinden vazgeçip oyuncu olmamı istediler. Benim de canıma minnet... Bir sene de Johannesburg'da top koşturdum. Belki daha fazla kalabilirdim ama Güney Afrika bana çok garip geldi. Sanki futbol sahasında her an bir aslanın veya kaplanın üzerime çullanacağını düşünürdüm. Şaka yaptığımı zannetme, ben oradayken birkaç kişiyi götürmüşlerdi. Vahşi hayvanlar yakınımızdan geçiyordu. Yerli halk desen bir alem. Zencilerin üzerinde yaprak kadar bir bezden başka kıyafet yok. Tuhaf geldi, korkmuştum...

Futbol hayatınız aile hayatınızı nasıl etkiledi?..

Futbola ilk başladığım yıllarda Taksimspor'da oynuyorum. Ben 20 yaşında bile değilim. Abim Panani de Beyoğluspor'da oynuyor. Bir gün Taksimspor-Beyoğluspor maçında karşı karşıya geldik ve maçı 4-1 aldık. Dört golü de ben atmıştım. Akşam eve gittiğimde annem eve almadı beni; "Çabuk kaybol, abin içe-ride bekliyor seni öldürecek" dedi. Meğer o kadar çok kızmış ki... Siniri geçsin diye eve gidememiştim.

Lefter ustayla sohbete devam edecektim. Ancak ailesinin yaptığı ikazı hatırladım. Kendisini fazla yormamak için kayıt cihazını kapattım. Ama o, tatlı bir heyecan içinde anlatmaya de-

Lefter, yaşadıklarını anlatırken bazen hüünlüyor, bazen de kahkahalarla gülüyorduk. Hele Güney Afrika'da yaşadıklarını anlatırken... Beyaz şapkalı olan Lefter'in yakın dostu Acem... Ben ona Acem abi diyorum. Lefterle olan tatlı sohbetimizin mimarlarından.

vam ediyordu. Sanki dün yaşamışçasına anlattığı olaylar 50-60 sene öncesinde yaşananlardı. Şimdi hepsi hayal olmuştu. Bir süre gözleri daldı Büyükkada açıklarındaki bir noktaya bakarak şöyle mırıldandı. "Hayat boş, ama hoş değil mi?.." Bu söz bir başka futbol ustası Metin Oktay'ın sıkça söylediği bir cümlemiş.

Buluşmamız ne kadar heyecan yüklüyse, ayrılık saati de aynı şekilde heyecan yüklüydü. Yüzünden hiç eksilmeyen tebessümüyle bizi uğurlarken tekrar tekrar hatırlattı. "Kızım, ne zaman istersen kapım açık..."

Kemal Belgin'in dilinden Lefter...

Lefter'i yeşil sahalardan tanıyan bir spor yazarı olarak bir ayrıcalığım olduğunu hemen söylemek istiyorum. Bugünkü neslin, bugünkü spor yazarlarının da bizim gibi Lefter'i seyretnmiş olmalarını isterdim.

50 yıldan fazla bir süredir futbol maçlarını seyrediyorum. Lefter, Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyük futbolcusudur. Sadece

benim değil, bizim kuşağa mensup bütün futbol münecitlerinin, futbol yazarlarının da görüşüdür.

Lefter, çok enteresan bir futbolcuydu. Hemen şunu vurgulamakta yarar görüyorum. Bugünkü futbolla o devrin futbolu arasında müthiş bir vites farkı vardır. Şimdi çok daha hızlı oynanıyor. Ama dönemden olup da bugünkü hız ve pres içinde futbol oynayabilecek iki oyuncudan biri Lefter'dir.

Şöyle açalım isterseniz... Bugünün futbolcularının çok büyük bir bölümü eski devirlerde olsa oynayamazlardı. Eski devirlerdeki futbolcuların çok büyük bir bölümü de o günkü futbolun vitesiyle bugün oynayamazdı. Ama bunun iki istisnası varsa biri Lefter Küçükandonyadis, diğeri de bir süre önce vefat eden Kadri Ayaç'tır. Bu tabi benim şahsi görüşümdür.

Lefter'i bugünün insanlarına “*tek başına maç kazanan adam*” diye anlattığımda kavrayamıyorlar. Fenerbahçe bir maçın ilk yarısını yenik kapatmıştı. Soyunma odasında herkesin n'olacak halimiz dediği bir ortamda Lefter; “*İkinci devre topları bana verin bu maçı kazanırsınız*” dediğini kulaklarımla duydum. Hakikaten ikinci devre Lefter tek başına maç kazandırmıştır.

Bir Hatıra...

50'li yılların ortalarında henüz küçük bir çocukken maçlara gittiğimde Lefter beni soyunma odasında beklerdi. Maça çıkmazdan önce beni görünce “*Tamam, maskotum geldi*” derdi. Sahaya çıkmadan önce yanaklarımdan öper, sahaya öyle çıkardı. Bunu nedense kendine uğur yapmıştı. Ama haksız da çıkmadı. Çünkü Lefter beni öperek çıktığı iki sene boyunca üst üste gol kralı oldu. Gerçekte ise Lefter, büyük hüneri, büyük ustalığı sayesinde gol kralı olmuştu.

...

Tekmili birden Turgay Şeren

Adını Fransızlar değiştirdi, kaleye İskoç Molloy geçirdi, Almanlar Panter dedi.

Turgay Şeren

Türk Futbol tarihinin hem büyük kalecilerinden hem de futbolumuzun duayenlerinden biri olan Turgay Şeren 1932 doğumludur. Galatasaray Lisesi'nden mezun olmuş, hayatını Galatasaray'a ve Türk futboluna adanmış bir isimdir. 17 yaşında iken Galatasaraylı olur.

Muhteşem refleksleri, her kaleciye nasip olmayan kurtarış teknikleri ile Avrupa basınında adından sıkça söz ettirir. 1951 yılında A Millî takımımızın Federal Almanya ile oynadığı 2-1'lik zafer maçında kalesinde devleştiğinde Alman Kicker dergisi "Bir insan nasıl olur da bu kadar yükseğe sıçrayabilir" başlığıyla hayretini kapakta dile getirir. Bir başka

Alman gazetesi söyleyecek bir söz bulamamış ve manşetine sadece "Turgay, Turgay, Turgay" başlığını çeker. Bütün Alman medyası ortaklaşa olarak kendisine "Berlin Panteri" lakabını vermişlerdir. Bütün bunlar gerçekleştiğinde Turgay Şeren o zaman henüz ondokuzunda tiğ gibi bir delikanlıdır.

Turgay Şeren, Türk futbolunun en iyi kalecilerinden biriydi. Özellikle topu oyuna sokarken diğer kaleciler gibi yapmaz, attığı pasın gole dönük olmasına çalışırdı.

İlk kez katıldığımız 1954 Dünya Kupası finallerinin kaptanı ve kalecisidir. 1956 yılında, o dönemin en güçlü takımlarından Puşkaş'lı Macaristan'ı 3-1 yendiğimiz ve futbol tarihine "*Macar Zaferi Kahramanları*" olarak geçen Millî Takımımızın da kaptanı ve kalecisidir.

Turgay Şeren sadece kale çizgisinde değil, ilk kez bir libero gibi 18 içinde oynayarak futbolumuza yeni bir kalecilik anlayışı getirmiştir.

19 yıl kalecilik yaptıktan sonra 2 Temmuz 1967'de kolu kırılır ve bir jübile ile sahalara veda eder. Bu sırada 35'indedir. Eğer kolu kırılmasaydı 3-5 sezon daha futbol oynayabilirdi. Ancak futboldan kopmaz. 1973-76 yıllarında Mersin İdman Yurdu'nda, 1979-80 futbol sezonunda da 6 ay Galatasaray'da Teknik Direktör'lük yapar.

Türkiye Futbol Vakfı'nın Kurucusu ve Genel Sekreteri'dir. Aynı zamanda Türkiye Profesyonel Futbolcular Derneği'nin Kurucusu ve Başkanı'dır.

Günümüzde ise "*Spor Adamı*" olarak TV yorumculuğunu ve gazeteciliğini başarılı bir biçimde sürdürmektedir.

Zerafetle nezaketi, kültürle bilgeliği sentezleyen, tek kelimeyle bir "*İstanbul beyefendisiyle*" karşı karşıyayım. Türk futbol tarihinin unutulmazlarından Turgay Şeren... Mütevazı ve her daim güleç bir sima... Böyle dört başı mamur bir ortam bulunca şımarmıştım. Futbolla başlayıp insan genomunun ne kadarının çözüldüğüyle devam etmiş, zaman makineleri ile muhabbete nokta koymuştum. İşte onunla yaptığım söyleşinin konumuzla ilgili kırsımları...

Turgay abi, zaman yolculuğuna doğduğunuz yıllardan başlasak...

15 Mayıs 1932 doğumluyum. Babam Atatürk'ün *kalem-i mahsus* yani özel kalem müdür yardımcılarında biri olan *Sabit Şevki Şeren*... Ben doğduğum zaman *Atatürk*'e bildirildiğinde, "*Sabit bu çocuğun adını ben koyayım*" demiş ve *Türkay* ismini vermiş. Soyadımızı da o vermiş...

Turgay, bürokrat bir baba ve öğretmen bir annenin iki oğlundan biriydi.

Herkes sizi Turgay olarak biliyor.

Evet, Fransız öğretmenlerimden yâdigâr kalan bir isim.

Atatürk ile ilgili başka hatıralarınız var mı?

Benden 2-3 yaş küçük kardeşim var. Bir gün Atatürk her ikimizi de dizlerine oturtup dondurma yedirirken ben vişneli dondurmayı pantolonuna dökmüşüm. Herkes panik içinde ayaklandıığında; “Önemli değil, yıkanırса çıkar” demiş. Yanağımdan öpüp gitmiş.

Annenizden bahsetseniz

Annemin doğum yeri bugün Bulgaristan sınırları içerisinde kalan *Nevrakov*... Ama şimdiki Bulgarlara soruyorum bilmiyor. Çünkü yer isimleri büyük ölçüde değişmiş. Babam, “ben bu kızla evleneceğim” diyor ve evleniyor. Annem Fransızca öğretmenliği yapıyordu.

Babanız

Babam sert bir adamdı; sert ve otoriter. Bir şey istedi mi gerekirse zor kullanan zecrî tedbir alan bir adam... Babamın huylarını biraz almışım ki benim için de bazen aksi diyorlar, yazılarım agresifmiş.

Galatasaraylılık nasıl başladı?

Galatasaray Lisesi'ne girdikten sonra...

Buraya girmenizde babanızın bir torpili oldu mu?

Hayır aksine babamın çevresi sıfırlanmıştı. Zira İnönü, Atatürk'ün etrafındakileri o ölünce Türkiye'nin dört bir tarafına dağıtıyor. Babamın nasibine de Ağrı'nın bir ilçesinde kaymakamlık yapmak düşüyor. Bu, ailemiz için çok acı olmuştu. Zira önce annemle babam ayrıldılar. Hemen sonra hükümetin gösterdiği bu tavır babamın zoruna gittiği için kahrından öldü. Ben bu sırada Çorlu'da ilkokul öğrencisiydim. Annem de aynı ilçede Fransızca öğretmeni...

Ben daha sonra İstanbul'da Galatasaray Lisesi'nin orta kısmı için *leyli meccani* (parasız yatılı) imtihanlarına girdim. Kazandım ve parasız okudum. Yoksa babadan bir şey kalmadığı gibi annem de nihayet öğretmen maaşıyla beni okutamazdı. Zira o yıllarda okulun yıllık ücreti 147 liraydı.

Ortaokulu iyi bir derece ile bitirmek zorundaydım. Eğer sınıfta kalırsam bursu kaybetme tehlikesi vardı. Ben bu korkuyla çok çalışmış olmalıyım ki, okulu birincilikle bitirdim. Ancak yine de ruhum rahat değildi.

Neden?

O zaman Çarşamba günleri herkesin ailesi okula ziyarete gelirdi. Benim babam ölmüş, annemse Çorlu'da öğretmendi. İstanbul'da kimsem yoktu. Bu sebeple Cumartesi ve Pazar akşamları da Galatasaray Lisesi'nde, okulda kalıyordum. Benim için Galatasaray Lisesi çok mutlu bir yuvaydı. Esas yuvam, aile ortamım orasıydı. Hocalarımla aramda çok iyi bir diyalog vardı.

Türkçe dersi hariç bütün hocalarımız Fransızdı. Fransız alfabesinde “ü” harfi yoktur. Dahası, Fransızlar “k” harfini “g” olarak okuduklarından, hocalarım “*Türkay*” diyemez “*Turgay*” diye okurlardı. Öyle ki herkes bana Turgay demeye başladı. Fakat pasaportumda, nüfus kâğıdımda, ehliyetimde ve işimdeki bütün yazışmalarımda adım *Türkay Şeren* diye geçer.

Resmi işlemlerde bir problem yaşıyor musunuz?

Özellikle yurt dışına giriş-çıkışlarda problem yaşadım. Pek çok arkadaş “*Gel, mahkeme kararı ile ismini değiştiririm*” dedi ama ben Atatürk’ün bana verdiği ismi değiştirmeye kıyamadım.

Devlet size verdiği bursun karşılığında ne aldı?..

Verdiği bursun karşılığı olarak benden öğretmenlik yapmamı istedi. Ama bu mümkün değildi. Zira okulu bitirdiğimde Galatasaray Futbol Takımının aktif bir oyuncusuydum. O zaman verdikleri bursu geri almak istediler. Borcumu Galatasaray Spor Kulübü üstlenmişti. Taksitler halinde bir süre ödediler. Sonra ödenmedi, herhalde unuttular.

Galatasaray Lisesi’nde sporculuk nasıl başladı?

Galatasaray Lisesi’nin spor yapılacak çok güzel büyük bir iç avlusu vardı. Ortaokul öğrencilerinin giremediği bu yerde maçlar yapılırdı. Ben de santrfor oynardım. Kaleci olacağım aklıma gelmezdi. Çünkü o zaman şimdiki gibi çim sahalar yoktu. Adeta taşlaşmış toprak sahalarda oynuyorduk. Kaleye geçmesi için insanın deli olması gerekiyordu. Zira bir gün diziniz parçalanabilirdi.

Santrafor olarak çok iyi bir performansım vardı. Alkışlık goller atıyordum. Hatta yanlış hatırlamıyorsam Darüşşafaka ile oynarken 11 golün 8-9 tanesini ben atmıştım.

Kalecilik kabiliyetiniz nereden geliyor?

O dönemde bir insan tek bir spor yapmazdı. Ben de futbolun yanı sıra voleybol ve basketbol oynuyordum. Yani ellerimi iyi kullanmayı öğrenmiştim.

Kaleye nasıl geçtiniz?

Hafta sonları okulda kaldığımda, bahçede arkadaşlarla pas-tasına karşılıklı penaltı atardık. En çok penaltı kurtaran pastayı kazanıyordu. O dönemler Galatasaray'a *Molloy* adında bir Teknik Direktör gelmişti. Okul müdürümüz *Behçet Gücer*, Müdür Muavini *Muhittin Peykoğlu* başta olmak üzere okulun tekmil idareci kadrosuyla birlikte bizim oyunumuzu seyrediyormuş. Mr. *Molloy* kurtardığım penaltıları görünce beni sormuş. Müdür Bey de, "9. sınıf öğrencisi, lise futbol takımında santrfor" demiş. *Molloy* beni çağırıp "Bizim idmanlarımıza gelir misin?" diye sorduğunda kabul ettim. Ancak antrenmanda "Geç bakayım kaleye" deyince şaşırdım. O zaman bana şöyle dedi. "Bak, evlat, eğer santrfor oynarsan, 3-5 sene sonra kaybolur gidersin. Ama kaleci olursan en az 20 sene oynarsın." Ben de kabul ettim ve antremanlara çıkmaya başladım. 1946 yılında *Erdoğan* ve *Osman* abilerin arkasında üçüncü kaleci oldum. Yani yedeğin yedeği...

Transfer ücreti olarak kaç dolar veya lira aldınız?

Nerdeee?.. 1 Lira para almazdık o zamanlar. Kimsenin aklından da geçmezdi. Hem o zaman Türk Lirası dolarla yarışlıyordu. Alman markı ise yerlerde sürünüyordu.

Kaleci olmak sizi memnun etti mi?

İlk zamanlar bir türlü santrforluğ u bırakamadım. Pazar sabahları liseler arası maçlar yaptığımızda santrfor oynardım. Santrfor olmayı seviyordum. Çünkü gol atıyorsunuz. Kaleci olunca da gol yıyorsunuz. Ama sonradan Mr. *Molloy*'i dinledim ve kalecilikte karar kıldım. Pişman da olmadım.

Kaleci olarak sahaya çıktığınız ilk maçı hatırlıyor musunuz?

Elbette... Galatasaray'ın *Rapid*'le (Avusturya) yaptığı maçta kaleye geçtim. O zamanlar Avrupa kupaları falan yoktu. Yurt dışından bazen takımlar gelir bizimle maçlar yaparlardı. *Rapid* takımı ile *Dolmabahçe* (şimdiki İnönü) Stadı'nda karşılaştık. *Erdoğan* abi kaledeydi, ben yedektim. Sürekli oyuncu değiştiriliyordu.

Oyunun bitmesine yakın 4-0 mağlup durumdayız. *Bülent Eken, Erdoğan* abiyi oyundan aldı ve beni elimden tutarak deniz tarafındaki kaleye geçirdi. O gün inanılmaz bir şans vardı bende... Sanki 40 yıllık kaleci gibi iyi yer tutmuşçasına bütün topolar bana takılıyordu. Ertesi günü herkes “kim bu çocuk?” demeye başlamış.

İlk kez ne zaman profesyonel oldunuz? Ve ilk aldığınız para? Ve neler yaptınız o parayla?

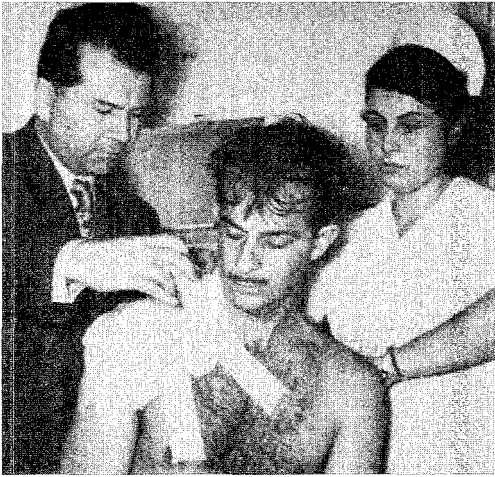
Türkiye’de profesyonellik ilan edildiğinde bana iki seneliğine 5 bin lira vermişlerdi. Ben parayı aldığım gibi araba almaya gittim. Taksimde rampa aşağı inerken *Alp Yalman*’ın babası *Mustafa Naciz Yalman*’ın oto galerisine vardığımda vitrinden şöyle bir baktım. O zamanın namlı markalarından dodge, playmouth 4400 liraydı. O zaman enteresan bir şey oldu. Annem nereden haber almışsa arkamdan yetişti. “Araba alma kaza yapıp öleceksiniz” diye beni fikrimden vazgeçirdi. 5 bin lirayı bir sene içinde afiyetle yedim. Sonrasında Galatasaray Kulübü elinden geldiğince bana destek oldu. Ben de Galatasaray’a en iyi şekilde hizmet verdim.

Günümüz futbolcularını kışkandığınız oluyor mu?

Hem de nasıl?.. Tabii ki kışkanıyorum. Ancak paralarını pullarını değil, çim sahalarını, eşofmanlarını, kramponlarını kışkanıyorum. Defileye çıkar gibi sahaya çıkıyorlar. Bizim ayakkabılarımızı ise Dinyak Usta yapardı. Sert zeminde oynadığımız için sık sık çivileri çıkar, devre arasında çivileri çakardık. Hatta çiviler zarar vermesin diye ayakkabılarımızın içine kalın astar koyar öyle giyerdik.

O günlerin şartlarıyla bugünün imkanlarını karşılaştırır mısınız?

Bizler yeşil sahayı ancak millî maçlarda Avrupa’da görebiliyorduk. O çim sahalarda çalışırken antrenman bitsin istemezduk. Saha görevlisi bizi zorla çıkartırdı. Biz toz, toprak, balçık içinde çalışırdık. Çok defa topla beraber gözümün içine çamur girerdi. Bu sahalarda oynarken belimdeki kireçlenmeler yüzünden 3 kez

Bir maç sırasında sakatlanan Turgay tedavi edilirken. Bu sakatlığın acısını yıllarca çekmesine rağmen GS aşkı yüzünden futboldan kopmamıştı.

ameliyat oldum. Düşünün ki, 19 sene boyunca o sert zeminin üzerine düşüyorsunuz.

Kaleci antrenörünüz var mıydı?

O da yoktu. Ben Metin Oktay'la beraber çalışırdım. Antrenmanlardan sonra bir saat kadar değişik yerlerden bana şut atardı. Ben de kurtarmaya çalışırdım.

Takım kaptanı ne zaman oldunuz?

İki kaptanlığım var. İlki Galatasaray kaptanlığı, diğeri ise Millî Takım kaptanlığı...

1954 yılıydı. *Gündüz Kılıç* takım kaptanıydı. Hep onun arkasında maça çıkardım. Bir gün çıkış tüneline maça çıkarken, Gündüz abinin nereden aklına geldiyse arkadaşlara dönerek, “Bundan sonra takım kaptanı Turgay olsun mu?” diye sordu. Arkadaşlar kabul edince kaptan oldum ki, takım içinde benden büyük abilerim vardı. O zaman 22 yaşında bir delikanlıyım. Çok duygulandığımı görünce babacan bir tavırla “Geç önüme aslanım, sen Galatasaray’a uzun yıllar lazımsın” dedi ve beni kaptan ilan etti. Eskiden öyle yönetim kurulları falan karar vermezdi. Takımın büyükleri, takımda saygın olanlar, sözü geçenler bu tip kararlar alabiliyorlardı.

Bir yıl geçmeden Futbol Federasyonu Başkanı *Orhan Şeref* de beni Millî Takım kaptanı yaptı.

1954 yılında Dünya Kupası finallerine giderken *İspanya*’yı 1-0 yendiğimiz maçta ilk kez takım kaptanı olarak sahaya çıkmıştım. İlk maçı 4-1 kaybetmiştik ve ben sakat olduğum için o maç-

**1950'li yılların yenilmez armadası Macaristan'ı 3-1 yenen
Türk Milli Takımının efsane kadrosu**

ta oynayamamıştım. Üçüncü maçı tarafsız saha olan *Roma Olimpiyat Stadı*'nda oynadık. Uzatmalarda İspanya maçı 2-2 bitince iş para atışına kaldı. Ben gözüme kestirdiğim bir *İtalyan* çocuğunu çağırdım. Adı *Franko*'ymuş ve o zamanki *İspanya Devlet Başkanı* ile aynı adı taşıyormuş. Para atışını kazandık ve Dünya Kupası finallerine katıldık. İspanyolların "nasıl olsa biz gideriz" diye hazırlattıkları otele yerleştik.

Gelelim Berlin Panteri unvanınıza

1951-1952'de Milli Takımımızın kuzey ülkelerine bir seyahati olmuştu. Hem *İsveç*, hem de *Almanya*'da iki maç oynayacaktık. İsveç'teki ilk maçımızda çok iyi oynadık. Fakat hakemin verdiği iki penaltı sonucu maçı 3-1 kaybettik. Sonra pırpırlı uçakla Almanya'ya geçtik. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez *Berlin*'de bir maç yapılıyordu. Berlin'e indiğimiz zaman şehrin dörtte üçü harabe halindeydi. Bir otele gittik ki, otelin yarısı yoktu. Yalnız stadyum mükemmeldi. 110 bin kişilik *Berlin Olimpiyat Stadı*'nı *Hitler* o dönemin en lüks şartlarında inşa ettirmişti. Maça çıktığımız anda statta yer kalmadığını, ayakta binlerce seyirci olduğunu gördük. Muazzam tezahüratlar altında maçtan 2-1 galip ayrıldık. O gün diğer arkadaşlarla birlikte çok iyi oynamıştım. Yalnız oyunun bitişi tam bir komedi idi. *İtalyan hakemi Carpan-*

Turgay, Turgay! Türken verteidigten sich zühe und

Turgay Şeren'in Berlin Panteri unvanını aldığı maçın Alman basınındaki izleri böyleydi.

ti bitiş düdüğünü çalmış ama kimse duymamış. Biz hâlâ devam ediyoruz. En sonunda koşup gelerek topu eline aldı ve beni tebrik etti. Sahanın kenarında savaş malûlleri var. Kiminin ayağı sakat, kiminin kafası yarılmış, kiminin kolu kopmuş. Biz tam dışarı çıkıyorduk ki içlerinden biri koltuk değneğiyle kafama vurdu. Adamcağız ne yapsın? Zaten savaşta yenilmiş. Bir de biz yenince kızmış.

Ama müthiş bir iz bırakmışsınız.

Öyle olmalı. Berlin'in amblemi panterdir. Bana *Berlin Panteri* ismini onlar taktılar. Bir Alman dergisine de kapak olduk. Bir gazete sürmanşet "*Turgay, Turgay, Turgay*" diye yazmıştı.

Kaç defa millî oldunuz?

51 defa millî oldum, 36 defa da kaptan olarak sahaya çıktım. Üstelik eskiden millî maçlar sık olmazdı. Bu galiba bir rekor...

Lefter gibi Altın şeref madalyası sahibiyim. Ayrıca bizim zamanımızdaki madalyalar som altın olurdu. Şimdikiler altın değil.

1954... O günlerden hatıra olarak bir de rahmetli Adnan Menderes'in verdiği altın bir kol saati var. Kemerini de altındı. Onu da Macaristan'ı İstanbul'da

Bir zamanların İran kraliçesi Farah Diba, Milli Takımımızı İran'da yaptıkları bir maçtan sonra tebrik etmişti. İşte o unutulmaz günlerden bir kare, Farah Diba ile Turgay el sıkışırken.

3-1 yendikten sonra hediye etmişti. Macarları o yıllarda kimse yenemiyordu. Rahmetli, saatin arkasını "Sevgili Kaptan Turgay Şeren'e..." diye imzalamış. güzel bir altın madalya saatti. Kullanmaya kıyamadığım için takmadım. Çocuklarıma hatıra kalsın diye saklıyorum.

Konuştüğüm futbol otoriteleri sizin farklı bir stiliniz olduğundan bahsediyorlar. Nedir bu farklılık?

Farklılık demeyelim... Şöyle ki, bizden önce kaleciler genelde ceza sahası içinde çok fazla hareketli olmazlardı. Çizgi kaleciliği yaparlardı. Benim farkım, sadece kale çizgisinde değil, bir libero gibi 18 içinde oynamamdı. İşte bu noktada voleybol ve basketbol oynamanın faydasını çok gördüm. Bu farklılık beni öne taşıdı ve 19 yıl sahada kalmama sebep oldu. 2 Temmuz 1967'de kolum kırıldığı için 8 ay futboldan uzak kaldım. Ameliyatla kolumun içine platin bir çubuk koymuşlardı. Bu şekilde iki sene daha oynadım ve 1967'de bırakmak zorunda kaldım.

Jübileniz nasıl oldu?

Çok renkliydi. O zaman dünyasının en ünlü kalecileri gelmişlerdi. Mesela Rusların ünlü kalecisi Yaşin'in de aralarında bulun-

Turgay'ın jubilesine dünyanın en ünlü kalecileri de katılmıştı. İşte bunlardan dördü... Sağdan ikincisi SSCB (Sovyet Rusya)'nin unutulmaz file bekçisi Lev Yaşin.

duğu namılı kalecilerden bazıları geldiler. *İnönü Stadı*'nın çimlendirilmiş zeminde iyi bir jübile olmuştu.

Kazancınız da dillere destanmış.

Doğru... O zamana kadar yapılan en görkemli jübileydi ve o zamanın parasıyla 500 bin lira kazanmıştım. Bir kıyaslama yapmak gerekirse ekmek 75 kuruştur. 100 kuruş bir lira ediyordu. Bir de paranın para olduğu, alım

gücünün çok iyi olduğu bir zamandı. İyi bir ev ve bir araba sahibi olmamı sağladı.

Futbolu bıraktıktan sonra başka takımları çalıştırdınız mı?

Mersin İdman Yurdu'nu 1973-76 yılları arasında çalıştırdım. Çok da iyi şeyler yaptık. Fakat mutlu olamadım. Kazansak da mutlu olamıyordum. Maçlardan önce ve sonra öylesine şeyler duydum ki; o zaman kendi kendime *"Turgay sen bu işi yapma oğlum"* dedim. 1979-80 futbol sezonunda da 6 ay Galatasaray'da teknik direktörlük yaptım ama açıkça söyleyeyim bir zorlama sonucu olmuştu.

Şimdinin futbol otoritesi, yazarısınız. Kaleminiz çok sivri; Galatasaray aşkıyla yanıp tutuşmanıza rağmen beğenmediğiniz noktaları açıkça yazıyorsunuz, bazen rakip takımı övüyorsunuz...

Günümüzde yanlış bir uygulama var, her takımın bir yazarı ve tv yorumcusu var. Bu çok yanlış, sen futbolla ilgileniyorsan her takımı yazmalısın. Üstelik bu tür yazarların çoğu takımları yanlış bir şey yaptıklarında da alkış tutuyorlar. Bu kötü çığırın kolay kolay kalkacağını sanmıyorum. Benim yazdıklarım önceleri çok yadırgandı, *"Hem Galatasaraylısın hem tenkit ediyorsun"* diye...

Ancak zaman gösterdi ki benim tutumum doğruymuş. Bir yazar veya yorumcu gerektiğinde başka takımları da övebilmeli...

Bu adet sizin gibi futbolun duayenlerinde var. Mesela Lefter abi fanatik bir Fenerli olmasına rağmen en beğendiği golcü olarak Galatasaraylı Hakan Şükür'ü göstermişti.

Bunu sadece sözle ifade etmedi. *Hakan*'ı ilk gördüğünde alnından öperek kutladı.

Peki bir Galatasaraylı olarak sizin en beğendiğiniz futbolcu kim?

Meslektaşım olması hasebiyle Fenerbahçe'nin dünya çapındaki iftiharını *Rüştü*'yü beğeniyorum. Gerçi yabancı bir takıma transfer oldu ama benim gönlümde hâlâ Fenerbahçeli...

Aktif bir futbolcu olarak evliliğiniz nasıldı?

1956 yılında 23-24 yaşlarındayken evlendim. Bir de oğlum oldu. Eşim Ayvalıklı çok şeker bir kızdı. Ama yürümedi 1965-66 yıllarında dünya kupası elemeleri sırasında boşanmak zorunda kaldık. Aradan zaman geçti, bir uçak yolculuğunda hostes bir kız-

Turgay, eşi Füsün hanımla mutlu beraberliğini sürdürmekte...

la tanıştım ve evlendim. Dünya kupasına beraber gitmiştik. İkinci evliliğimden de çocuklarım var.

Emre, yurt dışında bilgisayar mühendisi. küçük oğlum Can ise Türkiye’de...

Çocuklarınızın isimlerini siz mi koydunuz?..

Evet ama hepsinin bir anlamı var. Can, çok sevdiğim arkadaşım, Fenerbahçeli Can Bartu’dan gelir. Emre’nin tam adı da Emre Turgay Şeren’dir.

Bu arada bir Yeşilçam filminde rol almışsınız. Metin Oktay’la birlikte Taçsız Kral filminde...

Evet böyle bir maceramız oldu. Bir gün Metin gelerek rica etti, kaptan benim bir filmim var. Senin ve diğer arkadaşların da oynamanızı istiyorum, dedi. Bu teklif belki de filmin yapımcısından gelmişti. Zira bizler o dönemin en ünlü isimleriyiz. Filmin iyi iş yapmasını istemiş olabilir. Bize rollerimiz tarif edildi. Adalar’da ve birkaç mekânda film çekildi.

Ücret aldınız mı?

Biz Metin’e yardım ettik. Yapımcı 50 bin lira vermiş, Metin ve arkadaşlarla oturup bir güzel yedik parayı... O filmi geçtiğimiz yıllarda bir kere daha izlemiştim. Neredeyse kendimi tanıyamadım. Aradan çok zaman geçmiş, insanların yüzü bile değişmiş.

Galatasaray UEFA kupasını aldığında neler hissetmişsiniz?

Rüyamda görsem inanmazdım. Ama çıldırasıya sevinmiştim.

2002 Dünya Kupası’nda Millî Takımımız dünya üçüncüsü olunca neler hissettiniz?

Rüyamda görsem hayra yormazdım. O zamanlar Birinci turdan belki çıkarız diyordum. Ancak sonrasını tahmin bile edemedim. Evet o dönemde şanslı kuralar çektik, hiçbir Avrupa takımıyla oynamadık diye aklımıza gelebilir. Ama rakiplerimiz Kore, Japonya ve Senegal gibi takımlar Avrupa ülkelerini dize getirdikten sonra karşımıza çıkmışlardı. Biz de onları dize getirdik. Son-

ra bir Brezilya maçı var ki nasıl kaybettik diye hayıflandık. Brezilya'yı yense idik finallerde Almanya'yı mutlaka devirip Dünya şampiyonu olurduk. Ama nasip değilmiş...

Millî Takım teknik direktörünü çok tenkit etmişsiniz.

Evet öyle... Hatta adam konuşmasını bile bilmiyor diye yazmıştım. Ama başarılı oldu.

Dünya Kupası finallerinde kalecimiz Rüştü'yü nasıl buldunuz?

Tek kelimeyle süper bir kaleci, fevkalade bir yetenek. İlk Brezilya maçını biz 5-1 kaybedebilirdik. *Kostarika* ile oynadığımız ikinci maçta Rüştü 5 net golü önledi. Türk Millî Takımı'nın yarı finale gelmesinde en büyük pay Rüştü'nündü. Bana göre Rüştü dünyanın en büyük kalecisi.

Ona Kore panteri diyebilir misiniz?

Hem *Kore*, hem *Japon* panteriydi. Rüştü beni geçti... İsterim ki, daha iyi bir kalecimiz çıksın, o da Rüştü'yü geçsin ki futbolumuz ancak böyle ilerleme kaydedebilir.

Sizce kalecilik eskiden mi, yoksa şimdi mi daha zor?..

O zamanlar kaleciler çok daha rahat hareket edebiliyorlardı. Mesela; topu tuttuktan sonra belirli bir süre yürüyüp tekrar durabiliirdiniz. Bu futbolu katlediyordu. Ama şimdi daha güzel; ayakla kaleciye geri pas verilemiyor. Böylece maçlar daha dinamik geçiyor.

Sizce bir futbol maçında kalecinin oyuna katkısı ne kadardır?

Kaleciyi bir tarafa koyun, diğer 10 kişiyi başka tarafa... Oran olarak söylemek gerekirse yüzde seksen derim. Eğer kötü bir kaleciye sahipsensiz, istediğiniz kadar iyi oynayın, istediğiniz kadar gol atın, maçı kaybedersiniz. Galatasaray'ın 3 puan farkla Beşiktaş'ın önünde şampiyon olduğu sene Kara Kartal çok iyi oynuyordu. Ama kalecileri Fevzi henüz tecrübesizdi. Bir maçta tuttuğu topu kalenin içine bıraktı. Daum'un kafasını kulübeye nasıl vurduğunu gördüm. Yine o sene, üstelik bir GS-BJK maçında,

Fevzi'ye gönderilen bir geri pasında, Fevzi ayağına gelen topa vuramadı ve gol oldu. Bir takımda iyi bir kaleci varsa bir yerlere gelebilirsiniz. Eğer yoksa takıma dünyanın en iyi 10 futbolcusunu koyun o takımdan bir şey olmaz.

Ama kulüplerimizin kafa yapısı Fevzi gibi yetenekleri harcıyor. Benim zamanımda iyice pişmeden hiçbir kaleciyi riske sokmazlardı. Bugün iyi bir performans gösteren kaleciyi büyük takımlar hemen alıyorlar. Büyük takımda hatalar büyük olur. Genç insanlar buralarda demoralize olup futbola adeta küsüyorlar. Küçük takımlarda bırakılsalar ve olgunluk devresinde alınsalar hem kendileri kazanır, hem de ülke futbolu... Hal böyle olunca ortalık yabancı kaleciden geçilmiyor.

Federasyon yabancı kaleciyi yasaklayamaz mı?

Sınırlama getirilebilir veya toptan yasaklayabilirsiniz ama belirli bir mevkiyi yasaklayamazsınız.

İtalya'da yıllar önce kaleci yasağı konmuştu galiba?!

Orada federasyonun değil, kulüplerin karşılıklı fair-play anlaşmasıyla ortak aldıkları bir karardı. Böyle bir tavır Türkiye'de de mümkün olabilir. Tabii ki kulüpler ve federasyon ortak bir karar alırlarsa...

Spor yazarlığınız dışında her hangi bir göreviniz var mı?

Ne Galatasaray, ne de Millî Takımla en ufak bir ilişkim yok. Sadece Galatasaray Futbol Kulübü üyesiyim. Ancak gidip gelmem. Bazen ara sıra antrenmanları izlemeye giderim. Bazen de *Özhan Canaydın*'la oturup sohbet ederiz. Kulüpte vazife almayı da kesinlikle düşünmüyorum.

...

Burhan Sargın, bazılarına dargın

Fenerbahçe'nin "canavar" lakaplı efsane futbolcusu, tutulmayan sözler yüzünden futboldan soğumuş.

Burhan Sargın

Türk futbol tarihinin önemli futbolcularından biri olan Burhan Sargın, 1929 yılında Ankara'da dünyaya gelir. Futbola Ankara'da Hacettepe spor kulübünde başlar. 1951 yılında Fenerbahçe'ye transfer olur Daha sonra iki yıllığına Adaletspor kulübüne geçer. İki yıllık ayrılıktan sonra tekrar Fenerbahçesine kavuşur. 11 defa A Millî Takım formasını giyer. Burhan Sargın, 1954 dünya kupası elemelerinde İspanya'yı 1-0 yendiğimiz hayati maçta golümüzü atan ve bizi finallere taşıyan kişidir.

Dünya kupası finallerinde Güney Kore maçında üç gol birden atar. 1955 Dünya Ordulararası ve 1956 İslam Oyunları futbol turnuvalarında Türkiye'nin şampiyon olmasında büyük pay sahibi olur. Futbolu 1960 yılında Fenerbahçe'de bırakır. Atak futbolcu, yırtıcılığı ve çabukluğu sebebiyle canavar lakabıyla tanınır. Millî Takıma 8, Fenerbahçe'ye dört yılda 172 maçta tam 112 gol kazandırmıştır.

Biraz küskün, biraz kızgın birisi var karşımda... Futbolda başarımlara imza atması daha öğrencilik yıllarında başlamış. Bir dönem Fenerbahçe'yi sırtlamış... Attığı gollerle taraftarının gönlünde taht kurmuş.

İlk başta "sizli bizli" başlayan konuşmalarımız kısa sürede sıcacık bir sohbeğe dönüştü. Yıllardır içinde biriktirdiği kırgınlığı bir dosta serzenişte bulunur gibi bizimle paylaştı. Derdi ne para, ne de pul... Sadece biraz vefa ve verilen sözlerin tutulmaması... Bu arada vefayı da kendi için değil, bir döneme damgasını vurmuş, Türk futboluna büyük hizmeti geçmiş arkadaşları için istiyor. Bunları o kadar samimi anlatıyor ki, biz de kırılıyoruz onu kıranlara...

Merak mı ediyorsunuz? Efendim 2002 Dünya kupası finalle-ri öncesinde Futbol Federasyonu başkanı *Haluk Ulusoy* bir be-yanda bulunmuştu. İlk ve tek olarak katılabildiğimiz 1954 Dünya kupası finallerinde oynayan Milli Takım futbolcularını 2002 Dün-ya kupası final maçları için Japonya'ya götürmek istediğini söy-lüyordu. Ancak federasyon bu olayın devamını getirmemişti. Bundan önceki ufak tefek yaşanan vefasızlıklar son yaşananlarla birleşince olan olmuş...

Federasyon gerçekten ayıp etmişti. Ya söz vermeyecekti ve-ya verdiği sözün arkasını getirecekti.

Burhan abi, buraya gelmeden önce sizinle ilgili bir araştırma yaptım. Bildiğimiz kadarıyla futbola Ankara'da Hacettepe Spor Kulübü'nde başladınız. Fenerbahçe'ye nasıl geçtiniz?

Doğma büyüme Ankaralıyım. Hacettepe semtinde oturdum. Abim *Celal Sargın* Hacettepe Kulübü başkanıydı. Futbola bura-da başladım ve 2-3 sene oynadım.

1950'de Fenerbahçe'de bir ıslahat (yenileşme) yapılmıştı. Ba-zı arkadaşların kulüple ilişkisi kesilmişti. O zamanın Fenerbahçe

Celal Sargın. Hacettepe Spor Kulübü Başkanı iken kardeşi Burhan'ın Fenerbahçeli olmasını sağlamıştı.

kulüp başkanı *Osman Kavrakoğlu* ki aynı zamanda Demokrat Parti Rize milletvekiliydi, abimin iyi arkadaşıydı. Kavrakoğlu, abi-me; "Ankara'dan kardeşin de dahil birkaç oyuncu gönderir mi-sin?" diye istek göndermiş. Abim de benimle birlikte 5 arkadaşı Fe-nerbahçe'ye göndermişti. İşin il-ginç tarafı ben Beşiktaş tarafta-rıydım.

İlk maçımız İsrail'in *Maccabi* takımı ile yaptığımız hazırlık ma-çıydı. As oyuncularını kadrosun-dan çıkarmış bir Fenerbahçe for-ması altında Maccabi'yi 3-1 yen-dik. O maçta ben 2 gol attım. Bir

de rahmetli *Mehmet Ali* gol attı. İlk maçımızda, uzun süredir başarıya hasret kalmış Fenerbahçe'yi galibiyete ulaştırdık. Bu galibiyetin ardından bizim transfer meselemiz gündeme geldi. Arkadaşlarla birlikte İstanbul'da kalmaya başladık. İlk senemizde ligde 4. olduk.

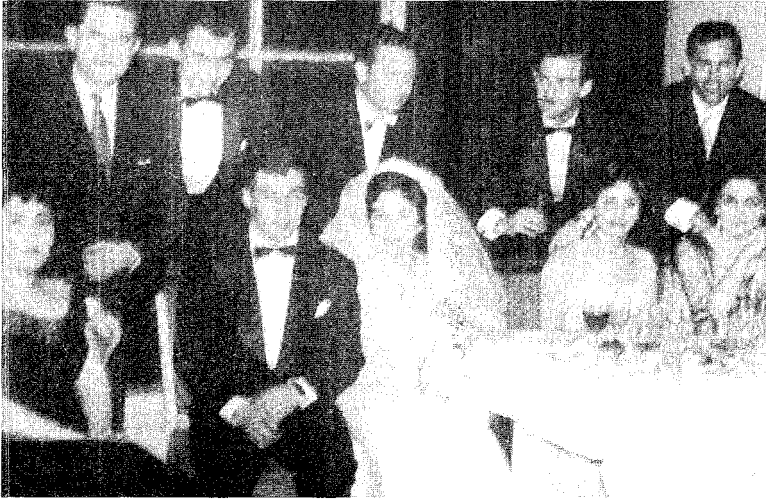
Fenerbahçe'nin bugün içinde bulunduğu çok seslilik o zamanda vardı. Alınan bir mağlubiyet sonrası kazanlar kaynar, kulüp sarsılırdı. Ligi dördüncü bitirdik diye hepimiz kötü adam ilan edildik. Oysa biz gelmeseydik Fenerbahçe ligi tabanda bitirebilirdi. Bu düşünülmedi. Taraftar kıskırtıldı. Hatta bir ara Kadıköy Altıyol'da tükürük yağmuruna bile tutulduk. Bu çok büyük bir ayıptı. Bizim yerimizde kim olsa çeker giderdi. Ama biz, bunu haysiyet meselesi yaparak "*Tükürdüklerinizi yalatacağız*" dedik ve yalattık ta...

Önce Kadıköy'de bir ev tutana kadar stadın altında yattık. Evi tuttuktan sonra 3-4 ay evle stad arasında geçti ömrümüz. Bu dönemde günde 14 saat uyuduğumu hatırlıyorum. Beslenmemize dikkat ediyorduk. Haftanın iki günü de antrenman yapardık. İşte "*Canavar Burhan*" lakabı bu disiplinden sonra geldi. Futbolcu adamın kendisine çok iyi bakması gerekir. Bunu yaparken aklımızda para yoktu. Zaten o zamanlar futbolculukta para yoktu.

Ne ekerseniz onu biçersiniz derler. O sene hiç yenilmeden lig şampiyonu olduk. Öyle bir rüzgar estirdik ki, biz Fener'e geldiğimiz zaman futbolu bırakmış olan *Fikret* ve *Müjdat* abiler yeniden başladılar. İkisi de hem Fenerbahçe hem Millî Takım kaptanı oldular. Ardından ikisi de jübile yaptı. 1952-53 sezonunda şampiyon olduk. Dört senede 172 maçta 112 gol attım. 11 defa millî oldum. Millî Takımda 8 gol attım. Bütün bunlar kendimize iyi bakmamız sebebiyledir.

Fenerbahçe taraftarlarıyla aranız düzeldi mi?

Düzelmek ne kelime?... Birbirimizle öyle bir kenetlendik ki... Oynadığım futbol yüzünden bana "*Canavar Burhan*" lakabını takmışlardı. Hiç unutmuyorum, trenle Ankara deplasmanlarına gittiğimiz zaman, gece yarısı saat 2-3 gibi Eskişehir'den geçerdik. Eskişehir'de halk, o saatte bizi görmek için kompartımanın camı-

Burhan Sargın top koşturduğu yıllarda dünya evine girerken.

na vurup sevgi gösterirlerdi. Bugün şarkıcı ve mankenlere gösterilen ilgi o dönemde sadece bize gösteriliyordu. Ancak bizler hiç bir zaman kendimizi dedikodu malzemesi yaptırmadık. Sporcu ahlakını koruduk.

Örnek aldığınız yerli ya da yabancı bir futbolcu var mıydı?

O dönemde hatırlamıyorum. 1990'lı yıllarda *Maradona*'ya hayrandım. Türkiye'de ise *Sergen*'i çok beğenirim.

Bugün geriye baktığınızda kendinizi başarılı buluyor musunuz?

Atatürk'ün "*Ben sporcunun akıllısını, ahlaklısını severim*" diye bir sözü var. Bizim kuşak bu çizgide gitti. Kendi kendimi etüt ediyorum; iyi bir Türk vatandaşım. Askerliğimi namusumla, şerefimle 1,5 sene yedek subay olarak yaptım. Ticaret hayatına atıldım, vergimi ödedim. Askerlik dönemimde milletime bir dünya kupası final sevinci, bir de İslam oyunları şampiyonluğu hediye ettim. Sevgili Fenerbahçe'ye şampiyonluklar kazandırdım. Mesleğimle de, vatandaş olarak da gereken her türlü görevi yerine getirdim. Ama haksızlığa çok uğradım. Futbol'da da ticaret hayatında da çok darbe yedim.

Özellikle Millî Takımda attığı muhteşem goller ve mükemmel kondisyonu yüzünden adı "Canavar Burhan"a çıkmıştı.

1954 dünya kupası elemelerindeki efsane kadrodaydınız. Neler yaşadınız?..

O dönemde pek fazla millî maç olmuyordu. Bu sebeple farklı bir coşku vardı. Millî maç oynanacak günlerde stad sabahtan dolardı. Dünya kupasında ilk maçı 1 Ocak 1954 yılında *Madrid*'de *İspanya* ile oynadık. Bu maçı 4-1 kaybettik. Rövanş maçımızı *İstanbul Dolmabahçe (İnönü) Stadi*'nda 14 Mart'ta oynadık. O maçı 1-0 kazandık ki golü ben atmıştım. O dönemde averaj kuralı olmadığı için üçüncü bir maç oynamamız gerekiyordu. Tarafsız bir sahada, *Roma Olimpiyat Stadi*'nda oynadık. Bu maç 2-2 berabere bitti. Gollerin birini ben, diğerini *Suat Mamat* atmıştı. O dönemde uzatmalar ve penaltı gibi kurallar olmadığı için iş kuraya kaldı. *Franko* isimli bir çocuğun para atışı sonunda *İsviçre*'ye gitmek bize nasip oldu.

İlk maçı *Almanya* ile oynadık. İlk golü atmamıza rağmen 4-1 yenildik. Çok da kötü oynamamıştık. Bunun acısını *Güney Kore*'yi 7-0 yenerek çıkardık. Gollerin üçünü ben atmıştım. Türk Millî Takımında Dünya kupası finallerinde bir maçta 3 gol atan tek futbolcuyum.

Dolmabahçe Stadi'nda oynanan İspanya-Türkiye maçındaki kadroda kimler vardı?

Kaleci *Turgay*, sağ bek *Rıdvan*, sol bek *Basri*, sağ haf *Mustafa*, santrafor *Çetin*, sol haf *Rober*, sağ açık *Lefter*, sağ haf *Suat Mamat*, santrafor *Feridun*, sol iç *ben* (Burhan Sargın), sol açık *Coşkun*.

Teknik direktör kimdi?

İtalyan *Puppo Sandra*...

Nasıl hazırlanmıştınız?

Beşiktaş'ta *Şale Köşkü*'nde kamp yapmıştık. Birbirimize iyice kenetlenmiştik.

Finallerde oynamak Millî Takıma nasıl bir hava vermişti?

Bu rüzgarla iki önemli kupa kazanmıştık. 1955 senesinde Ordular arası Dünya şampiyonası finalini Roma Olimpiyat Stadi'nda oynadık. Rakip İtalya'ydı. 2-1 mağlup durumdayken ben peş peşe iki gol attım. 3-2 galip gelerek Ordular Arası Dünya Şampiyonu olduk.

1956'da İran'da düzenlenen İslam Oyunlarında, futbol şampiyonu olduk. Burada da çok gol attım ama dakikalarını ve sayısını hatırlamıyorum.

Dünya kupası finallerine katılmadan önce tarihe geçeceğiniz aklınıza geliyor muydu?

Hayır, sadece benim değil, hiçbir arkadaşın aklından bile geçmiyordu. Ama bazı arkadaşların bizi dışlaması hepimizi kamçılıydı. "*Madem ki bu işi yapıyoruz en iyisi olsun. Para pul yok ama şanımız şöhetimiz var*" dedik.

Futbol hayatınızda unutamadığınız bir anı var mı?

Siz sorunca gözümün önüne geldi. Burada oynadığımız İspanya maçında 1-0 galip durumdayken sürekli bastırıyorlardı. O zaman İspanya kadrosu dillere destan oyunculardan kuruluydu. Ben de sol iç oynuyordum. Defansa yardıma gitmiştim. Sonra bir

ara karambol oldu Basri bana "Geri gel, geri gel" diye bağıyor. Yüzüne baktığımda şaşırmışım. Zira Basri'nin gözleri hırstan kan çanağına dönmüştü.

Fenerbahçe'den bir başka takıma geçtiniz mi?

Evet... Adaletspor'a gittim. Niye gittiğimi anlatmayacağım yoksa ayıp olur. Maalesef vefa yok. Adalet'te oynadıktan sonra ayıp olmasın diye geri çağırdılar.

Türk futbolunun unutulmaz isimlerinden Basri Dirimlili.

Jübilenizi ne zaman yaptınız?..

Jübile falan yapmadım. 1960 yılında futbolu bıraktım.

Türk futbolunun bugün geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok iyi durumdalar. 7-8 sene bir arada oynuyorlar, kamp yapıyorlar, bol bol yabancı takımlarla maç yapıyorlar. Bunlar büyük avantaj. Bizim zamanımızda 15-20 kişiyi çağırırlardı. Bugünkü gibi kamp da yapılmazdı, oynayıp dağılırdık.

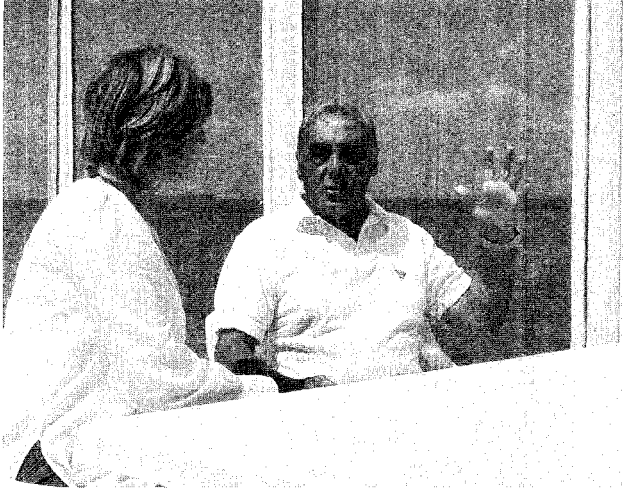
Avrupa takımlarında çok sayıda Türk var. Futbolcu kardeşlerimiz çok güzel transfer teklifleri alıyorlar. Eskiden tek tük futbolcumuz Avrupa'ya gidebiliyordu. Zira imkanlar sınırlıydı.

Ben bir tek şeye üzülüyorum. Fenerbahçe'nin genç takımından yetişmiş ve Avrupa'da oynayan bir tek futbolcusu yok. Galatasaray ve Beşiktaş'ın var. Halbuki bizim zamanımızda Millî Takım denildiği zaman en az 6-7 tane Fenerbahçeli oyuncu bulunurdu. 1954 dünya kupası elemelerine bakarsanız, benim dışımda Feridun, Lefter, Basri, Naci, kaleci Şükrü'nün Fenerbahçeli olduğunu görürsünüz.

İlk transferinizde ne kadar para aldınız?

Ankara'dan geldiğimde 3 bin lira almışım. Adaletspor'dan geri dönerken 10 bin lira vermişlerdi. O günlerde Gündüz Kılıç beni Galatasaray için çağırıp; "Kasamızda 17 bin 500 lira var. 2 bin

**Burhan
Sargın,
başarılı geçen
futbol hayatı
sırasında
yaşadıklarını
ve özellikle
kendisine
yapılan
haksızlıkları
anlatırken
sanki o günleri
yeniden
yaşıyordu.**

500 lira da Rafet Kesim verecek. Toplam 20 bin liraya seni almak istiyorum” demişti. Ama 10 bin liraya Fenerbahçe’de kaldım.

Bu parayı nasıl değerlendirdiniz?

Ticaret yapıyordum. Sermaye olarak kullandım. O zaman 10 bin liraya iyi bir ev alınıyordu.

Bir FB-GS derbisinde Canavar Burhan'la Berlin Panteri Turgay mücadele ederken.

Futbolun dışında Fenerbahçe’ye ne gibi hizmetleriniz oldu?

Fenerbahçe yönetiminde de 5 sene görev yaptım. Ferhan Devkuş’un çıkardığı *Öz Fenerbahçe Dergisi*’nde spor yazarlığı yaptım. Erol Simavi *Hürriyet*’te, Namık abi *Milliyet*’te yazı yazmamı çok arzu ettiler ama nasip değilmiş...

...

Rüzgarın oğlu İsfendiyar

Türk futbolunun en hızlı ismi

İsfendiyar Açıksöz

1929'da Kastamonu'da doğdu. Babası Hüsnü Açıksöz, Kurtuluş Savaşı'nda Kastamonu civarında önemli hizmetlerde bulunmuş, daha sonra Kastamonu milletvekili olmuş birisi. O dönemde Kastamonu'da yayınlanan Açıksöz Gazetesi bir hayli ünlüdür. Hatta İstiklal Marşı ilk defa bu gazetede yayınlanmıştır. Aile soyadı olarak Açıksöz ismini seçer.

Babası farklı bir isim vermek ister. Dönemin okullarından birinin İsfendiyar Bey okulu olması dolayısıyla İsfendiyar ismini verir.

İsfendiyar daha on yaşında iken babasını kaybeder. Babası vasiyetinde oğlunun Galatasaray Lisesi'nde okumasını ister. Bu şekilde İstanbul'a gelen İsfendiyar, futbol kabiliyetini gören öğretmenleri tarafından teşvik görür. 1946 yılında Galatasaray formasını giyer.

Okul çağında dört işi aynı anda yapmaktadır. Futbol, aile, ticaret ve okul... Okulu bitirince kendisini ticaret, aile ve futbola verir. Ancak babasını erken yaşta kaybetmesi aile yükünü sırtlamasına sebep olur. Ticaretle daha fazla ilgilenmek zorunda kalır. Ancak futbola olan bağı bir türlü koparamaz. Zaten çevresi buna izin vermez.

İsfendiyar Açıksöz, askerlik yaptığı yıllarda

1950 yılında bir deniz kazasında çok sevdiği eşini kaybeder. 1956'da Vefa'ya transfer olur. 1958'de tekrar Galatasaray'a döner. Türkiye liglerinin sağ kanattaki en etkili oyuncularından biridir. Çalımları ve süratiyle dönemin en gözde futbolcularındandır. 16 kere millî olur. 1960 yılında futbola veda eder. Selahattin Beyazıt ve Ali Uras'ın başkanlık dönemlerinde yönetim kurullarında görev alır.

- Konuşmaya başlarsam beni susturabilecek misin?..
- İşime gelir İsfendiyar abi... Ben zaten buraya sizi konuşturmaya geldim.
- Peki konuya nereden başlayacağım?..

Sohbete böyle başlamıştık İsfendiyar abiyle... Anlatımı tatlıydı. Bir gazeteci için münbit biriydi. Çünkü soyadı gibi açıksözlüydü. Söze nereden gireceğini kestiremeyince yardımcı olmak için eski futbolcuların ortak oldukları bir konuyu hatırlattım. Yani me-seleye damardan girdim.

İsfendiyar abi, kiminle konuşsam Metin Oktay'dan sitayişle bahsediyor. Sizinle olan hatırası var mı?..

Çok iftihar ettiğim olaylardan biri de Metin'le olan bağımızdır. Çünkü Metin Oktay, İzmir'den İstanbul'a geldiğinde sahada en büyük yardımı ben yapmıştım. Herkesi hayran bırakan stilinde payım büyük. İzmir'de klasik takımlarda oynamıştı. İstanbul'da büyük takımlarda oynamak için farklı bir tarz edinmesi gerekiyordu. Birlikte çok çalıştık. Sağolsun bunu hiç unutmadı. Vefakardı. Çok samimi olduğu 4 kişi arasında ben de vardım. Bir tanesi Gündüz Kılıç'tı, bir diğeri Fikret diye bir arkadaştı...

Ben sürekli futbolu bırakıp tekrar başladım. Zira hayat şartları şimdiki gibi değildi. Yani futbol meslek değildi. Herkes hobi olarak oynuyordu. Ben de hem işyerimde çalışıyor, hem de futbol oynuyordum. İkisi çakıştığında futbola ara veriyordum. Bazen 2 bazen 4 sene uzak kalıyordum sahalardan.

Hem de en verimli çağınızda...

Yapabilecek bir şeyim yoktu. Ancak bu kadar ara verip de başarılı olabilen yoktu. Ama ben her seferinde başarılı oluyordum. Yine futbola ara verdiğim bir dönem de kapım çalındı. O zaman ki Galatasaray idarecileri beni almaya gelmişler. Meğer Metin'e bir haller olmuş, gol atamıyormuş. Bakmışlar ki Metin'in derdi iyi pas alamaması... O dönemde en iyi asisti ben yapıyordum. Ancak o günlerde dış ticaret için Avrupa'ya gitmem gerekiyordu. Bunlar beni yalvar yakar İstanbul'a getirdiler. Cahit Öner diye atlet bir arkadaşımız vardı. Onunla birlikte her gün 10 kilometre olmak üzere 3 ay boyunca koştum. Diğer antrenmanlarımı da yaptım. Ancak kimse benden ümitli değildi. Ama ben kendime güveniyordum. Zira her gün antrenman yapıyordum. Ayrıca kimsede olmayan bir özelliğim vardı. Herkesin hayran kaldığı feyk çalımımı yemeyen yoktu. Bir bel hareketi ile karşındakini yana yatırırıydın.

Ayrıca çizgiye kadar çok kolay gidiyordum. Bunu Leblebi Mehmet'ten öğrenmiştim. Doğan Koloğlu'nun dediği gibi Leblebi'nin veliahdıyım. Benden başka çok saçağık yetişmişti. Ama hiçbirini benim gibi değildi. Mesela bir Tarık vardı. Çok güzel oynuyordu, gol de atıyordu. Ama asistlik görevini, yani karşı oyuncuya kolay gol attırmayı benim gibi yapamıyordu.

İsfendiyyar, Türk futbolunun en hızlı oyuncularından biriydi. O unutulmaz gollük paslarından birini verirken.

Metin Oktay'a nasıl yardımcı oldunuz?

Neyse ilk maçımıza çıktık. Vefa ile oynuyoruz. Kalecisi de Baskın... İlk golü ben attım. Metin'e 3 tane yüzde yüz pas verip gollerini ben attırdım. Metin her golden sonra bana koşar kucaklaştık. Hatta beni kucağına alır, ceza sahası dışına kadar taşırdı.

Buradan şimdiki futbol adamlarına şu mesajı vermek istiyorum. Golcü bir adam alıyorsunuz. Yüzlerce milyar harcıyorsunuz. Ama hiç düşünmüyorsunuz ki bu adamın arkasında kim oynayacak, pasları kimden alacak?..

Leblebi Mehmet'ten bahsetmiştiniz.

Dikkatinizi çekmiştir, futbolcuların çoğu daha vücutlarını kaleye çevirmeden topa vuruyorlar. Sonuçta top genellikle dışarı çıkıyor. Leblebi Mehmet benim omzuma bastırarak vücudumu çevirterek gösterdi. Bu stil benden başka kimsede yoktu. Metin ve Lefter'e bu şekilde çok gol attırmışımıdır. Mesela Lefter'in Macaristan kalesine attığı bir gol var ki bizzat kendisi lokum gibi bir pas olarak tarif etmiş, çok kolay gol attığını anlatmıştı. Benim verdiğim pas her kaleciyi zor durumda bırakacak türdendi. Şöyle ki, ben sağ açıktan kaleye doğru giderken kaleci, acaba pas mı verecek, kendi mi atacak ikilemine düşüyor. Bu şekilde o kadar çok gol attırdım ki...

Macaristan o dönemde çok mu güçlüydü?..

Evet... Adeta kurulu makine gibi tıkr tıkr işleyen bir takımdı. İstanbul'a gelmeden önce İngiltere'yi 6-3 gibi dehşetli bir skorla ezip geçmişlerdi. Böyle bir takımla berabere kalmak bile başarılı görülebilirdi.

19 Şubat günü maça çıktık. Eşfak ilginç bir değişiklik yaptı. Macarların en belalı oyuncusu Czibor'du ki bizim sağ kanadı felç etmişti. Bu Czibor'un üzerine Büyük Ali'yi sürdü. Bana da Ali'ye yardım et dedi. İyi ama ben defans adamı değildim. Sağ açığtım. Nitekim Ali, "*Git abi bana engel oluyorsun*" diye beni yanından uzaklaştırdı. Ben de bu ikiliden koptum. Biraz nefeslendim. Coşkun Özarı bana o kadar güzel paslar veriyordu ki, Macar defan-

sını yıpratıyordum. Yaptığım her olumlu harekette Leblebi Mehmet'in büyük payı vardı.

Bugün olduğu gibi bizim zamanımızda da takım oyunu vardı. Biz böyle yetişmiştik. Galatasaray'a gelen bir oyuncu sistemin bir parçası olur. Ama Fenerbahçe'de böyle değildir. Sistem yıldız oyuncu üzerine kurulmuştur. Bu sebeple çekirdekten yetişip te nam yapmış oyuncular çok azdır. Bakın onların tarihine, Lefter'den bu yana kaç kişi yetişmiştir acaba?.. Oysa Fenerbahçe büyük ve köklü takım...

Macaristan'a karşı oynayan takımda biz yedi Galatasaraylıydık. Belli bir sistemin içinden geliyorduk. Diğer beş arkadaş da bütüne uyum sağlayınca zafer kendiliğinden geldi.

Burada Macar teknik direktörünün beyanatını hatırlatmak istiyorum. Maçtan yirmi sene sonra yaptığı açıklamada Lefter'e *"tam bir şeytan gibiydi, onu tutamadık"* diyor. Devam ediyor; *"Bir de sağ kanatta oynattıkları İsfendiyar... Gökyüzünden düşen taş gibiydi. Bu ikisi maç sırasında beni kahretti. Hırşımdan ağladım. İsfendiyar defansımızın sağ tarafını yırttı geçti. Bu futbolcuların benim o harika Macar takımında oynamalarını çok isterdim."*

Lefter Fenerli, ben Galatasaraylıyım. İkimizin de uyumlu olmasını sisteme bağlıyorum. O günkü Milli Takımımızın dünyanın bütün takımlarını dize getireceğine inanıyorum. Düşünebiliyor musunuz, formunun zirvesindeki bir İngiltere'yi 6-3 gibi bir skorla dağıtmış olan Macarları 3-1'lik skorla ezmişiz.

Macaristan maçına dönecek olursak

Karşımda Lantos adında iri yapılı bir adam vardı. Yapılı adamın hareketleri zayıf olur. Ben de tam tersine kıvrak biriyim. Lantos'u o kadar kolay geçiyordum ki... Bana müthiş bir güven geldi. Daha maçın 5. dakikası dolmadan rakip kaleye 1-2 kere gidip geldim. Ben hareketlenince Metin klasik hareketini yapıp rakip kale önündeki yerini alıyordu. Zira beni tanıyordu. Rakibimi geçince topu atacağım noktayı biliyordu. Ben pası attım. Ama o noktada Lefter vardı. Lefter gelişine öyle bir vuruyor ki gol oluyor. Maçın 6. dakikasında atılan gol bizi coşturdu.

İsfendiyar'ın top koşturduğu yıllardan kalan güzel bir hatıra. Dönemin başbakanı Adnan Menderes millilerimizi tebrik ederken. Menderes ve İsfendiyar el sıkışırken.

Teknik direktörümüz Eşfak'ın yaptığı görev dağılımı ve bizim performansımız Macarları şok etmişti. Cizibor böyle eskisi gibi üzerimize gelemiyor. Büyük Ali yapışmış ona... Mesela Coşkun o güne kadar hiç sağ iç oynamamıştı. Mustafa'yı sağa koyup Coşkun'u sağ içe çekmişti. Sebebi, benim daha rahat Macar alanına sarkabilmem için... Bu aşının tuttuğunu görünce takım halinde Macarlara yüklendik.

İkinci golümüzü de aynı uygulamanın sonunda atmıştık. Lefter'e bir top attım. Lefter topu kaptığı gibi onsekiz içine daldı. Üst üste iki Macar'ı çalımladıktan sonra penaltı yaptırdı. Atışı kendi yaptı ve durum 2-0 oldu. İlk yarı bu sonuçla bitti.

Bu zaferde Eşfak Aykaç'ın büyük payı var demek ki...

Olmaz olur mu?.. Maçtan önceki soyunma odasını anlatayım ben sana. Maçtan önce hem Recep, hem de Mehmet Ali'nin oy-

namasına yüzde yüz bakılıyor. Zira formlarının zirvesindeler. Mesela Polonya'da tek golümüzü Mehmet Ali atmıştı. Ancak Eş-fak'ın kafasındaki şablona uymuyorlar. Onun kafasındaki şablon Coşkun, İsfendiyar, Metin şablonu... Yani bir sistem içinde yoğ-rulmuş, birbirini tamamlayan isimler. Bir haftada olacak iş değil, aylarca çalışan isimler gerekir. Fener'de böyle bir sistem yoktu. Lefter tek başına sırtlamıştı Fener'i. Maç öncesi itirazlar oldu. Mehmet Ali hiç soyunmadı çekip gitti. Onun yerine Recep giydi formayı. Mehmet Ali As o kadar kızdı ki, gazetelere beyanatta bulundu. Bilmiyorum ben de aynı tepkiyi verir miydim?

Unutamadığın bir anın var mı?

Henüz öğrencilik yıllarındayız. Yaşım 16 idi. Beşiktaş'la maç-larımız var. Hem A, hem B, hem de genç takımlar düzeyinde oy-nayacağız. Listeler açıklandığında yaşım küçük olduğu için A Ta-kımı kadrosuna hiç bakmamıştım. Diğer listelere baktığımda adı-mı göremeyince ağlamaya başladım. Yanımda Kaya Mutlu isim-li arkadaşım var. Daha sonra Mersin Belediye Başkanı olmuştu. Kafama bir şaplak vurdu. "*Baksana ismin A Takımında*" dedi. Bu sefer ayaklarım titremeye başladı.

Korku mu heyecan mı?

Her ikisi de... Zira takım arkadaşlarım koca koca adamlar ola-caktı. Ben onaltı yaşındayken onlar 30 yaş civarıydı...

Beşiktaş'ın Şeref stadında soyunma odalarında o dönemin ünlüleri. Reha, Şahap, Muzaffer, Torik Necmi, Kaleci Erdoğan falan bir yandan formlarını giyiyorlar diğer yandan da, sağ açık-ta İsfendiyar yazıyor, kim bu adam diye konuşuyorlar. Kimse be-ni tanımıyor. Şahap abiye yanaştım "*Abi ben İsfendiyar'ım*" de-yince bana kızdı. Öyleyse niye soyunmuyorsun, dedi. Formamı giydirdi. Bir yandan da fırça çekiyor. Ne korkuyorsun be?... Çı-kacaksın ve oynayacaksın diyor. Kaleci Erdoğan abinin de çok teşvikini görmüştüm. Bana taktiği oracıkta verdiler. Senin göre-vin gol pasını vermektir, dediler. Ben sahaya çıktım. Beşiktaş'ın sol tarafını çökerttim. Sürekli koştum, top sürdüm, gol pasını verdim ve maçı 1-0 aldık.

İsfendiyar Açıksöz, yaşadığı yılları anlatırken hâlâ aynı heyecanı duyuyordu.

Galatasaray'ın en ilginç taraftarı Karıncaezmez'le tanıştınız mı?

Ben Fatih'te otuyordum. Karıncaezmez de biraz aşağıda otururdu. Her maçtan sonra elindeki bayrağı sallaya sallaya bizim eve gelirdi. Şimdi taraftarların ve amigoların yaptığı gibi. Ancak o çok terbiyeli, kibar biriydi.

Ceketinin üst cebinde kırmızı ve sarı iki çiçek taşırdı. Kurumasınlar diye çiçekleri su dolu minicik bir şişenin içinde tutardı.

Niye Karıncaezmez demişler?

Sarı Kırmızı renklerle süslediği bir dolmuşu vardı. Trafik boş da olsa 40 kilometreden fazla yapmazdı. Hem müşterilerine, hem de diğer araç şöförlerine karşı çok kibar davranırdı. Ömrü boyunca hiç kaza yapmamıştı. Bu yüzden ona Karıncaezmez demişlerdi.

Şimdiki taraftarlardan farklıymış

Enteresan bir noktaya değindiniz. O dönemde İnönü Stadi'nin neredeyse 16'da 1'i kadar bir seyircimiz vardı. Galatasaray seyircisinin hiç sesi çıkmaz, kimse bağırılmazdı. Şimdiki futbolcular tezahürat istiyor. Aslansın kaplansın desinler ki motive olabilsinler. Fener seyircisiyse aksine daha agresifti. Bana "Kel" diye isim takmışlardı. O yıllarda doğru düzgün saç yok bende... Fener seyircisinin tam önündeyim ve sürekli bana "Kel" diye bağırıyorlar. Güya ben üzülüp oyundan düşeceğim. Ancak ben Kastamonu'dan yeni gelmiş İsfendiyar değilim artık, yırtılmışım. Ben de onlara içimden "Şimdi görürsünüz kelin ne yapacağını" der kendi kendimi motive ederdim.

Ciddi bir sakatlık geçirdiniz mi?

Çok vururlardı bana... Zira karşı taraftan 2-3 kişi zor tutardı beni. Bir maçta, ismini vermek istemediğim biri topsuz alanda kasten dizime vurmuştu. Ben bunu futbola ihanet olarak görüyorum. Beceremiyorsan bırak bu işi kardeşim.

Bunun dışında süratli oynadığım için karşı taraftan kendi kendini sakatlayanlar da olmuştu. Mesela Fenerli sol bek Ahmet... Ben o zaman yaşça küçüğüm. Fener Galatasaray maçında havadan gelen topa ikimiz birlikte yükselmek istedik. Ama Ahmet dirseğiyle omzumdan kuvvet alarak yükselirken eğiliverdim. Yere biçimsiz düşünce ayağını kırmıştı. Çok üzüldüm. O gece hiç uyuyamamıştım vicdan azabından... Ertesi gün çiçek alıp Amerikan Hastanesi'ne gittim. Ötür diledim. Halen iyi birer dostuz.

İkincisi Basri'ydi... Bana çok sert girerdi. O da hastanelik olmuştu ama benim suçum yoktu.

Bir Beşiktaş maçında ben yine altı pasa kadar hızla gittim. O sırada foto muhabiri İlhan Demirel sahaya girip Metin Oktay'ın resmini çekmek istemiş, Bir anda çarpıştık, makine, İlhan ve ben hepimiz bir tarafa dağıldık.

Hep gol attıran kişi oldunuz. Hiç gol attınız mı?

Bir maçta mecburen gol atmıştım. Türkiye Kupası final maçında Beşiktaş kalecisi Varol o kadar güzel tutuyor ki topları... Metin Oktay nasıl atarsa atsın bütün şutlarını kurtarıyor. Maç 1-1 devam ediyor ve son dakikalardayız. Herkes bilir ki İsfendiyar'ın sol ayağı çok zayıf olduğu için bütün toplara sağ ayağıyla vurur. Kale önünde bana top geldiğinde sol ayağımla hafifçe vurdum. Varol böyle bir şeyi tahmin etmediğinden topa uzanamadı ve kupayı 2-1'le kazandık.

Bir ara Vefa'da oynamışsınız.

Vefa'ya isteyerek gitmiştim ama bir şartla... O da Galatasaray'a karşı oynamayacaktım. Zira çok seviyordum Galatasaray'ı...

Bir maçta Rebi hoca, Galatasaray'a karşı oynatmaya kalktı. Ben inat ettim kabul etmedim. Vedat diye bir arkadaş var. Maç gününün gecesi kapımın önünde nöbet tutmuş. Sabah kapımı

İsfendiyar topu sürerken zor tutulur bir kıvraklık ve hızla hareket ederdi.

çaldı arkadaşlarına iyi şanslar dilemezsen ayıp olur. Rebi hocanın için seni bekliyor dedi. Soyunma odasına gittiğimde gördü ki bana oyun oynamışlar. 7 numaralı yeşil beyaz formayı hazırlamışlar. Benden başka giyecek kimse de yok. Formalite icabı giydim. Koridorda Rober, Muhtar, Gündüz Kılıç gibi Galatasaraylı arkadaşlarımı görünce ağlamaya başladım. Onlar da benim halimi görünce gözyaşı döktüler. Maç sırasında yeni takımımı satmakla satmamak arasında ikilemde kaldım. Ekmeğini yediğim takıma hainlik edersem

Galatasaraylı arkadaşlarım dahil herkes ayıplayacaktı. Ben 5 dakika sonra kendime geldim. 3 golün pasını ben vermiştim. Sonuçta Vefa 5-1 galip gelmişti.

O dönemde Vefa 4 forvetle oynayan yırtıcı bir takımdı. Millî Takıma sürekli dört kişi veriyordu ki biri bendim. Diğerleri Galip, Garbis ve İsmet isimli arkadaşlardı. Vefa'dayken 5 millî maç oynamıştım.

Futbolu hangi yıl bıraktınız?

1960'ta...

Jübile yaptın mı?

Jübile yapmadım. Ama bir ara tekrar Galatasaray'a döndüm.

Hangi yılda?

1953'teydi... 5 seneye yakın uzaklaşmamın sebebi anlatamayacağım bazı olaylardı. Eşimi kaybettikten sonra askere gitmiştim. Disiplin içine girip bazı şeyleri unutmak istedim.

Şiir gibi adam, Suat Mamat

Futbola estetik getiren adam

Suat Mamat

1 930 yılında İstanbul'da doğdu. 1952-1963 yılları arasında Galatasaray forması altında futbol oynadı. Bu dönem içinde 3 İstanbul Ligi ve 1 Türkiye Ligi Şampiyonluğu yaşadı. 1964 yılında Beşiktaş'a, 1968'de Vefa'ya transfer oldu. Beşiktaş'ta iki kez şampiyonluk yaşadı.

Ortasahada çok başarılıydı. Vücut yapısı, futbol bilgisi, tekniği ve maçlara hazırlanışı mükemmeldi. Sahalardaki ritmik hareketleri takdire değer, estetik hareketleri zevkle seyredilirdi. 26 kez A Milli Takım'da görev alan Suat Mamat'ın 4 golü vardır. Bu gollerin 3'ünü 1954 Dünya Kupası Finali'nde atmıştı. 1968 yılında futbola veda etti. Pek çok takımda teknik direktörlük yaptı. Birçok Anadolu takımını birinci lige çıkartmayı başardı.

Türkiye futbol federasyonunda da yakın zamana kadar Genç Milli Takımda idareci olarak çalıştı.

Bir insanın bulunduğu yaştan iki, bilemediniz üç yaş genç göstermesi gayet normaldir. Ama 20 yaş genç gösteren bir insana rastladınız mı şaşırırsınız. Suat Mamat şu anda 73 yaşında. Ama bir dönemin futbol estetiyseni taş çatlasın 50-55 göstermekte... Eski fotoğraflarına bakıp da kıyas yaptığınızda yağız teni, atletik fiziği, enerjisi ve dinamizmi hiç değişmemiş gibi... Şimdilerde pek moda olan uzun yaşamanın sırlarını, genç kalmanın püf noktalarını taaa 1950'li yıllarda çözmüş.

Futbolculuğu döneminde şimdiki kulüp yöneticilerinin çok hoşuna gidecek şekilde bir hayat sürmüş. Öyle sigara içeyim, alkol kullanayım, yok gezeyim tozayım olaylarına hiç girmemiş. Kendi deyimiyle spor için sportmence yaşamış.

Galatasaray'ın unutulmazları arasında yer alan Suat Mamat şimdi emekliliğinin tadını çıkarıyor.

Bir İstanbul akşamında yolunuz Kireçburnu, Tarabya tarafına düşerse, Suat Mamat'la karşılaşmama şansınız pek yok gibidir. Her gün “*en kötü alışkanlığım bu*” dediği ve yanına aldığı piposuyla Kireçburnu'ndaki evinden çıkıp Tarabya'ya kadar yürüyor. Eve otobüsle döndüğünü sanmayın. Aksine “*koşarak*” dönüyor bu ihtiyar delikanlı.

Meşin yuvarlakla ne zaman tanıştınız?

Çocukken tanıştık. Doğma büyüme Bakırköylü'yüm. Bakırköy'de oynuyordum. Sonra 16-17 yaşlarında o dönemin ikinci lig takımlarından Yedikule Demirspor'da oynadım. 18-19 yaşlarında Sümerspor'a geçtim. Oradan askere gittim. Karagücü'nde oynadım. Karagücü'nün kaptanlığını yaparken şampiyon olduk. Galatasaray idarecileri beni Karagücü'nde oynarken seyretmişler. Zaten ben de Galatasaraylı'ydım. Galatasaray'a gitmek istiyordum her zaman için. 1952'de tezkere alınca asker elbisesi içinde Galatasaray'a geldim. Beni götürdüler Beyoğlu'nda Mayer diye bir mağazada giydirdiler. 175 lira maaşla Galatasaray'da bağladılar.

Profesyonel olduğunuzda ne kadar transfer ücreti almıştınız?

Yanlış hatırlamıyorsam 1953 yılındaydı ve 50 bin lira almıştım. Öyle fazla bir para değildi. Benim zamanımdaki futbolcular eğer bu zamanda olsaydı, kulüpler para yetiştiremezlerdi. Lefter, Metin Oktay, Basri gibi futbolcular ki futbolun virtüözleriydi. Yöneticiler banka soysalar yetiştiremezler.

Galatasaray sevdasıydınız. Galatasaray'a gidince çok mutlu oldunuz ama bir de Beşiktaş maceranız var.

1963 yılında şampiyonluk için oynuyoruz. Son iki maçımız kalmıştı. İstanbulspor maçında berabere kaldık. O dönem çok iyi bir kadrosu vardı İstanbul'un... Pazartesi günü kulübe gittiğimde bir levha asmışlar. Üzerinde de "Suat Mamat 15 gün izinlidir" diye... Coşkun Özarı antrenör, Gündüz Kılıç da menejerd. Şaşırdım. Takımın en iyi oynayan adamı bendim ama kondisyonu iyi değil diye 15 gün izin vermişler. Ben de gittim ilk yardım hastanesinden 1 aylık rapor aldım.

İlginçtir, beni takımdan kesen Coşkun Özarı, ben kaptanken benim arkamda maça çıkardı. Sonra antrenör olunca beni takımdan kesti. Maç oluyor beni yedekte oturtuyorlardı. Son maçımız Beşiktaş'laydı. O arada Beşiktaş ve Fener idarecileri her gün "bize geleceksin" diye davet yapıyorlar. Üstelik önümüzde Beşiktaş maçı var ve Kilyos'ta kampa girmiştik. Rahmetli Ergun ile yatıyordum. Turgay Şeren geldi. Kolumdan tutup beni Coşkun'un odasına soktu. Kaptan olduğu için yüksek perdeden "Suat oynayacak" dedi. Coşkun Özarı "Ben bugüne geldimse prensiplerimle geldim" diye karşılık verince Turgay parladı; "Suat ile bir alışverişin varsa çık dışarıda paylaş kardeşim. Suat oynayacak" diye bastırdı. İnanır mısınız Beşiktaş maçında tek başıma oynadım ve şampiyon olduk. Herkes şampiyonluk turu atarken ben ayakta bılarını çıkardım, ağlaya ağlaya duşa girdim. Sonra kupayı getirip bana verdiler. Sonrasında Fener'i de 2-1 yendik.

Maçlar bitmiş, transfer günü gelmişti. Bazı şeyleri açık açık konuşmak gerekiyordu. Kulübe gittim; "Bana ne veriyorsunuz?" dedim. 50 bin lira veriyorlardı. Metin'e 100 bin lira veriyorsunuz, bana 50 bin lira... Ben bu takımın köpek gibi koşturana in-

sanıyorum. Kabul etmiyorum dedim. Ama Galatasaray'dan kopmak istemiyorum. Bana bir kat alırsanız olur, diye ilave ettim. Ama olmadı...

Beşiktaş'a incitildiğin için mi gitmiştin?..

Elbette. Yoksa Galatasaray'dan ayrılmam için bir sebep yoktu. Ben daha uzun süre oynardım Galatasaray'da. Beşiktaş bana 85 bin lira verdi. 4 sene Beşiktaş'ta oynadım. 2 sene şampiyon olduk.

Beşiktaş'ta mutlu muydunuz?

Mutluydum. 1963'te Almanya'da Stuttgart'ta bir maç oynadık. 3-0 yenilmiştik ama 1954'teki millî kadrodan tanındığım için Avrupa karmasına seçildim. Yurda döndüğümüzde Beşiktaş-Hacettepe maçında rövaşata atarken kolum altımda kaldı ve kırıldı. Karmaya katılamamıştım.

Rövaşataların ünlüymüş. Bu kabiliyet doğuştan mı, çalışarak mı elde edildi?

O dönemde İstanbul'a haftada bir Brezilya takımları gelirdi. Ben onları seyrederdim. Brezilyalıların futbola estetik katan hareketleri vardı. Sonra basketbol salonuna gider kendi kendime çalışırdım. Bu sırada elde ettim bu melekeyi. Ancak doğuştan bir kabiliyet olmazsa meleke açığa çıkmıyor. Eğer bir kabiliyet varsa çalışmadan ortaya çıkmıyor.

Örnek aldığınız kimse var mıydı?

Hiç olmadı. Benden iyisini tanımıyordum.

Bugünkü kuşakta tarz olarak size benzeyen biri var mı?

Hiç kimseyi göremiyorum. Sadece bana değil, Lefter, Metin, Can Bartu'nun tarzına benzeyen birini de göremiyorum. Gerçi çok teknik futbolcular var.

1954 Dünya Kupası finallerinde ilk golünüzü atmıştınız. Herkes o golün güzelliğinden bahsediyor. Ama ben ilk ağızdan dinlemek istiyorum.

Suat Mamat, Türk futbolunun estetik uzmanlarından biriydi. Pas verirken bile diğer futbolcular gibi değil, kendine has hareketlerle gollerin hazırlayıcısı olurdu.

Eleme maçlarında önce abilerimiz İspanya'da 4-1 yenilmişti. Rövanş maçını İstanbul'da oynamıştık. Burhan'a bir pas attım, Burhan ayağının içiyle vurdu gol oldu. Maçı 1-0 kazandık. Bu sefer Roma'da oynadık. İlk golü yine ben attım. Herkes İspanyolların finallere çıkacağından o kadar emin ki her yerde İspanya bayrakları, her yerde İspanyolca yazılar dolu. Ama finallere biz katıldık ve İsviçre'ye gittik. İlk maçı Almanya ile oynayacağız. Bana bir gazete getirdiler baktım, "Suat'a dikkat" diye yazıyordu. Almanya maçına çıktık. Maçın hemen başında ikinci dakikada 4-5 Almanı çalımlayarak tespih tanesi gibi dizdim ve bir şut attım. Gol olmuştu. Ancak sonra 4 tane yedik. Zira 15 dakikalık bir eforumuz vardı. O eforu da sarf ettik. Ondan sonra da yürüme-ye başladık. Zira antrenman yapma alışkanlığımız yoktu.

Kampa giriyor muydunuz?..

Giriyorduk ama düzenli bir antrenmanımız yoktu. Çamur içinde çalışıyorduk. Çim sahaya çıkınca şaşıryorduk. İsviçre'de bunun acısını çektik.

Ama Güney Kore karşısında gol şov yapmışsınız

Güney Korelilerin o dönemde çok ilginç bir taktiği(!) vardı. Yorulan oyuncu saha kenarında oturuyordu. 7-0 yenmiştik. Daha da atabilirdik. Bir sonraki maç Almanya ileydi. Ancak ben hastalandım. Tansiyonum düşmüştü. Turgay da oynamayınca maçı 7-2 kaybetmiştik.

O dönemde her futbolcunun bir lakabı varmış. Sizin lakabınız Çingene imiş. Neden böyle demişlerdi?

Bu lakabı bana takan Fener taraftarlarıydı. Fenerliler beni hiç sevmezdi. Hoş, ben de onları sevmezdim. Rahmetli annem radyoda dinlemiş. Oğlum Çingene diye kime bağırıyolar diye sordu. Anne bana bağırıyolar, derdim. Çingeneye de benzesem bari... Gerçi biraz esmerdim ama...

Taraftarlarınızla aranız nasıldı?

İyi idi... Beni de çok severlerdi. Ama şimdiki taraftar o günlerde nerede?.. Bir de gol atınca şimdiki gibi ilginç sevinmeler yoktu bizde... Biz orta saha oyuncusu olmamıza rağmen çok gol atardık. Solda Kadri Aytaç, sağda ben, ortada Metin Oktay oynuyorduk. Bütün topları Metin'e taşırdık. Bugün Avrupa'da hiçbir takımda böyle orta saha yoktur. Orta sahada oynayanlara bakın bir sezonda kaç gol atabiliyor?.. En fazla 5-6 gol... Ama biz 14-15 gol atıyorduk. Ayrıca geriye dönük de oynuyorduk. Turgay'ın önünden top çıkarırdık.

Arada sırada kaleye geçtiğiniz de oluyormuş

Bir Ankaragücü maçı oynuyoruz. 2-1 galibiz. Turgay sakatlanınca beni kaleye geçirdiler. Dolmabahçe'de (İnönü stadı) deniz tarafındaki kaledeydim. Avuta giden topa uçarak yumruk vurunca korner oldu. Kornerden gelen top gol olmuştu.

Beşiktaş'la yaptığımız bir maçta Turgay yine sakatlanınca kaleye beni geçirdiler. O dönemde Beşiktaş'ın fırtına gibi forveti var. "Şenol-Birol-Gol" tekerlemesi o dönemde çıkmıştı. 45 dakika kalede kalmıştım. Suat bu, nasılsa yer diye her taraftan şut atıyorlardı. Ama gol yemeden bitirmiştik maçı...

Takım arası arkadaşlıklarınız nasıldı?

Maalesef iyi değildi. Metin Oktay'ın arkadaşları bir başkaydı. Bana uymuyordu. Zira ben saat 10 oldu mu sütümü içer yatarım. Onlar barlarda gezer, içerlerdi. Ben ne sigara, ne içki içtim. Bir kez bira içtim. O da Beşiktaş'a transfer olduğumda ke-derlenmişim.

Beşiktaş'a gitmeniz sizi çok mu etkiledi?

Galatasaray'a 12 senemi vermişim. Galatasaray'ın hastasıydım. Beni takımdan koparmaları çok zoruma gitmişti. Beşiktaş'tan sonra Vefa'ya gittim. Ali Sami Yen'de Galatasaray'a karşı oynarken 35 metreden vurdum. Kalecinin bacak arasından gol oldu. Ne yalan söyleyeyim zoruma gitmişti.

Beşiktaş'a gittiğinizde taraftarın tepkisi n'olmuştu?..

En ufak bir sitemde bulunmadılar. O günkü seyirci gerçekten centilmendi. Düşünebiliyor musunuz, Galatasaraylılarla Fenerliler, Beşiktaşlılar beraber otururlardı. Bana kızınca Çingene diye bağırın Fenerliler, güzel futbolumu ve gollerimi görünce alkışlar ve tempo tutarlardı.

Biraz ailenizden bahsedebilir misiniz?

Karımı kaybedeli 1,5 sene oldu. Çocuklarım var. Oğlumun ismi Suat, kızımın ismi Günsu... Günsu adı nereden gelir bilir misiniz? Fener'i 2-0 yendiğimiz maçta ilk golü Güngör, ikinci golü ben atmışım. O gün kızım doğunca Güngör'ün Gün'ü ile Suat'ın Su'sunu birleştirdim Günsu oldu. Çocuklarımin ikisi de hasta Galatasaraylı... Hele kızım eskiden devamlı olarak Galatasaray'ın bütün şampiyonluk maçlarına giderdi. Maç ister İngilte-

Suat Mamat'ın 2002 yılında vefat eden eşi... Ondan Suat isimli bir oğlu ve Günsu adında bir kızı olmuştu.

re'de, ister Moskova'da olsun koşardı. Damadım da Galatasaray'da idareciydi. Kızımдан iki torunum var biri 19, biri 17 yaşında. Oğlumdan bir tane torunum var. Marmaris'te yaşıyorlar.

Metin Oktay'a çok gol attırdığınızı biliyoruz. Onun futbolu hakkında neler diyebilirsiniz?

Yanlış hatırlamıyorsam 1956-57'de Galatasaray'a geldi. İlk geldiği günlerde bana Suat abi diyordu. İkinci sene Suat dedi. Üçüncü sene hiçbir şey söylememeye başladı. Çünkü kutuplarımız ayrıydı. Çok iyi futbolcuydu. Zamanlaması bir harikaydı. Topa vuruşu çok iyiydi. Hava toplarını iyi karşılardı. Ancak bugün olsa oynayamazdı. Zira günümüz futbolunda durarak oynanmıyor. Metin bunu yapamazdı. Hareketli değildi. Daha çok ileride top beklerdi. Gelen topu çok iyi değerlendirirdi. Kadri, İsfendiyar, Küçük Ali ve ben ona sürekli pas verirdik.

Futbolu ne zaman bıraktınız?

1967-68 yıllarında 38 yaşındayken bıraktım.

Ama futboldan kopmadınız.

Evet 4 sene futbol federasyonunda çalıştım. 25 sene antrenörlük yaptım. Kırıkkale'yi, Balıkesir'i, Mersin İdman-yurdu'nu birinci lige çıkardım. Sarıyer'i çalıştırdım. Ben Sarıyer'i bıraktıktan sonra bu takım da birinci lige çıkmıştı.

Eksik bulduğunuz bir tarafınız var mı?

Evet. Ben de ticari kafa yoktu. Galatasaray Kulübü'nün karşısında Şöhretler Kiraathanesi isminde bir kiraathanem vardı. Şimdi kendin pişir kendin ye olmuş. Çok da iyi ciro yapıyor-

du. Antrenörlük hayatına başlayınca orayı yalnız bıraktım. Malesef yürümedi.

Suat Mamat Galatasaray'da oynarken takım arkadaşlarından biri de Turgay Şeren'di.

Havada duran bir insan, Ali İhsan

Yarım asırlık Beşiktaş aşkı

Ali İhsan Karayığit

1928 yılında Manisa Salihli’de dünyaya geldi. Futbola küçük yaşta Salihli’de başladı. Atletik meziyetlerini ve zekasını 90 dakika boyunca sahanın içinde adeta bütünleştiren Ali İhsan Karayığit, gösteriştan ve abartıdan uzak, ancak kaliteli futboluyla hatıralarda yer aldı. Yumuşak ve serinkanlı oyunuyla rakiplerinden kolay top alan ve dağıtan bir futbolcuydu. Bireysellikten çok takım oyununa yatkındı.

18 defa millî oldu. Futbolu bıraktıktan sonra Beşiktaş’ta antrenör olarak da hizmet verdi. Özellikle genç oyuncuların ortaya çıkmasında büyük katkısı oldu. Halen BJK kulübünün Fulya tesislerinde idareci olarak görev yapıyor.

Eskiler “*adıyla müsemma*” der. Görünüşü ismine benzeyenler için kullanılan bir deyimdir. Biz de soyadıyla müsemma diyoruz. Ali İhsan Karayığit, soyadı gibi kara yağız... Biraz minyon. Onun hakkında işittiklerim ise sahaların yiğitlerinden ve en büyüklerinden olduğu... Pek çok araştırmacının hazırladığı “*yüzyılın onbiri*” listelerinde isimler değişirken sol haftın değişmeyen ismi bu kara-yiğit adamdır. Her ne kadar kendisi bu tür çalışmaların eksik olduğu konusunun altını çizse de, yine de bu sonuçtan hoşlanmıyor değil...

Ali İhsan Karayığit; Beşiktaş'a adanan bir ömür.

O dönemin futbolcu abilerinin ortak bir özellikleri var. Gazete ve televizyonlarda boy göstermekten pek hoşlanmıyorlar. Halen idareci olarak çalıştığı Beşiktaş Fulya Tesisleri'nde hizmetlerine devam eden Ali İhsan Karayiğit Beşiktaş'ın 100. yılındaki şampiyonluk balosuna rica minnet, biraz da baskıyla gitmiş. Kulüp yetkilileri "*sensiz olmaz*" diye bastırınca kimseyi kırmamak için kabul etmiş daveti. Benim röportaj teklifime de aynı tavrı göstererek hayır dedi. Ben de "*sensiz olmaz*" türküsünü söylemeye başlayınca kabul etti.

Futbol aşkı ne zaman başladı?

İlk ve orta öğrenimimi Salihli'de yaptıktan sonra lisede okumak için Manisa'ya gitmiştim. Kemal Bey isminde spora düşkün bir müdürümüz vardı. Onun desteğinde bir takım kurduk. Adını da Gençlerbirliği olarak vermiştik. Manisa mahalli liglerine katıldık. Daha ilk yılımızda şampiyon olduk. Türkiye şampiyonası için Balıkesir'e geldik. Balıkesir'deki maçlarımızda Necmettin Önder isimli Beşiktaşlı bir abimiz beni seyredince hayran olmuş. Benden sitayişle bahsedince. Remzi Tosoro adındaki Beşiktaşlı bir idareci beni İstanbul'a götürmek için Salihli'ye geldi. Bizimle görüştü. Babam bir şey demedi ama rahmetli annem; "*Ben oğlumu İstanbul'a falan göndermem*" diye ayak diredi. Kazanan annem oldu ve ben Salihli'de kaldım.

Bu sırada Lise 1'deyim ve o sene Geometri dersinden ikmale (bütünleme) kaldım. Bir sene sonra yine aynı dersten ikmale kaldım.

Beşiktaş peşinizi bırakmış mıydı?

Hayır... Bu sırada Beşiktaş Kulübü sürekli mektup ve telefonlarla beni arıyordu. Ben Manisa'da okuldan atılacağıma İstanbul'a gidip hem sınıfımı geçer, hem de Beşiktaş'ta oynarım deyince annem ve babam razı oldular.

O zamanlar çelimsiz bir görüntüm vardı. 59 kiloydum. Beşiktaş'ın efsane oyuncusu Baba Hakkı, futbolu daha yeni bırakmış. Beni görünce "*Bundan futbolcu olmaz. Karşısında dev gibi oyuncular olacak. Bu adam onların karşısında ne yapabilir*" diye

söylenmiş. Kör Fehmi lakaplı, futboldan gerçekten anlayan bir arkadaş *"Methettiklerine göre vardır bir sebebi"* diyerek Baba Hakkı'nın aklını çelmiş. O arada Trestine diye bir takım gelmişti İstanbul'a... Beşiktaş forması ile ilk maçımı bu takıma karşı oynamıştım ve sahadan 5-4 galip ayrılmıştık. Ondan sonra takımın gediklisi olduk.

Hâlâ da Beşiktaş'ın içindesin.

Doğru... 53 seneden beri Beşiktaş'ın içindeyim.

Yorulmadınız mı?

Asla... Bütün gençliğimi verdiğim takıma ihtiyar halimle de hizmet vermek istiyorum.

Beşiktaş'ın efsanevi takımında kimler vardı?

Kaleci olarak Ethem, Mehmet ve Fevzi vardı. Sağ bekte Yavuz, sol bekte Bedii, sağ hafta Eşref, Santr hafta ise ben vardım. Sol hafta Çengel Hüseyin vardı. Zaman zaman sağ açığa Süleyman vardı.

Ali İhsan Karayığit'in en formda olduğu yıllardaki Beşiktaş kadrosu. Soldan üçüncü Ali İhsan, onun hemen solundaki ise Süleyman Seba'dır.

Süleyman Seba mı?

Evet... Santrafor Bülent Ersel vardı. Ondan sonra zaman zaman Şevket Yorulmaz oynadı. Recep ve Şükrü Gülesin'i de unutmayalım. Bunlar hakikaten efsanevi futbolculardı. Şimdi Beşiktaş'ın geçenlerde bir onbiri yapıldı, altın onbiri. Ama orada biraz çarpıklıklar var. Onu söylemeden de geçemeyeceğim.

Sizin tekniğe dayalı ve zarif bir stiliniz varmış. Örnek aldığınız yerli veya yabancı biri var mıydı?

Yabancı futbolculardan Osvild ve Hannappi gibi isimler beni etkilemişti. İstanbul'a yabancı bir takım geldiğinde seyretmeye giderdim. Onların stillerini örnek alıp geliştirmeye çalışırdım. Bugünkü gibi televizyon olmadığı için seyrettiğim oyuncu sayısı çok sınırlıydı.

Özetle başkalarında olup da beğendiğim hareketler elbette olmuştur. Ama bazı özelliklerim doğuştan vardı. O zamanlar Gündüz Kılıç, Reha Eken gibi benden daha cüsseli rakipleri tekniğimle oyundan düşürebiliyordum.

Sizin kuşağın bir özelliği varmış. Sadece futbol değil, sporun diğer branşlarıyla da ilgileniyorlarmış.

Ben de futboldan başka sporun her dalıyla uğraştım. 100 metreyi çok iyi koşardım. Yüksek atlama ve uzun atlamada da başarılıydım.

Bunun faydasını gördünüz mü?

Elbette... Hava toplarında zamanlamam çok iyiydi. Çok yüksek seğre sıçrayabiliyordum. Gündüz Kılıç abi ile hava topuna çıktığımızda o top yerine benim çeneme vururken ben topa vururdum. Gerek kafasıyla, gerek ayağıyla isabetli paslar atabilen biriydim.

O dönemde takım arkadaşlığı nasıldı?

Bütün takım birbirimize bağlıydık. Zaten biz 6 arkadaş Akaretlerin eski, hurda binasında yatıp kalkardık. Yediğimiz içtiğimiz aynıydı. Yenildiğimiz zaman başkalarını suçlamazdık. Birbirimizi teselli etmesini bilirdik.

Ali İhsan, bir maçın devre arasında hakemle tartışırken.

Unutamadığınız bir maç var mı?

Hatırladıkça güldüğüm bir olay var. 1950'li yılların başında İsveç'e gitmiştik. İlk maçta Almanlar, İsveç'i 5-0 yenmişlerdi. Biz de İsveç takımı ile maça çıktık. Ancak bir santraforları var ki çok uzun boyluydu. Yerden bir şey yapamazdı ama hava toplarını armut gibi topluyordu.

Bir korne pozisyonunda sağ haf Eşref'e "Sen bu yarmanın ayağına bas da yüксеlemesin, ben de topu alabileyim" dedim. Korne atıldı. Ama adam yükselip vurunca golü yedik. Ben niye basmadın deyince "Bastım ama herif beni de havaya kaldırdı" dedi.

Almanya maçınız nasıl geçti?

Almanya maçını İsveç'te değil Almanya'da oynadık. Turgay Şeren'in Berlin Panteri diye ünlendiği maçı oynadık.

Turgay abi Almanya'yı tek başına mı durdurmuştu?

Turgay elbette iyi bir maç çıkardı ama biz ot mu topladık. Gol yemeyeceğiz diye takım olarak anamız ağladı ama sadece Turgay panter oldu.

**O dönemde bazı futbolcuların ilginç lakapları varmış.
Size ne diyorlardı?**

Havada Duran Adam, 4 vitesli adam...

**Sizin dönemizdeki futbol anlayışı ile bugünkü futbol anlayışı
arasında ne farklar var?**

Fark sadece şartlarda. Mesela şimdiki futbolcuların malzeme-leri çok iyi. Şahane stadlarda maç oynuyorlar. Çok büyük mik-tarlarda para kazanıyorlar. Biz bırakın para kazanmayı, giyecek ayakkabı bile bulmakta zorlanıyorduk.

Ben, 1950-55 yılları arasında Türkiye'nin en popüler futbol-cusuydum. O sene 5 bin lira aldım. O zamanlar ancak son mo-del bir Pleymut, Doç gibi araba alabiliyorduk. Şimdikilerde para gani. Ancak bizim oynadığımız sahalara çıksalar çoğu top oyna-yamaz. Sahanın bazı yerleri balçık olurdu.

**Burhan Sargın, bir keresinde top çamura girdi çıkaramamıştım,
diye anlattı.**

Hatta ayakkabın kalırdı çamurda... Ayakkabın çıkardı, ayak-kabını tekrar giymek zorunda kalırdın.

Bir de kramponlarınız çok sertmiş. Lefter'in evinde kramponla-rını gördüm, ne bükülüyor, ne esniyor. Tahta gibi bir şey...

Çiviyle çakarlardı onları. Bazen çiviler ayaklarımızı delik deşik ederdi.

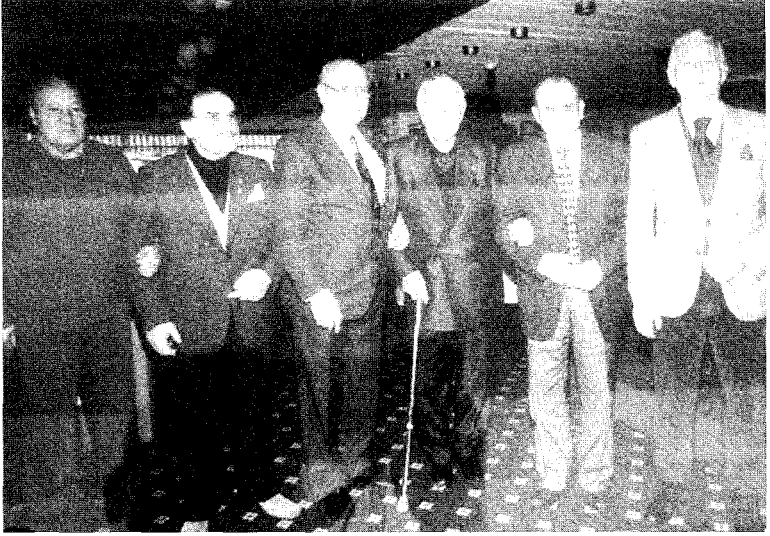
Bugün kendinize benzettiğiniz bir futbolcu var mı?

Zevk alarak seyrettiğim bir futbolcu yok. Mesela bir İlhan Mansız diyorlar. Ama bir maçta varsa beş maçta yok. Yani istik-rar yok. Halbuki Lefter, Metin Oktay, Turgay, Çengel Hüseyin gibi o dönemin futbolcuları çok istikrarlıydılar.

Sohbetimizin başında 53 yıldır Beşiktaş'tayım demiştin.

Nasıl bir aşktır bu?..

Anlatılmaz. Ancak yaşanır. Ben hâlâ Beşiktaş'ta oturuyorum. Arkadaş çevrem de Beşiktaş'ta... Süleyman Seba ile haftada bir-iki defa buluşur, konuşuruz.

Beşiktaş'ın efsane futbolcuları yıllar sonra bir araya gelme imkanı bulmuşlardı. Sol başta Ali İhsan, sağ başta ise Süleyman Seba

Lise hayatınıza İstanbul'da devam edebildiniz mi?

Boğaziçi Lisesi'ni bitirdim. Zeki Müren ile aynı sınıftaydık.

Tanıdığınız Zeki Müren'le, sahnelerdeki Zeki Müren aynı mıydı?

Hiçbir farkı yoktu. Sesi ve diksiyonu çok iyiydi. Onunla ilgili bir hatıram var. Tevfik Görelsoy adında bir edebiyat hocamız vardı. Bir gün beni tahtaya kaldırdı ve kitaptan bir şiiri gösterecek oku dedi. “*Lebi derya durur*” diye okumaya başladığımda birden kızdı; “*Otur eşek*” diye beni oturttu. “*Gel bakalım Aziz bin Zeki...*” diye Zeki Müren'i kaldırdı tahtaya... O da aruz vezniyle kelimelerin hakkını vere vere okudu. Tevfik hoca tekrar bana dönerek “*Eşek*” dedi “*Şiir böyle okunur.*”

Liseden sonra okudunuz mu?

Liseyi bitirince tahsil hayatını bıraktım. Daha doğrusu bırakmak zorundaydım. O dönemde bazı arkadaşlar liseyi bile bitirememişlerdi. İki iş bir arada gitmiyordu.

Beşiktaş'a adanmış bir ömür, Süleyman Seba

Süleyman Seba

Rıza Süleyman Seba 1926 yılında Hendek'in Soğuksulu köyünün yakınındaki babasının sahibi olduğu Soğuksulu Rıza bey çiftliğinde dünyaya geldi. 5,5 yaşında İstanbul'a halasının yanına geldi ve eğitime başladı. Futbola Kabataş Lisesi'nde tanıştı. 1943 yılında Beşiktaş yöneticileri tarafından fark edildi ve genç takıma alındı. 1945 yılı Süleyman Seba'nın Beşiktaş A Takımına geçiş yılıdır. Siyah beyazlı formayı 10 yıl boyunca santrafor ve sağ iç mevkillerinde başarıyla taşıdı. 1947'de İnönü Stadi'nin açılışında İsveç'in AIK takımına attığı ilk golle tarihe geçti. Seri, istikrarlı ve başarılı futboluyla efsanevi Beşiktaş onbirinin vazgeçilmez aslarından birisiydi. 1954 yılında en verimli döneminde 28 yaşında menüsküs sebebiyle futbolu bırakmak zorunda kaldı. 2 kez A Millî Takım formasını giydi ve Ordu Millî Takımında görev yaptı. Futbolu bıraktıktan sonra çok sevdiği Beşiktaş'tan kopmadı ve 1957 yılında Hakkı Yeten'in yönetiminde üye olarak Beşiktaş'a hizmet etmeye devam etti. 1984'te Beşiktaş başkanı Mehmet Üstünkaya'ya karşı başkanlık için adaylığını koydu ve 88 oy üstünlüğüyle seçimi kazanıp başkan oldu. 16 yıllık başkanlık döneminde Beşiktaş başarıdan başarıya koştu. 16 yıl gibi uzun ve başarılı başkanlığı süresinde Beşiktaş 3'ü üst üste olmak üzere 5 lig şampiyonluğu ve birçok kupa kazanmıştır. Tesisleşmeye, kurumsallaşmaya ve alt yapıya çok önem veren Seba, bu konudaki reel icraatlarıyla Beşiktaş'ı daima modern bir futbol çizgisine taşımayı hedeflemiştir. Başkanlık döneminde Akaretler'deki kulüp binasını Beşiktaş'a kazandırmıştı. Ayrıca Fulya tesisleri, Ümraniye, Çilekli, Pendik tesisleri, Beşiktaş Koleji ve Beşiktaş Plaza gibi önemli yapıları Beşiktaş'a kazandırdı.

Akılci, otoriter, istikrarlı ve çelebi kişiliği ile gönüllerde taht kuran Süleyman Seba, 2000 yılında aktif yöneticiliği bıraktı.

Beşiktaş'ın efsane kaptanı ve başkanı Süleyman Seba... Onunla röportaj yapmak her babayığitin harcı değildir.

Millî Olimpiyat Komitesi'nin Süleyman Seba'ya onur madalası verdiği zamanlarda Selim Soydan'ın “*Bir abide, neresinden bakarsanız bakın bir abide*” diye bir yazısını okumuştum. Bir Fernerbahçeli olmasına rağmen Selim Soydan, Seba'nın futbolculuğundan yöneticiliğine ve herkesçe takdir edilen insani meziyetlerine kadar pek çok şey anlatmıştı bir yazısında. Özellikle insani meziyetlerini çok takdir ediyordu.

Çocukluğumdan beridir bir Başkan Seba ismidir duyarım. Beşiktaşlılar için efsanevi başkan, rekabetin en azılısını yaşayan rakip fanatiklerin bile takdir eylediği bir insan... Ancak gün gelip de efsane olmuş bu zat ile karşı karşıya oturacağımı, dahası ellerinden kahve içeceğimi hiç mi hiç aklıma getirmezdim. Gösterdiği mütevazilik ve misafirperverlik, bana Selim Soydan'ın satırlarını hatırlattı.

Süleyman Seba ile konuşmak benim için inanılmaz bir fırsattı. Hakkında aktarılan kimi yanlış bilgileri kendi ağzından düzeltmek fırsatını ona sunmakta, röportajın amacına ulaşması açısından benim için ayrı bir keyifti.

Beşiktaş'ın o yıllardaki efsane kadrosu. Ayakta sağdan üçüncü kişi Süleyman Seba'dır.

Ancak bir problemim vardı. Karşımdaki insan az konuşuyor, üstelik hoşlanmadığı bir konuyla karşılaşsa sözü asla muhatabının istediği çizgiye getirmiyordu. Zor bir insandı. Adeta cımbızla söz alıyordum ağzından. Ancak sohbetimizin ilerleyen dakikalarında kendisine hak verdim. Zira istemeden öyle bir yanlışlığın içine düşmüş ki Allah düşmanımın başına vermesin.

Süleyman abi, sizinle aynı dönemde top koşturan kimler var günümüzde?..

Birçokları sizlere ömür. Öyle zannediyorum ki Vedii var, -Allah uzun ömür versin- Faruk var, Ali İhsan var. Gerçi bizden sonradır ama Recep var. Ethem en eskilerimizdir. Bülent var ama uzun zamandır bir haber alamadım kendisinden. Hatta bir ara rahmetli Şükrü ile İtalya'da top koşturmuşlardı. Galiba 6 kişi falan kaldık.

Efsanevi Beşiktaş tabiri nereden çıktı?..

Şimdi herkes efsane oluyor ya... Onun için böyle tabirlere önem vermiyorum.

Çok erken bırakmışsınız. Gerçek sebebi menüsküs müydü?..

Önce futbola başlayışımı anlatayım da sonra bırakma sebebine gireyim.

Tamam, sohbet havasında olması benim de kolayıma gelir

Babamın, Hendek'in Soğuksu Köyü civarında büyük bir çiftliği vardı. Beş yaşlarına kadar burada kaldım. Sonra İstanbul'a, rahmetli halamın yanına yerleştim. Önce Akaretler'de oturduk. İlkokula burada, şimdiki Beşiktaş Plazası'nın yerinde başlamıştım. Sonra 19. İlkokula verdiler bizi. Şimdi ki DGM'nin olduğu yerdeydi. Eski bir saraydı. Sonra, orayı bitirdikten sonra Kabataş Lisesi'nin orta kısmına girecektim ama o yıllarda İkinci Dünya Savaşı yıllarında Kabataş civarı askeri yönden çok hareketliydi. Onun hemen yanında Beşiktaş Ortaokulu açıldı. Burhan Tanış'ın kayınpederi Ekrem bey oranın müdürüydü. Ben burayı bitirdikten sonra Kabataş Lisesi'ne geçtik. 1945-46 döneminde mezun oldum. Sonra edebiyat fakültesine yazıldım.

Süleyman Seba, henüz birkaç aylıkken babasının kucağında...

Şimdi ben 60 senelik olayları toparlamaya çalışıyorum. Hatıralarda kopukluk olursa ikaz et.

O sene mahalli lig şampiyonu, sonra Türkiye şampiyonu olduk. Bugünkü gibi millî lig yoktu. İstanbul'da topu topu 8 takım vardı. Şampiyonadan sonra bizi Amerika'ya davet etmişlerdi. Bir aya yakın ilginç bir seyahatimiz oldu.

Ben Kabataş'ta futbol oynarken rahmetli, Nazım Özbay -federasyonda ikinci başkanlık yapmıştı- Hasan Polat bey ve Lavto Beşiktaş yöneticilerine benden bahsetmişler. Rahmetli Hakkı Kaptan, Sadri Usoğlu ve Fehmi bey o dönemin yöneticilerinden-

Top oynarken rakip defansı hallaç pamuğu gibi atar ve gollük pasını verirdi.

di. Bunlar kabul edince Beşiktaş Genç Takımında oynamaya başladık. Tabii o zamanın Genç Takımı şimdiki gibi değildi. Sadece Genç Takımı değil, A Takımı bile bugün çok farklı durumdalar. Büyük paraların döndüğü bir ortamın içindeler. Bizim dönemi-mizde para yoktu. Düşünmek bile ayıptı.

O dönemin insanları daha saf, daha özveriliymiş.

Elbette... Arkadaşlıklar vardı. Herkes birbirine sevgi ve saygıyla bağlıydı. 1946 yılında da A takımında futbol oynamaya başladım. Bu süre içinde kaptanlık yaptım. 1954'te de futbolu bıraktım.

Menüsküs sebebiyle mi?

Maalesef, o zamanlar menüsküs hastalıkları şimdiki gibi 1 hafta 10 günde atlatılamıyordu.

Çok erken değil mi? En verimli çağınızda futbolu bırakmışsınız.

26-27 yaşlarında falandım.

Sonrasında

Sonra futbolun politikasına atıldık. Arkadaşlarımızla birlikte güzel bir grup kurmuştuk. Değişik başkanların riyasetinde mese-la, Hakkı Kaptan, Asi Bey, Selahattin Akel'in riyasetinde çalış-malarımız oldu. 80'li yıllarda palazlanmaya başladık. 1984'te rahmetli Üstünkaya ile çok medeni ölçüler içerisinde başkanlık yarışına girdik. 88 oyla kazanmıştım. 2000 yılında da "Allaha ısmarladık" deyip ayrıldık.

Özeti bu... Sizin futbolculuğunuzu yeni kuşaklar tanımıyorlar.

Futbolcu Seba'nın tekniğini, oyun anlayışını anlatır mısınız?

Kendimi anlatmayı sevmem. Tanıyanlara sorun.

Hangi mevkide oynuyordunuz?

Beşiktaş A Takımına girdiğimde santrafor oynuyordum. O zamanlar Türkiye'nin nadir yetiştirdiği santraforlardan Kemal Gülçelik askere gitmişti. Onun yerine bir müddet santrafor oynadım. Sonra bir Galatasaray maçında sağ açık oynadım. Demek ki bu mevki de temayüz etmişiz ki futbolu bırakıncaya kadar hep sağ açık oynadım.

Süleyman abi, karakteriniz icabı pek konuşkan değilsiniz. Sizinle ilgili bir araştırma yaptım. Ama ulaştığım bütün bilgiler çok kısa, ansiklopedik bilgiler ve birbirleriyle örtüşmüyor (Kendisine bunları aktarıyorum, sinirleniyor ve adeta yerinden hopluyor.)

Nereden aldınız bunları, hepsi yalan yanlış şeyler yazıyor.

Bunların hangisi doğru veya yanlış sizin ağzınızdan öğrenelim. Babanız aydın bir çiftçiymiş, sizin yüksek tahsil yapmanızı çok istiyormuş. Sizi futbola yönlendiren Amerika seyahatiniz mi oldu?

Alakası yok. Rahmetli babam benim Siyasal Bilgilerde okuyup hariciyeciyi olmamı istiyordu. Fakat benim gönlüm futboldaydı. Liseyi bitirince Edebiyat Fakültesi'ne girdim ama benim idealim Deniz Harp Okulu'na girmekti. Ama futbola olan sevgim hayatımın akışını bütünüyle değiştirdi.

Beşiktaş'ın İsveç şampiyonu AEK ile yaptığı bir maçtan önce kaptan Süleyman Seba ile rakip takımın kaptanı seremonide...

Kaç kere millî oldunuz?

Birkaç kere A Millî olmuştum. Bir tanesi, Beşiktaş'ın şampiyon olduğu senedeydi. Ordu Millî Takımında da 5-6 kere oynadım.

Tarihini hatırlıyor musunuz?

Amerika'dan döndükten sonra 1951 yılında yedek subay oldum. 1952 yılında Dünya Ordulararası şampiyonası vardı.

Bir de İnönü Stadi'nda atılan ilk gol size aitmiş.

Evet, siftah yapmak bana nasip olmuştu. İsveç şampiyonu AEK takımına atmıştım (*O maçla ilgili bir fotoğraf gösteriyor.*) O zamanki seyircilerin kıyafetlerine dikkat ettiniz mi? Herkes kratı ve şapkalı.

Bunların hepsi taraftar mı?..

Evet

Top oynadığı yıllarda yurt dışından gelen cazip teklifleri değerlendirememişti. Zira erken yaşlarda menüsküs olması onu futbolun dışına itmişti.

Bugünkü seyircilerle bir kıyaslama yapar mısınız?..

Kıyaslama konusundan pek hoşlanmıyorum. O zaman bir anlayış vardı. İstanbul mahalli liginde kıyasıya bir yarış olurdu. Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, İstanbulspor, Vefa, Kasımpaşa, Adalet ve Beykoz gibi takımların taraftarları arasında bırakın kavgayı, küfürleşme bile olmazdı.

Oysa şimdilerde bıçak, satır hatta testereyle bile giriyorlar.

Üstelik o dönemde bütün seyirciler bir arada otururdu. En ufak bir tepişme olmazdı.

Bugünkü rekabetin temelinde rant kavgası mı var?

Profesyonellik çıktıktan sonra bir takım değişimler oldu. Nihayet bugünkü hallere düştük. Stadlar arenaya döndü. Ancak futbol bir spordur ve bir estetiği vardır.

Başkanlığınız döneminde futbolcu alırken bazı düsturlarınız varmış. Sadece oyunculuk kabiliyetine bakmıyormuşsunuz.

Öyle olması gerekir. Mesela benim 16 senelik dönemimde altı yedi farklı teknik adamla çalıştım. Çalıştığımız futbolcu sayısını hatırlamıyorum bile... Biz bunları tercih ederken iyi huylu olmalarını, dürüst olmalarını bile göz önünde bulundururduk.

Metinli, Feyyazlı dönemleri yaşam küçük olmasına rağmen çok iyi hatırlıyorum. Sizin zamanınızda parlamışlardı.

Onların hepsi altyapımızdan yetişmişti. Beşiktaş'ın en büyük futbolcu kaynağı altyapısı olmuştu.

Altyapıyı en iyi kullanan siz olmuşsunuz. Ama şimdi bir sene bir seneye uymuyor. Kadrolar devamlı değişiyor.

Yönetimlerin anlayışı değişti. Her gelen teknik adam kendine göre bir uygulama yapıyor. Biz altyapıya önem vermeyi rahmetli Hakkı Kaptan'dan öğrendik. Eskiden bir Şeref Stadı vardı. İnönü Stadı açıldığı zaman Avrupalı bir görüntüsü vardı. Bir sene sonra zemini tarlaya döndü. 1980'li yıllardan sonra yavaş yavaş sahalar düzelmeye başladı. Modern çim sahalar yapıldı.

Siz de bu konuda ciddi olarak hizmetler vermiştiniz.

Bu bir ekip meselesidir. Bir inanç sonucudur. Çok saygı duyduğum rahmetli Ahmet Paftalı bey ile bir Ramazan günü sohbet ediyorduk. Dedi ki; *“Beşiktaş bu kadar mazisi olan bir büyük bir toplum. Sporda olsun, siyasette olsun, hatta Kurtuluş Savaşı’nda, Birinci Cihan Harbi’nde bir sürü evladını kaybetmiş. Bu kadar büyük bir toplum niye eğitime de önem vermesin?”* İşte Beşiktaş Koleji’nin temelini bu fikirle attık. Şimdi çok mutlu oluyorum.

Sizin ömrünüz Beşiktaşla yoğrulmuş.

Beşiktaş ile benim beraberliğim fiilen 1944’te başlıyor. Gerçi 5 yaşlarında iken Beşiktaş sınırları içine girmişim. Bunu da hesaba dahil edersek, aşağı yukarı 58-59 senedir bu daire içindeyim.

Allah hayırlı ve uzun bir ömür versin. Hiç unutamadığınız bir maç hatırası var mı?

Her maçın kendine göre bir hatırası vardır. Diğer takımlar lütfen alınmasınlar. Fenerbahçe, Galatasaray ki futbolumuzun duayenleridir, bunlarla yaptığımız maçların kendine has özellikleri vardır. Kurulduğundan beri bu böyle devam etmekte, böyle de devam edecek. Ama rekabetimiz hep sahada kalmıştır. O dönemde rakip olduğumuz arkadaşlarla bazen bir araya gelip hasret gideririz.

Mesela kimler

Ben bu günlerde daha ziyade Galatasaraylı Turgay Şeren ile sık sık beraber oluyorum. Fenerbahçeli Selahattin’i, Küçük Fikret’i görüyorum. Selahattin sağ haft oynardı. O da Türkiye’nin yetiştirdiği nadir kıymetlerden biriydi.

İlişkilerimiz içten, samimi, riyasız ve yalansız.

Bir de hepiniz gerçek bir beyefendisiniz. Mesela Turgay abi, siz ve diğerleri son derece kibarlar.

Öyle olmamız gerekir.

Futbolu sağaçık olarak oynuyordunuz. Bugün beğendiniz kimler var?

Çok iyi sağ açıklar vardı bizim dönemimizde. Galatasaraylı İsfendiyar, Fenerli Erol ve Beşiktaşlı Fikret gibi... Günümüzde ise her ne kadar değişken oynuyorsa da Nihat Kahveci var.

Süleyman abi sizin bir özelliğiniz daha var. Medya mensuplarıyla pek sıkı fıkı değilsiniz. Eskiden de mi böyleydiniz?

Bundan 35 sene evvel Beşiktaş İskelesi'nin yanında bir Park Restoran vardı. Gayet mütevazı bir yerdi. Bazen oraya Hakkı Kaptan, rahmetli Ruhi Sangar, Kemal Gülçelik, Ali İhsan ve birçokları da giderdi. O günlerde şimdiki gibi özel televizyonlar yok.

Tarihini şimdi pek hatırlayamıyorum. 1980'li yılların ortalarında. Başımdan müessif bir olay geçmişti. Kemal Gülçelik Akbaba'da amcasının oğlu ile beraber kalıyordu. Seracılık yapıyordu. Bir sonbahar akşamı bir telefon geldi. İsmini vermek istemediğim bir gazeteci arkadaşımız; *"Başımız sağolsun. Kemal abi sizlere ömür vefat etti."* Tabi hepimiz şok olduk.

Aradan bir 10-15 dakika geçti TRT'den telefon ettiler. Kemal ile ilgili bilgi ve resim istiyorlardı. Hemen istediklerini tedarik ettik. Saat 20.00'deki ana haber bülteninde de verdiler. Benimle telefon bağlantısı kurdular. Ben gayet üzgün bir şekilde Kemal'den bahsettim. Sonra eve döndüm. Telefon çaldı. TRT'den arıyorlardı. Meğer Kemal'in öldüğü haberi yalanmış. Ama istedikleri şey yapılan yanlış benim ağızımdan düzeltmekti. Özür diyen bir konuşma yaptım.

Sonra kulüp müdürümüz Şevket Yorulmazla bir arabaya atlayıp doğruca Kemal'in evine gittik.

Zira her iki habere de inanamadık. Gidip kendi gözlerimizle görmek istedik. Evde bir yakını bulduk. Öğrendik ki Kemal yaşıyor. Tarif edilen yere gittiğimizde bir baktık ki Kemal etrafına mahalleden ahabplarını toplamış şen şakrak muhabbet ediyor.

Olaylardan haberi yok mu?

Hiçbir şeyden haberi yok gözüküyor. Sarmaş dolaş olduk tabii ki...

Peki nasıl haberi oldu?

Biz epeyce sohbet ettik. Tam kalkarken ne dese beğenirsiniz? *“Ben akşamları erken yatarım. Kalp ilacımı alıp yatağa girmeden önce şu haberlere bir bakayım dedim. Hay bakmaz olaydım. Ek-randa benim resmim var ve benim öldüğümü söylüyorlar. Ulan yaşarken öldürdüler beni be!..”* Ama üç ay sonra acı ama gerçek bir haber geldi. Yeğeni vefat ettiğini bildirdi.

Bu habere hemen inandınız mı?

Hayır. Önceki olayı hatırlatıp konuşmuştuk.

...

Selim Soydan'ın dilinden Süleyman Seba

Çok iyi bir oyuncuydu. Futbolu çok iyi bilen bir insan. Daha-sı, Beşiktaş'ın şahsında Türk futboluna büyük hizmetler yaptı. Sadece Beşiktaş'a kazandırdığı hizmetler değil, yerleştirdiği mantık da mükemmeldi. Olgun, bilgili, tecrübeli ve üretken bir başkan tipi çizdi. Onun bu özelliğini bütün kulüp başkanları örnek al-malı diyorum. Beşiktaş'ı yeniden ayağa kaldıran isimdir bana gö-re... Başkanlık dönemi hep başarılarla geçti. Bugün Beşiktaş'ı yönetenler ondan çok şey öğrenmişlerdir. Keşke Fenerbahçe'nin başkanı olsaydı.

Futbola adanan bir ömür; Baba Recep

Seyirciyle olan diyalogu kıskanılmıştı...

Recep Adanır

1929 yılında Ankara'da doğan Recep Adanır, futbola Ankara'da başladı. 1950 yılında Beşiktaş'a transfer oldu ve on yıl süreyle Beşiktaş'ta top koşturdu. 1959-60 sezonunda Kasımpaşa, 1960-62 sezonunda da Galatasaray'da oynadı. Tam 17 kez Millî Takım formasını giydi. Sahadaki sağ iç mevkiinde sergilediği başarılı futboluyla Beşiktaş kadar, bütün Türkiye'nin takdirini kazanan Recep Adanır'a taraftarlar tarafından sevgilerinin bir ifadesi olarak baba lakabı verildi... Baba Recep, futbolu 1963 yılında Galatasaray'da bıraktı. 1965 yılında Beşiktaş'ın Arsenal'le oynadığı bir maçta son kez giydiği sevgili Beşiktaş formasıyla jubilesini yaptı. Futbolu bıraktıktan sonra Kıbrıs'ta ve Beşiktaş'ta antrenör olarak çalıştı. 1964-1974 yılları arasında Beşiktaş'ta menajerlik yaparak sevgili takımı Beşiktaş'a hizmet etmeye devam etti. Recep Adanır, Yeni Asır ve Son Havadis gazetelerinde de spor yazarlığı yaptı.

Karşımda dimdik, son derece şık ve beyefendi bir şahsiyet var. Etkilenmemek mümkün değil. Karşılıklı konuşmaya başladığımızda ise o etkilenmeye başlıyor, zira sohbetimizin odak noktası Beşiktaş üzerine... Beşiktaşlıların Baba diye hitap ettikleri Recep Adanır "Ömrümü bir tek şey için adadım o da Beşiktaşım" diyor başka da bir şey demiyor. Kırgınlıklar ve zaman zaman yaşadığı haksızlıklar onu incitmiş. Ancak hiç yıldırمامış. Aksine Beşiktaş'a olan sevgisi giderek artmış. O gerçekten olgun tavırlarıyla baba hitabına layık olmuş. Taraftarlar her maç sonu omuzlarına aldıkları Baba Recep'i, evinin kapısına kadar götürürlermiş.

Biraz hayatınızın ilk yıllarından bahseder misiniz?

Ben, Ankara doğumluyum. 1929 yılında Ankara Akköprü semtinde dünyaya geldim. Çocukluğumuzdan bu yana futbolu seviyorduk. Mahallemizde arkadaşlarla top tepiyorduk. Ortaokulu bitirdik. Mahalle maçlarında mahallemizin büyüklerinden olan bir Nuri abimiz vardı. O da Ankaragücü'nde oynuyordu. Bir de askeri fabrikada Kemal abimiz vardı. Beni hep mahallede seyrettiği için bana dedi ki seni Ankaragücü'ne götüreyim. Peki falan dedik ama çekinerek, Ankaragücü'nün genç takımına gittim.

Ankara'da yaşıyordunuz. Yaşınız müsait. Hiç Atatürk'le karşılaştınız mı?

Ben Atatürk'ü gören ender insanlardan biriyim. Her hafta sonu Cumartesi günleri Atatürk bizim mahallemizden geçer küçük çiftliğe giderdi. Ve biz de yola dizilir kendisini alkışladık, o da selamını verir giderdi.

Futbol o dönemde pek tutulan, para kazandıran bir meslek değil. Ailenizin tepkisi n'oldu?

Tepki filan göstermediler. Ailem anlayışlıydı. Hiçbir şekilde engelleme yapmadılar.

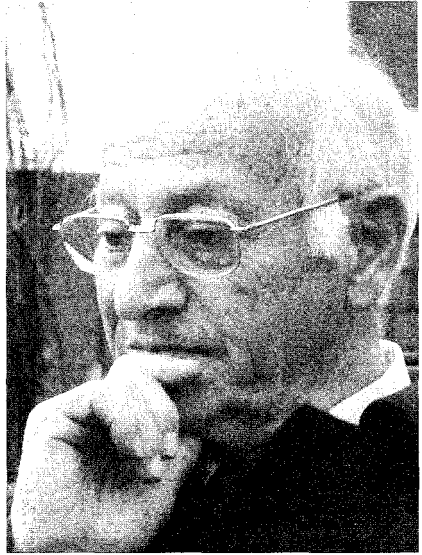
Ankaragücü'nde neler yaşadınız?

İlk antremana çıktım. Fakat Ankaragücü'nün bir malzemecisi vardı, çok huysuz biriydi. Tahta gibi bir ayakkabı vardı. Çivili idi. Sahada bırakın oynamayı yürümek bile zordu. Çünkü hep çiviler vardı. Buna rağmen antremanı tamamladım. Ertesi gün antremana geldiğim zaman forma ve ayakkabılarımı değişmiş gördüm.

O dönemde malzemecilerin havası yerindeymiş.

Evet, antrenörden evvel okeyi malzemeci veriyordu. Bundan sonra her antremanda en güzel formalar, ayakkabılarla çıkmak bize nasip oldu. 1947 senesinde 3 sene Ankaragücü'nde, 3 ay genç takımda oynadım. 3 ay sonra da A takımına geçtim. Burada 3 sene oynadım. En son Ankara şampiyonu olduk ve Türki-

ye şampiyonasına katıldık. O dönemde şampiyonaya İstanbul'dan ve Ankara'dan 4'er takım katılıyordu. Anadolu'nun diğer yerlerinden de Altay ve Eskişehir demirspor vardı. Finali Ankara'da oynadık. Galatasaray ve biz her iki maçımızı kazanmıştık. Finalde karşı karşıya geldik. İlk devre bittiğinde 2-0 mağlup durumdaydık. İkinci devre başladığında 1 gol daha yedik, durum 3-0 oldu. Sonra maçın seyri değişti. Takım kaptanımız Fikret abi ve ben 2'şer gol atınca Türkiye kupasını 4-3'le kazandık.

*Beşiktaş'ın unutulmaz kaptanlarından
Baba Recep.*

Müthiş bir sonuç... Peki nasıl Beşiktaşlı oldunuz?

Şampiyonadan 15-20 gün sonrasıydı. Ankaralı olup da hastalık derecesinde Beşiktaşlı olan iki kişi vardı. Biri Necmettin Önder'di ki sonradan milletvekili olmuştu. Bir de berber Yusuf diye biri vardı. Bir gün beraberce beni ziyaret ederek Beşiktaş'ın teklifini ilettiler.

Kim fark etmiş peki Beşiktaş'ta sizi?

Genel kaptanımız Arap Sabri vardı. Ona bildiriyorlar. Beni İstanbul'a davet ettiler. Çalışmalara katıldık.

Ankara'da oynamanıza rağmen gönlünüzde hep Beşiktaş vardı değil mi?

Beşiktaş benim her şeyim, hayatımdı. Çocukluğumdan beri mahalle maçlarında dahi Beşiktaşlı olarak oynardım. Allah gönlüme göre verdi ve Beşiktaş kadrosuna girdim. O şerefli formayı 10 sene gururla taşıdım.

Dünya Ordulararası Futbol turnuvasında ülkemizi başarıyla temsil eden millilerimiz.

Her insanın hayatında ilkler çok önemlidir. İlk defa Beşiktaş forması ile sahaya çıktığında neler hissettiniz?

Sahaya çıktığımda Ordu Millî Takımı ile bir antreman maçı yaptık. Ordu takımı İtalya'da Dünya şampiyonasına katılacaktı. Millî Takım seviyesinde çok güçlü idi. Yağışlı bir havada sahaya çıktığımızda bütün Beşiktaşlı taraftarlar beni kucakladılar. Bütün seyirciler bana sevgi gösterisinde bulunuyordu. O gün maçı 3-2 kazandık ve 3 golü de ben atmıştım.

Unutulmaz tatlılıkta bir duygu yaşamıştım. Ama bu büyük sevgi bir yerde bana zarar da verdi.

Hayırdır?

Seyirci ile olan sevgimi kıskananlar çıktı. Her maçtan sonra seyircinin omuzlarında evime dönüyordum. Futbolcu sadece kabiliyetle değil, sahadaki davranışlarıyla da sevgi veya nefret kazanır. Ben hep terbiyeli olmaya çalıştım. Benim için spor demek terbiye demekti. Edebimle sahaya çıkar, oyunumu oynardım. Kıskançlık, kulis yapma gibi kötü alışkanlıklarım hiç olmadı. Buna rağmen beni kıskananlar canımı çok yaktı.

Aktif futbolculuk hayatını bitirdiğinde Beşiktaş'a tekrar dönmüşün değil mi?..

Ben teknik adam olarak da senelerce çalıştım. Antrenör olarak, menejer olarak. Öyle de hizmet verdim Beşiktaş'a.

Beşiktaş'a ilk geldiğinizde ne kadar para aldın?

3 bin liraya anlaştık. Profesyonel olduğumuz sene bizim genel kaptanımız biraz fazla tutucuydu. Profesyonel olduğumuz zaman Türkiye'de bir numaralı profesyonel Ali İhsan Karayigit'ti. İki numaralı profesyonel bendim. Benimle 5 sene mukavele yapmak istediler. Ben de 1 sene yapalım, para da almayayım, sezon sonunda mutlaka anlaşırız, dedim. Kabul etmediler. Israrla 5 senelik mukavele yaptık. 5 sene sonunda tekrar mukavelem yenilendi. Bu sırada yönetim değişti. Bazı yöneticiler, taraftarın bana olan sevgisini kıskanmaya başladı.

Mesela maç kazanıyoruz, futbolcuların primlerini vermiyorlar. Ben de takım kaptanı olarak yönetime müracaat ederek *"Arkadaşların hak ettikleri hatta söz verilmiş o primin verilmesi lazımdır"* dedim. Bu yüzden bana karşı tavır aldılar. Hatta beni kadro dışı bıraktılar. Bu çok ayıp bir tavidir. O dönemde Cumartesi ve Pazar günleri olmak üzere haftada 2 maç yapıyoruz. Ben de karımla maça gidip, numaralı tribünde oturdum. O gün Beşiktaş, Ankaragücü'ne mağlup oldu. Ben üzüntü içinde eve gittim. Derken kapı çalındı, kulüp idarecilerinin beni çağırdığı daveti geldi. Kulübe gittiğimde inanılmaz bir soruyla karşılaştım. Kulüp başkanı Ferhat Masup; *"Sen! Beşiktaş'ın bayrağını yak-tırmışsın."* dedi.

Meğer o gün bazı Beşiktaşlılar mağlubiyetin verdiği üzüntüyle Beşiktaş bayrağını yakmışlar. Tüylerim diken diken oldu. Sinirlenmişim. Beşiktaş Kulübü başkanı olarak bunu bana nasıl söylersiniz. Ben o bayrağı şerefli bilen ve şerefle taşıyan biriyim. Beşiktaş bayrağını nasıl yakarım. Sonra özür dilemek zorunda kaldı ama gönlümde büyük yara açtı. Ama Beşiktaşlılığımı ben hiçbir zaman kaybetmedim. Sevgimi, hiçbir şeyimi kaybettiremezler.

Beşiktaş'tan sonra Kasımpaşa'ya mı gittiniz?

Evet. Ondan sonra Cihat Arman, Galatasaray'ın ve Fenerbahçe'nin eski kalecisi, antrenörü. Saygı duyduğumuz bir insandı. Aynı zamanda Kasımpaşa'nın antrenörüydü. Beşiktaş'a zarar vermek için Kasımpaşa'yı sübvansе etmiş. Benim gitmem için üste Kasımpaşa'ya para vermişler.

O günkü Beşiktaş'ın başkanı seni kıskanmış olamaz mı?

Olabilir. Çünkü taraftar beni çok seviyordu. Birkaç yıl sonra futbolu bıraktığımda benim başkanlık için mücadele edeceğimi sanmış olabilir. İkinci planda kalmayı kimse hazmedemez. Ama bu tip insanlar Beşiktaş'a çok büyük zararlar vermiştir.

Kasımpaşa günleriniz nasıl geçti, Beşiktaş'a karşı oynadınız mı?

Bir sene kadar Kasımpaşa forması giydim. 1941 yılı içinde Beşiktaş'la karşılaştık. Ama transfer anlaşmasında Beşiktaş'a karşı oynamama şartı vardı.

Sizi Galatasaraylı yapan kimdi?

Gündüz abiydi. 10 para almadan da oraya gitmiştim. Burada da birkaç sene oynadım. 1940'lı yılların parasıyla 10 bin lira prim vereceğiz diye söz vermişlerdi. Hâlâ o parayı alacağım.

Beşiktaş'a karşı oynadınız mı?..

Beşiktaş-Galatasaray maçı öncesi gece yarısı 3'e kadar Gündüz abiyle münakaşa etmiştik, oynardın-oynamazdın diye. Yanımızda Metin Oktay da vardı. Gündüz abi çok kinci bir adamdı. Metin ise tam tersine beni destekliyordu. Gündüz Kılıç'ın kininden korktuğum için kabul ettim. Bu şekilde bir defa oynamıştım.

Beşiktaşlılar kızmadı mı?

Futbol hayatında kimseye nasip olmayan şey bana nasip oldu. Beşiktaş taraftarı beni sevgiyle kucakladı. Sadece Beşiktaşlılar değil Galatasaraylılar da beni anlıyorlardı. Türk futbolunda iki zıt takımda oynayıp ta her iki takım taraftarlarınca sevilen kaç futbolcu var ki?

Recep Adanır, Beşiktaş'ı öylesine sevmiş ki hiçbir zorlama onu bu aşkından vazgeçirememişti.

Galatasaray'dan ayrıldıktan sonra

Kıbrıs'a gittim. Antrenörlük yaptım.

Jübile yaptınız mı?

Beşiktaş'ta yaptım. 1965'de Arsenal Türkiye'ye gelmişti. İstanbul ve Ankara'da maçlar yaptı. Ankara'daki maç jübilem oldu.

Beşiktaş'tan uzaklaşıp Millî Takımdan bahsedelim. Kaç kere millî olmuştunuz?

17 kere Millî Takımda oynadım. O unutulmaz Federal Almanya maçında 25. dakikada attığım golü unutmuyorum. Bir gün evvel Berlin Belediye Başkanı kokteyl vermişti. Almanya'da çok sevilen birisiydi. Türkiye'de üniversitelerde hocalık yapmış, Türkçe'yi adam gibi konuşan ender insanlardandı. Tabi kokteyl konukları bize tepeden bakıyorlar. Bizim gol manyağı olacağımı-

zı iddia ediyorlar falan. Ertesi günü sahaya çıktık. Heyecanlıyız. İlk defa 100 bin kişilik sahada oynuyoruz. Bir ara Gündüz abi aradan bir pas attı. Ben kaleci Turek'le karşı karşıya kaldım. O zaman bir efsane vardı. Turek'in gözüne bakan şaşırır ve topa bakamaz diye... Ben de modaya uydum bakmadım. İlginçtir ters köşeye yatırdım ve gol oldu. 100 bin kişide ses yok. Öyle ki ben topun dışarı çıktığını zannettim. Bu maçı 2-1 kazanmıştık.

Maç esnasında bir korner atışı yapıyorum. Kır saçlı yaşlı bir kadıncağz; "yavrularım, aslanlarım" diye bağırıyor. Şaşırdım kaldım. O 100 bin kişinin içinde annem yaşında bir Türk kadını bağırıyor. Çok heyecanlanmıştım. Neyse maç bitti. Maç sırasında centilmen rolü yapan Almanlar ellerine ne geçmişse bize atıyordu.

Daha sonra Millî Takımdan neden kesildiniz?

1954 senesinde dünya kupasına giden kadroya seçilmiştim ama bizim genel kaptanımız Arap Sadri mani oldu. Güya İstanbul'daki özel maçlarda hasılat yapamazmışız.

Futbol sadece sahada değil, kulislerde de oynanan bir strateji oyunu gibi.

O dönemde Sadri tek bir adamdı. Her dediği olurdu. Zaten o zaman 80 kişi 100 kişi kongreye gelirdi. Sadri neye el kaldırıyorsa diğerleri de ona kaldırırdı.

Hangi mevkide oynadın?

Sağ iç ve forvet.

Bir de frikiklerin ününüymüş...

Ben yalnız frikikle anılmak istemiyorum. Benim futbol tekniğim, futbol kabiliyetim, futbol zekamdan bahsedilmesini istiyorum. Allah'ın bana verdiği o kabiliyetten bahsedelim. Topu topu 3-5 frikik atmışımıdır. Esas benim pas verip te attırdığım goller var. Onlardan bahsedilmesini istiyorum. Ben Beşiktaş'a 200 tane gol atmışsam 300 tane de attırmışımıdır.

Sizi tanıyanların en çok bahsettikleri konulardan biri de maçın ilk dakikasından son dakikasına kadar aynı performansı sergilemeniz.

On maç üzerinden bir değerlendirme yaparsak, 6 maç iyi, 2 maç orta, 2 maç da kötü oynayabilirsin. Hastalık var, stres vardır. Bir futbolcunun 2 önemli faktörü vardır. Fizik kondisyon ve ruhi kondisyon... Yani insanın iç dünyasının huzurlu, aydınlık olması lazım. Rahat olması lazım. Bu ikisi bir arada olmazsa zaten başarılı olamaz. Form tutamazsınız. Ama beni başarılı yapan Beşiktaş'ın sevgisi, taraftarın sevgisidir. Onlar beni motive ederdi sahaya çıktığım zaman. O gösterdiği sevgi, alkış, takdir beni motive ederdi. Ben başarılı olmuşsam taraftarın sayesinde başarılı oldum. Yoksa yöneticiler bana o morali vermediler. Aksine bal taladılar. Ben her maça gergin çıkıyordum. Ev kirasını mı düşüneyim, ertesi gün ne yiyeceğimi mi?.. Ama Beşiktaş sevgisi hepsinin üstesinden gelmişti.

Dünkü ve bugünkü futbolculardan beğendiklerin?

Bugünkülerin çoğu özel hayatlarına dikkat etmiyorlar. Sergen büyük bir kabiliyet. Halkın sevgisine mahzar olmuş insanların, sporcuların taraftarını üzmemesi lazım. Onların sevgisine karşılık vermesi lazım. O fedakarlığı yapması lazım. Ama zaman geçiyor, yaş ilerledi. Belki bundan sonra istese de oynayamayacak. Ama Beşiktaş seyircisi onu gönlüne basmış.

Eskilerden kimler var?

Lefter, çok takdir ettiğim bir futbolcudur. Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyüklerden bir tanesidir.

İkinizin ortak bir noktası var. Takım kurtaran bir misyonunuz varmış.

Doğrudur. En olmayacak maçlarda takımı kurtaran goller atmış veya attırmışsızdır. Zaten bugüne kadar anılmamızın sebepleri de yaptığımız hizmetlerdir.

Yağmurlu bir havada Fener-Beşiktaş maçı oynuyoruz. Maç sırasında kaleye çok sert bir şut atmıştım. Lefter ayağını koyma-

saydı goldü. Ben üzülürken Lefter “Baksana yaptığına” dedi. Bir baktım ki kramponu ikiye ayrılmış.

Metin Oktay ile olan bir hatıranız var mı?

Futbolculuğu da insanlığı kadar güzeldi. Başarılı bir futbolcu-ydu. Ayrıca sporcuda aranan vasıflara sahipti. Terbiyesi, saygısı, hürmeti, kulübüne olan bağlılığı... Çok sevdiğim bir insandı. Bir Millî Takım antrenmanından sonra, Metin bana daha evvel de-mişti ki Baba dedi, daha Galatasaray’a falan gelmeden, İzmir’e geldiğinizde siz fuarda yürürken ben de arkanızdan gelip sizin gi-bi yürümeye çalışırdım, derdi. Hiç unutmuyorum. Ondan sonra bir Millî Takım antrenmanı bitti, Metin yanıma geldi. Baba dedi 5’er atış yapalım dedi. Ama atacağımız yeri söyleyeceğiz, şuraya atıyorum, buraya atıyorum falan filan. Bir kaleci aldık kaleye, başla dedim Metin’e, başladı. 5’te 3 attı. Ondan sonra ben atış-lara başladım. 5’te 5 atışta isabet yaptım. Rahmetle anıyorum ondan sonra geldi, baba sen büyüksün dedi elimi öptü. Ben de alınından öptüm. Sarıldık, ikimiz beraber soyunma odasına gittik.

Futbolu bıraktıktan sonra neler yaptınız?

1974’e kadar menejerlik yaptım, antrenörlük yaptım, teknik direktörlük yaptım.

Beşiktaş size niçin baba lakabı verdi?

Bu bana verilmiş en büyük manevi bir onurdur. Taraftar, sev-diği sporcuyu, hem sahanın içinde hem sahanın dışında takip ediyor. Babalık lakabı insana yakıştırılan ikinci bir isim. Kulübe olan bağlılığım, taraftara olan sevgim bunu kazandırdı bana.

Boyu küçük futbolu büyük efsane

Mikro Mustafa

Mustafa Güven

1936 yılında Bursa'da doğdu. 1951'de Bursa Yıldırım Spor'da futbola başladı. 1955 yılında Adana Millî Mensuat takımına transfer oldu. İki yıl top koşturduğu Adana Millî Mensuattan Ordu Millî Takımımızda oynaması için bir yıl erken olarak askere alındı. Özellikle Türk Ordu Millî Takımının ABD Ordu Millî Takımını 19-0 gibi farklı bir skorla yendiği maçta, 6 gol atarak futbolunu iyice fark ettirdi.

Kısa boyu, sağ açığıtaki süratli futbolu ve golcülüğüyle büyük ün yaptı ve Mikro Mustafa diye anılmaya başladı.

Askerliğini tamamladıktan sonra 1957 yılında tutkunu olduğu Fenerbahçe'ye transfer edildi ve 7 yıl gibi uzun bir süre Fenerbahçe'de futbol hayatını devam ettirdi. Türk futbolunun unutulmaz futbolcularından olan Mustafa Güven 1968-69 sezonunda antrenör-futbolcu olarak çalıştığı Malatyaspor'u 3. ligden 2. lige çıkarttı ve başarılarla dolu futbol hayatına bu takımda veda etti.

Lakabı minyon fiziğinden dolayı Mikro, yani küçük. Fakat onun doyumsuz futbolunu seyredenleri dinleyince bir dev olduğunu anlıyorsunuz. Şahsen tanışınca kocaman bir yüreğe, sevecen bir kişiliğe sahip olduğunu gördüm.

Futbolun ve Fenerbahçe'nin dışında kalması imkansız bir ortamda büyümüş. Zira dört erkek kardeşler ve dördü de futbolcu, dahası dördü de hasta Fenerbahçeli...

Fenerbahçe'ye ilk geldiğinde kimse şans tanımamış ona. Zira boy desen 1.60, ağırlık desen 51 kiloya sahip. Hani yanında birisi hapsirsa uçup gidecek boyutlarda.

Fenerbahçe'nin alt yapısına büyük emeği geçen Mikro Mustafa'yı FB tesislerinde her zaman görmek mümkün.

Hatta futbolun ordinaryüsü Lefter bile görünüşüne aldanmış; “Oğlum senin başka işin yok mu da geldin Fener’e?.. İlla İstanbul’da top oynamak istiyorsan git Beyoğlu’nda, Vefa’da oynat” diye çıkmış. Mikro Mustafa hemen cevabı yapıştırmış; “Olsun Lefter abi, seninle aynı takımda bulunmak bile bana yeter.”

Zaman Mikro Mustafa’nın ne menem bir futbolcu olduğunu cümle aleme göstermiş. Lefter, erken konuşmakla yaptığı hatayı olgunlukla telafi etmiş ve “Evlad, zamanında sarfettiğim sözlerimi geri aldım” deyip bu defa elinden sıkıca tutmuş. Hem de bir daha hiç bırakmamacasına...

İlk olarak çocukluğunuzdan başlamak istiyorum. Aileniz nereli?

Çocukluğum Bursa’da geçti. Babam Giresunlu, annem Bursalı’ydı. Biz 4 erkek kardeşlik. Bursa’nın Yeşil mahallesinde oturuyorduk. 16 yaşındayken ciddi olarak futbolla ilgilenmeye başladım. Zaten büyük abim Bursa’nın en iyi takımı olan Azer İd-

man Yurdu'nun en iyi futbolcularındandı. Onun küçüğü Şevki abim İvazpaşa'da oynuyordu. Ben Yıldırımspor'da oynarken kardeşim de Güvenspor'da oynamaya başladı. Aralarımızda 3'er yaş 4'er yaş vardı. İçlerinden sadece benim şansım yaver gitti. En isim yapan futbolcu ben oldum. Bunu biraz da boyumun kısa olmasına bağlıyorum. Sahada çok kıvraktım. Tekniğim de iyiydi. Abilerimin boyları 1.70'in üzerindeydi.

Hem Fenerbahçe'nin hem Millî Takımın en kısa futbolcusuydunuz.

Evet, mikro ismi boyumun kısalığından verilmişti.

Kardeşlerinizin hepsinin futbolcu olmasını aileniz nasıl karşıladı?

Annem bütün sıkıntılarımızı göğüslemişti. Babamıza bir şey yansıtmazdı. Zira babam çok sert bir adamdı. Kabzımallık yapıyordu. Yani fakir bir aile değildik. Beslenme problemimiz yoktu. Ama zengin bir aile de değildik. Çünkü evimizde her şey bulunurdu ama para bulunmazdı. Şimdiki ayakkabılar o dönemde nerede?.. Biz normal ayakkabıya hasretken bir de futbol ayakkabısı mı alacaktık? Bütün fedakarlığı rahmetli annem yapardı. Dördümüzün de çorapları top oynarken parçalanırdı. O zaman, araba lastiklerinden ayakkabı yapılıyordu. Biri sağa, biri sola değil de ikisi de sağa bakardı. Tabiatıyla biz de onlarla oynayamazdık ayakkabılarımız eskimesin diye... Ama çoraplar parçalanırdı. Düşününün zavallı annem ve top oynayarak her gün çoraplarını parçalayan 4 afacan çocuk.

Buna rağmen babanıza şikayetçi olmuyor.

Eğer şikayetçi olsaydı hiçbirimiz top oynayamazdık. Bursa'da hem ortaokul öğrencisiydim, hem futbolcuym. Bazı yerlerden transfer teklifleri gelmeye başladı. 17 yaşındayken Adana Millî Mensuat takımına transfer oldum. O zamanın parasıyla 500 lira maaş verdiklerinde hemen orta 3'ten (8. sınıf) itibaren okulu terk ettim. Adana'ya yerleştim. 17 yaşında olan bir insan için 500 lira aylık o zaman için büyük paraydı. O sene Adana Demirsport'un 30 senelik saltanatına son verdik ve şampiyon olduk. İyi-

ce tanınmaya başladım. İki sene orada oynadım. O dönemde Dünya Ordular Arası Şampiyonluğu diye bir organizasyon vardı. Türkiye buna çok önem veriyordu. Sırf beni şampiyonaya götürebilmek için bir sene erken askere aldılar. Şampiyonada tahminen 16 maç falan oynadım. Bir maçta en fazla gol atan futbolcu unvanını aldım. ABD'yi 19-0 yendiğimiz maçta 6 tane golüm vardı.

Küçük boyunuza rağmen uzun boylu Amerikalılara nasıl gol attın?

O zamanlar Ordu Millî Takımı A Millî Takımının kopyasıydı. Turgay Şeren, Kadri Aytaç, Ergun Ercins, Hilmi Kiremitçi, Şeref As, Akgün Kaçmaz, Mustafa Ertan (Beton Mustafa), Kartal Yaşar, Coşkun Özarı gibi isimlerden oluşuyordu. Adana'da kampa girdik. Amerikalılar antrenman yaparken seyredelim dedik. Bir baktım tünelden çıkan en kısa futbolcu 1.80-1.90... Ben bunları görünce "Şimdi yandık" dedim. Neyse maça başladık ve ben attığım altı golün ikisini kafayla attım.

İnanılmaz bir şey...

Önce ben de şaşırdım. Ancak benim sıçrama kabiliyetim çok iyiydi. Mesela kale direği 2 metre 15 santimdir. Ben bunun 15 santim üzerine çıkarak kafa atabiliyordum. Ancak son vuruşta zamanlama çok önemlidir. Biz golleri leblebi gibi sıralıyoruz. Durum 19-0 oldu. Karşı tarafın oyundan düşmesi veya hırçınlaşması gerekir diye düşünüyoruz. Ancak hiçbirinin umurunda değil. Maç bitene kadar futbol oynamak için çırpındılar. Hiçbiri sertleşmedi. Şimdi bir an için böyle bir şeyin bizim başımıza geldiğini düşünün. Kısacık bir adam çalımlar atıyor, kafayla deve gibi adamların üzerinden gol atıyor. Neler olur?

Tahmin bile etmek istemem!

Evet, küfürler, tekmeler gırla gider. Onlarda bu yoktu. Antrenörleri de kızmıyor. Gayet rahatlar. Ama şimdi Amerika dünya kupalarının abonesi gibi oldu. İşte başarının güzelliği burada.

Mikro Mustafa, top koşturduğu yıllarda Fenerbahçe forması altında... Oturanlardan sağdan ikinci futbolcu Mustafa Güven (Mikro Mustafa)

Fenerbahçe'ye geçiş nasıl oldu?

Ordu Millî Takımımız dünya şampiyonu oldu. Ben de en çok gol atan futbolculardan biri olmuştum. O zamanki Fenerbahçe'nin başında Macar Moynner vardı. Eski futbolculardan Ahmet Erol da menejerdi. Onlara benden bahsedilmiş. Onlar da Ankara'da beni izlemeye geliyorlar.

Ankara'da ne işiniz vardı?

Ben hâlâ askerim. Ama aynı zamanda Hava Gücü'nde oynuyorum. Hava Gücü ile Kara Gücü futbol takımları her zaman birbirlerine zıttır. Nasıl Fener Galatasaray maçında bir Fenerli Galatasaray'ı yenelim yeter, diyorsa o zamanlarda bunlar birbirlerini öyle görüyordu. Bu iki takımla ve Güneşspor, Gençlerbirliği gibi takımlarla amatör kümede oynuyorduk. O maçları seyreden Moynner ve Ahmet Erol, beni beğendiler ve transfer etmek istediler. Şöyle bir yol takip ettiler. Meğer o zamanki Genel Kurmay

Başkanımız Fevzi Uçaner Fenerbahçeliymiş. Onunla diyalog kurup, anlaşımlar.

Bu arada Adaletspor Kulübü'nün genel menejeri Fahri Soner de beni yakın markaja almıştı. Her ay muntazaman 50 lira harçlık gönderiyordu. Ama ben hiçbir zaman Adalet'e söz vermedim.

Neyse, 10 bin lira karşılığı benim transferim yapıldı ve İstanbul'a getirildim. Bu arada da Adalet Kulübü 30 bin lira teklif etmesin mi?.. İki fiyat arasında dağlar kadar fark var. Ancak ben ve kardeşlerim kendimizi bildik bileli Fenerbahçeliydik. Bir de şu var. Karakter olarak bir şeyi yapacaksam en iyisini yapmaya çalışan birisiyim. Düşündüm taşındım, Fenerbahçelilik için fedakarlıkta bulunmam gerekir. Boğulacaksan büyük denizde boğul diye Adalet'in 30 bin liralık teklifini reddettim.

Fenerbahçe kamplarına katılmaya başladım. O dönemde Moda'da mütevazı oteller vardı. Bunlardan birinde kamptayız. Bak tım Lefter bana bakıyor. Ben o güne kadar kendisini sadece resimlerde görmüştüm. Lefter abi efsane olmuş bir adam. Üstelik dobra konuşan birisi... Benimle tanıştırdıklarında; *"Mikro Mustafa, sana samimi olarak bir şey söylemek istiyorum. Sen niye Fenerbahçe'ye geldin ki?"* dedi. Şaşırmıştım. *"Git Beyoğluspor'a, Beykoz'a, Vefa'ya... Sen burada oynayamazsın"* dedi. Ben de *"Lefter abi, siz efsane olmuş bir insansınız. Oynamasam da sizinle beraber olmak benim için şereftir"* dedim. Hiç umursamadı. *"Benim olduğum müddetçe sen oynayamazsın"* dedi. O zamanlar Lefter Fenerbahçe'nin her şeyi, ağzından çıkan kanun sayılıyor. Kaleci Şükrü de yangına körükle gider gibi ağır konuştu; *"Sen Fener formasını giyersen ben de şöyle böyle olayım"* gibilerinden.

Moraliniz sıfıra indi tabi

Hayır, aksine, moralim bozulmadığı gibi iyice hırslandım. İlk çıktığım maç Beşiktaş-Fenerbahçe özel maçıydı. 3-1 kazandığımız bu maçta durumu 2-1 lehimize getiren golü ben atmıştım. İnanırmısın beni bir tek Basri abi tebrik etmişti. Diğerleri ise sanki suç işlemişim gibi yüzüme bakıyorlardı. Hiç unutmam ertesi günü Milliyet Gazetesi'nin spor müdürü Namık Sevik *"Mikro*

Mustafa ne Rus'tur, ne Yunan, özbeöz Türk çocuğudur. Ama onu kırdınız. Golü atıktan sonra, serçenin küçücük yüreğini hırpaladınız. Basri'den başka hiçbiriniz tebrik etmedi." diye ağır bir yazı yazmıştı.

Ben böyle 5-6 maç oynadım. Gol attım, goller attırdım. Bir gün Lefter yanıma gelerek; *"Arkadaş ben lafımı geri alıyorum. Sen her maçta oynarsın, hem de her takımda oynarsın"* diye taltif etti. Sonra beni evine davet etti. Meğer ilk defa birisini evine davet ediyormuş. Sağ olsun balık hazırlatmış afiyetle yemiştik.

Fenerbahçe'de kaç yıl geçirdiniz?

Aşağı yukarı 7 yılım Fener'de geçti. Dört şampiyonluk yaşadım. Para kazanamadım. Bu yaşa kadar geldim Allah'a çok şükür hâlâ kirada oturuyorum. Ancak nereye gitsem, Mikro Mustafa dediğim zaman beni tanıyan çıkıyor. Bu yetiyor bana...

Bu mutluluğu para versen kazanamazsın.

Elbette... Ben altyapının transferi için Anadolu'yu tarıyorum. Beraberimde Puşkaş Ergun ile İsmail Kurt oluyor. 14-16 yaşlarında futbola kabiliyeti olan çocukları tespit ediyoruz. Bizim rapor verdiğimiz kişi transfer olur. Hiç unutmam Salihli'ye gittiğimizde 3. lig maçlarından birini izliyorum. Gözüme kestirdiğim bir iki oyuncuyu seyrediyorum. Devre arasında şöyle bir anons duydum; *"Fenerbahçe'nin efsane futbolcularından Mikro Mustafa transfer için gelmiştir. Şu an aramızdadır. Kendisine hoş geldin diyoruz."* Müthiş bir alkış sağanağı koptu. Gözlerimden yaşlar akmaya başladı. Zira bu seyircilerin çoğu daha hayatta yokken ben top oynuyordum. Ben bunu Fenerbahçeliliğin ve belli bir iz bırakmanın sonucu olarak görüyorum. Bu o kadar güzel ki, ben o anda trilyon para kazansam bu mutluluğu yaşayamam. Ramazan ayları dışında her Çarşamba minyatür sahada maç oynuyoruz. Hem de kıran kırana... Benim dışındakilerin hepsi genç. Ben en yaşlılarıyım. Allah'a şükrediyorum. Sıhhatim sağlığım yerinde ya, varsın para olmasın.

Şunu söylemek istiyorum. Bazı arkadaşlarımız maalesef şöretin sabun köpüğü gibi olduğunu bilemediler. Alkol veya kumar-

la hayatlarını kararttılar. Meyhane, pavyon gibi yerleri ömrümde görmedim. Çünkü bir Fenerbahçeli olarak kapılarının önünden geçmeyi bile onur kırıcı olarak görürdüm.

Sizi hiç kimse Mustafa Güven olarak tanımıyor. Mikro Mustafa olarak tanıyor. Bunun mazisi nedir?

Galiba 1953 yılıydı. Bursa'da kurulan bir karma takımla Yunanistan'a gittik. O zamanlar Yunanistan'dan da bize takımlar gelirdi. Ben de ortaokul öğrencisiyim. Atina'da maça çıktık. O günkü santrafor hastalanınca yedekte olan beni sahaya sürdüler. Hakem elimdeki topu aldı ve benim sahayı terketmemi istedi. Meğerse beni takımın maskotu zannetmiş. O gün rakibimizi 6-2 yenmiştik. Ben de 3 tane gol atmıştım. Maç bitti. Yunanlı seyirciler beni yakalayıp hem havalara fırlatıyorlar, hem de "Zito Mikro, Zito Mikro" diye bağırıyorlardı. Ödüm patlamıştı. Heriflere üç gol attım diye bir şey yapacaklarından korkmuştum. Meğerse beni o kadar sevimli bulmuşlar ki, "Yaşa Küçük, Yaşa Küçük" diye bağırıyorlarmış.

Bu olaydan sonra lakabım Mikro Mustafa olarak kaldı. Çoğu arkadaşlarım beni Mustafa Güven olarak bilmezler. Hatta Halit Kıvanç bu yüzden TRT yönetiminden ihtar almıştır. Fenerbahçe maçını radyodan naklederken benden hep Mikro Mustafa diye bahsetmiş. Meğer radyoda yabancı kelimelerin kullanılması yasakmış. Küçük Mustafa demesi lazımmış. Diyor ki; "*Ben senin hızlı oyununa o kadar dalmıştım ki Küçük Mustafa demeyi unuttum, Mikro Mustafa demeye başladım. Ertesi günü bir baktım ihtar geldi.*"

Allah vergisi bir kabiliyetiniz olduğu muhakkak. Ancak bunu geliştirmek için neler yaptınız?

Benim zamanımda futbol topu belli bir ağırlıktaydı. Sırımlıydı. Yağmuru, çamuru, karı yer, 1-1,5 kilo olurdu. Şimdiki 450 gram. Kafa attığımızda beynimiz zonklardı. Benim futbol tekniğim çok iyiydi. Hızlıydım. Fenerbahçe'nin belki en hızlı koşanı bendim. Eskiden defans oyuncularını iri kıyım olurdu. Kanat adamları ise daha ufak tefekti. Beyoğluspor'un 2 metre boyundaki ele-

manı Eker Biçer'in kafasından top alıp gol atmıştım. Vücut yapım seri hareket yapmaya çok müsaitti. Ben kanat oyuncusuydum. O dönemde futbol genelde 5 forvetle oynanırdı. Yine o zamanki sisteme göre kanat adamları gol hazırlar, santrafor gol atardı. Mesela Galatasaraylı Metin Oktay 38 gol attığı zaman Fenerli Şeref Has 36 tane gol atmıştı. Bunların çoğunda ortayı ben yapmıştım.

Hiç sakatlanma tehlikesi geçirdiniz mi?

Hem de kaç kere... Ben her maçta 1-1,5 kilo verirdim. Çünkü sürekli hareket halindeydim. Bu fiziğime rağmen bütün mücadelelerin içinde olurdum. Benim bütün parmaklarım kırıktır. Yanlış kaynamıştır. Ayaklarımda ameliyat izleri hâlâ görülebilir. Daha önemlisi beyin sarsıntısı geçirdim. Amerikan Hastanesi'nde bir hafta müşahade altında tutular. Annem başucumdan hiç ayrılmamıştı.

Sizi hayata bağlayan sadece anneniz miydi?..

Annelerin yeri her zaman ayrıcalıklıdır. Ancak ben bir an önce iyileşip sarı lacivertli formayı sırtıma geçirmek istiyordum. Dünyaya tekrar gelmek mümkün olsaydı yine Fenerbahçeli olurdum. Bana göre Fenerbahçeli olmak ayrıcalıktır. Bugünkü taraftarların her sene şampiyonluk istemesinin sebebi aslında bizleriz. Zira seyirciyi 2 senede bir şampiyon olmaya biz alıştırdık. Süre aşarsa Fenerbahçe'de cadı kazanı kaynıyor.

Top oynadığı yıllarda ele avuca sığmaz bir stili vardı. Rakipleri onu ancak faul yaparak durdurabiliyordu. O günlerde yediği tekmelerin izlerini bugün bile görmek mümkün.

O dönemde kale ağırları, bugünkü gibi sağlam değildi. Bir maç öncesi hakem gözetiminde kaleci Turgay kale ağırlarını onarıırken.

Şu anda aklınıza gelen bir hatıranız var mı?

Mahalli lig oynandığı günlerde bir grupta Galatasaray, bir grupta Fenerbahçe şampiyon oldu. İki maç daha yapılacak, averajı iyi olan şampiyon olacaktı. İlk maçı Çarşamba günü Galatasarayla oynayacağız. Metin Oktay, Dolmabahçe Stadi'nın (İnönü) deniz tarafındaki kalemi-ze 35 metreden bir top attı ve gol oldu. İlginçtir top ağları da geçmişti. Hakem anlamadı, autu gösterdi. Ortalık karıştı. İtirazlar sonucu hakemler ağlara baktılar. Meğerse ağın o tarafında büyükçe bir delik varmış.

Maçtan önce ağları kontrol etmemişler mi?

O zamanlar kale ağırları iptendi ve devamlı kalırdı. Yani yağmur, kar yağar, o ağlar öyle kalırdı. Demek ki yıpranmış. Bugün dikkat ederseniz maçlardan önce yan hakemler ağları kontrol ederler. Her neyse hakem kararını değiştirdi ve golü verdi. Ama Metin Oktay ağları yırtarak gol atan adam diye nam yaptı. Lefter abi ve ben buna çok bozulmuştuk. Galatasaray bizi 1-0 yendi. Cumartesi günü ikinci maçı oynadık ve 4-0 kazandık. İkinci golü kafayla atmıştım.

Ama Metin Oktay ağları yırtan adam diye tanındı. Peki o dönemde bir Bombacı Bekir varmış. Bir şutuyla öküz devirmiş.

Bekir'e yetiştiğimde daha çocuktum. O da Fenerbahçeliydi. Avrupa Kulüpler Kupası için Almanya'ya gittiğimizde Nürün-

berg'de bizi gördü ve ayakkabılarını hediye etti. Benden biraz daha uzun, 1.70 boyunda ancak gerçekten çok kuvvetli bir adamdı. Öyle efsane olmuştu ki, iki tane öküzü şutuyla devirdiğini söylüyorlardı. Hatta bir maçta penaltı atmış, kaleciyi sakatlamış ondan sonra demişler ki senin o ayaklarına zincir bağlayacağız ve bundan sonra böyle oynayacaksın. Bunların hepsi önce şaka olarak söylenen ancak sonra efsane halini alan söylentiler. Ben de Bombacı Bekir deyince 1.90 boyunda dev gibi bir adam ile karşılaşacağım zannediyordum. Bir baktım benden az uzun 1.70 boyunda normal yurdum insanı birisiydi. Biraz önce söyledim. Eski toplar dediğim gibi 1-1,5 kiloya ulaşıyordu. Sıkı vurulursa karşısındaki de dikkat etmezse sakatlardı.

Sizdeki kabiliyeti ilk keşfeden kim oldu?

Bir insanın futbolcu olup olamayacağı 12-14 yaşlarında belli olur. Bursa'da Işıklar Askeri Lisesi vardı. Biz oraya top oynamaya giderdik. Buranın öğrencileri benimle oynamak isterlerdi. Sen ileride bir Lefter olabilirsin diye överlerdi. Abilerim de maç yaparken bir tek beni aralarına alırlardı. Demek ki bende bir şeyler sezinlemişler. Hem çabuk, hem çok iyi çalım atardım. Çalımı yiyen peşime düşse de yakalayamazdı.

İdeal bir çizgi adamıymışsınız.

Evet sağ açıktaki sürekli ben olurdu. Çizgi adamının çok seri olması gerekir. Üzerine gelenleri oyundan düşürmesi gerekir. Çünkü kanat adamı hücumla dönük oynadığında rakip oyuncuları ekarte edemezse iyi bir hücum elemanı değildir.

Siz böyle anlatınca aklıma Emre Belözoğlu geldi. Onun tarzı nasıl?

İsabet ettiniz. Emre benim izlerken zevk aldığım ve kendime benzettiğim bir futbolcudur. Ancak ufak tefek olmasına rağmen benden ağır. Topu alması, çalım atması, oyuna sokması, kıvraklığı bana benziyor. Buna bir de Rıdvan'ın çabukluğunu ekleyin. Bunun yanı sıra çok iyi sıçardım. Ayrıca her iki ayağımı da kullanabilirdim.

Mustafa Güven'le olan sohbetimiz, Fenerbahçe tesisleri önünde de devam etti.

Kaç gol attınız?

Liglerde Fenerbahçe'ye 68 gol kazandırdım. Genele baktığımda 500'ü çoktan aştım. Bursa'da, Adana Millî Mensuat'ta gol kralı oldum. Ordu Millî Takımında da 2 kere gol kralı oldum. Ben Fenerbahçe'de attığımın yanında, attırdıklarımın sayısını hatırlamıyorum bile. Çünkü benim görevim golcü adama pas vermektir.

Futbolda Şeref'li günler

İki kardeşin aynı dönemde Millî Takıma girmesi kaç aileye nasip oldu?..

Şeref Has

1936 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Fenerbahçe'nin alt yapısında futbola başladı. Sırasıyla Beylerbeyi ve Beyoğluspor'da kısa süreli top koşturdu. Futboluyla dikkatleri çekince Fenerbahçe'ye transfer oldu. Fenerbahçe'de oynadığı dönem boyunca 2 İstanbul ligi ve 4 Türkiye lig şampiyonluğu yaşadı. 49 defa Millî Takım formasını giyen Şeref Has, 8 yıl boyunca kaptanlık bandı takarak en çok Millî Takım kaptanı olan on kişi arasında girdi. Fenerbahçe'de takımı sırtlayan, 90 dakika boyunca sahada koşan, özverili ve müthiş futboluyla Türk futbolunun en önemli ve unutulmaz futbolcuları arasında yerini aldı. Kafa vuruşları ve golcülüğüyle tanınan futbolcu bir FB-Altay maçında menüsküs oldu ve 1969-70 sezonunda futbola veda etti.

Şeref Has halen Türkiye Futbol Federasyonu'nda A Millî Takım sorumlusu olarak görevini sürdürmektedir.

Şeref Has, Türk futbolunda bir ekol isim. Camiadaki herkese parmak ısırtan yüksek futbolculuk performansından bahsederken, *"Maçta 90 dakika sahanın her yerinde olurdum, maç bitiminde bir 90 dakika daha oynayabilecek kondisyona sahiptim"* sözünü birazcık bıyık altından gülerek tamamlıyor. Başarı getirecek futbolun sırrının disiplinli bir çalışmadan geçtiğini ifade ediyor. Bu anlayışı futbolun dev isimlerinden olan abisi M. Ali Has'tan almış. 1950'li yıllarda yaşadığı başarılı futbol hayatını bugünkü sohbetimizle geleceğe taşıyoruz.

Futbola nasıl başladınız?

Abimin nasihatleriyle Fenerbahçe'nin alt yapısına gittim. O zaman rahmetli Sabri abimiz vardı. Onunla bir yıl kadar orada

Şeref Has'la samimi bir ortamda geçen sohbetimiz olmuştur. Türk futbolunda geçen şerefli yılları bizzat kendisinden dinlemiş olduk.

yetiştim. Daha sonra Beylerbeyi kulübünde futbol oynadım. Beylerbeyi spordan Beyoğluspor'a gittim ve bir yıl kadar da burada top koşturdum. Ondan sonra da Fenerbahçe'ye transfer oldum.

Hangi yıldır?

1954-55 sezonuna rastlıyor. O zaman Raif Dinçkök as başkandı. Beni Fenerbahçe'ye transfer eden odur. 1955 yılından 1969 yılına kadar sarı lacivertli formayı giydim. 8 yıl Fenerbahçe'de, 8 yıl da Millî Takımda kaptanlık yaptım. FB'deki futbolculuk döneminde 168 tane gol attım. Hem de bozuk, çamurlu saha şartlarında... Şimdikilerin işi kolay, mükemmel ortamlarda maç yapıyorlar. 49 defa millî olmuştum. Bunun 45'i A Millî, 3'ü Genç Millî, biri de B Millî'dir.

Dedim ya şimdikilerin keyifleri iyi... 1969'da bir Fener-Altay maçında İzmir'de beton sahada maç yaptık. O dönemde Ben o beton sahada dizimi yere çarptım. 1969 yılında menüsküs oldum ve 28 yaşında futbol hayatım orada sona erdi.

**Hem de 28 yaşınızda
ve en verimli
çağınızda.**

Doğru, gerçekten
en verimli çağımda,
çok üzülererek veda ettim
sahalara...

**Millî Takıma veda
edişiniz de ilginç olmuş.**

Evet... Altay maçın-
dan sonra menüsküs
olup aktif futbola veda
etmiştim. Ancak Pakis-
tan'da Pakistan Millî
Takımıyla yaptığımız
bir millî maçta maçın ilk
5 dakikasında oynayıp
çıktım. Bu benim için
yapılmış güzel bir jestti.

**Şöyle bir toparlasak.
Toplam ne kadar
sürdü futbolculuk
hayatınız?**

14 yıl FB'de, 1 yıl
Beylerbeyi'nde, 1 yıl da
Beyoğluspor'da... Top-
lam 16 yıl.

*Millî Takımımızın ve Fenerbahçe'nin unutulmaz
kaptanlarından Şeref Has, bir millî maç son-
rasında görülüyor.*

**Futbolculuğunun yanı sıra Millî Takım ve Fenerbahçe'deki
kaptanlık konumun da çok ön plandaymış.**

Millî Takımda 8 yıl kaptanlık yaptım. O zamanlarda millî maç
çok fazla yapılmazdı. Yılda iki, bilemedin üç millî maç olurdu. Ba-
zen Romen bazen de Bulgar Millî Takımıyla karşılaşıyorduk. Fa-
kat şimdikilerin imkanları çok geniş.

Eskiye göre takımlardaki kaptanlık misyonu sanki önemini kaybetmiş gibi...

Gibisi fazla, resmen kaybetti.

Takım içinde kaptanın gerçek anlamı nedir?

Bana göre kaptanlık, hakemin elini sıkıp futbolcu arkadaşlarına başarılar dilemek değildir. Kaptanlık saha dışında başlar. Takımdaki arkadaşları maç öncesi ve maç sırasında motive edebilen, onların dertleriyle ilgilenen, dost olmayı becerebilen, oyun sırasında onları pozisyonlarına göre ayarlayabilen kişidir kaptan. Yani saha içinde bir abi, bir baba gibi olabilmeli...

Kaptan sanki futbolcularla yönetim ve teknik direktör arasındaki bir köprü görevi görüyormuş.

Şahsen ben idareciler ve futbolcular arasında bir köprü vazifesi görüyordum. Gerek transfer aylarında, gerek paraların ödenmesinde ben aktif olarak olayların içine girerdim. Bütün takım arkadaşlarım da bunu bilirler. Kendilerinin herhangi bir sıkıntılarını olduğunda bana gelip anlatırlardı. Ben de olayı yönetim kurulluna götürüp çözülmesini sağlardım. FB ve Milli Takımda benim kaptanlığım böyleydi.

Saha içindeki mevkin neresiydi?

Santra-forvet oynadım. Orta sahada görev yaptım. Zaman zaman oyuncularımız sakatlandığında sağ ve sol kanatlarda oynadım. Gerek sağ çizgi ilerde, gerekse sol çizgi ilerde oynadım. Orta sahada hem sağ hem sol hem de ortanın ortasında yeri geldi top koşturdum. Kısacası kalecilik hariç her yerinde yer aldım.

Sizi, takımı 90 dakika sırtında taşıyan birisi olarak vasıflandırıyorlar. Saha içindeki Şeref Has neler yapıyordu?

Her şeyden önce özel hayatıma çok dikkat ediyordum. Kondisyonumu daima en yüksekte tutardım. Öyle ki 90 dakika sürekli hareket ederdim. Maç bitiminde bir 90 dakikalık daha kondisyonum kalırdı. O çamurlu ve bozuk sahalarda ağır toplarla çok enerjik bir futbol oynardım. Bu belki de fiziki yapımdan ileri ge-

liyordu. Ancak bir de işimizi amatör bir ruhla ve yarı profesyonel bir ruhla yapıyorduk. Mücadelemizi hakemin başla düdüğünden bitiş düdüğünü çalana kadar sürdürürdük. Kazansak da kaybetsek de saha içinde savaşımızı yapardık.

Bu günlere baktığınızda aynı takım ve renk aşkını futbolcularda gözlemliyor musunuz?

Bizim zamanımızda FB forması giymek büyük bir şerefti. Bütün futbolcular bunun idraki içindeydi. Sezon sonu geldi diye transferi hiç düşünmezlerdi. İçinde bulundukları takımı bırakıp bir başka takımın ve rengin hayalini düşünmezlerdi. Şimdi her şey daha profesyonelleşti. Aslında onlarda da forma aşkı var. Düşünün Galatasaraylı bir futbolcu eğer bir problemi yoksa niye ayrıl-sın ki takımından. Takımında mutluydu, idarecilerle bir meselesi yoksa layıkıyla formasını taşır. Ancak bazen profesyonellik tarafı ağır basıyor.

Fenerbahçe'nin ve Milli Takımın unutulmaz futbolcusu M. Ali Has abiniz. Sohbetin hemen başında abim nasihatler verirdi demiştiniz. Nasıl nasihatlerdi bunlar?

Sadece nasihat değil, beni fiziken de eğitirdi. FB genç takımında oynarken Sabri hoca bize 3 gün idman yaptırırdı. 2 günde abim bana ayrıca idman yaptırırdı. Yani haftanın 5 günü idman yapardım. Yeniköy'de bir futbol sahası vardı ve beni oraya götürüp çalıştırırdı.

Peki ailenizden, oğullarının ikisinin de futbolcu olmalarından dolayı tepki gelmedi mi?

Annem 'şefkatinden dolayı "o kendisi idmanını yapıyor, sen niye yükleniyorsun" diye kızardı abime... Fakat abim futbolun içinden geldiği için bildiğinden şaşmazdı.

Futbolculuk dönemlerinizde abinizle yan yana oynadınız mı?

Son dönemde oynadım. Bir buçuk yıl FB'de beraber takım-daydık. O sonra Adalet Spor'a gitti. Ben FB'de devam ettim.

Onunla çıktığınız ilk maçı hatırlıyor musunuz?

Hayır. Onlar takımın büyükleriydi. Ben, Can Bartu ve Avni Kalkavan FB'nin genç takımından gelmiştik. Biz o zamanlar yedek kulübesinde otururduk. Onlara bakıp iç geçirirdik. Oyunlarını seyredip stillerini kapmaya, öğrenmeye çalışırdık.

O dönemde bizimle onların soyunma odaları bile farklıydı. Onlar bornoz giyerlerdi, biz küçücük havlulara sarınırdık. Onların soyunma odalarında havuz vardı, bizde sadece bir duş bulunurdu. Onların soyunma odalarına giremezdik bile...

Yasak mıydı?

Hayır, saygımızdan dolayı... Onlar izin vermediği sürece bunu ayıp sayardık.

Abinizin futbolculuğunu nasıl buluyordunuz?

Abimin oyun tarzı, futbol tekniği benimle bağdaşmıyordu. Abim gerçekten çok teknik, çok çabuk, çok iyi top kullanan, asistlik yapan, gol atan bir futbolcuydu. Ben abimin tam tersiydim. Futbolu düz fakat hızlı oynayan, çok koşan, boş yerleri dolduran kısaca bugünkü futbolu oynayan biriydim.

Onun hakkında ilginç bir söylenti var. Fenerbahçe'nin bir Yunan takımıyla yaptığı maçta topu bizim kaleimizden almış ve sahada çalım ata ata sahaya Fener yazmış. Bu gerçekten oldu mu yoksa onun Fenerbahçe aşkını anlatmak için mi çıkarıldı?

Evet, abim maç içinde bazen kendini kaybederdi. Mesela bir kişiyi geçiyordu, pas vermesi gerekirken bir kişiyi daha geçiyordu, bir kişiyi daha geçip öyle pas atıyordu. Hatta ben gazetede İsmet Gümüşdere'nin çektiği resmini görmüştüm. Bir FB-Vefa maçında abim 4 kişiyi çalımlamış. Çalımı yiyen yere uzanmış, sonunda kaleciyi de geçip gol atıyor.

Jubile yaptınız mı?

1969-70 futbol sezonunda yaptım. Jubileme ünlü Alman futbolcu Uve Seeler de gelmişti. Dolmabahçe (İnönü) stadında futbola veda ettim.

Profesyonellikten aldığın ilk ücret ne kadardı?

Fenerbahçeye transfer olduğumda Raif Dinçkök tarafından 10 bin lira verilmişti.

O dönemde taraftarın tutumu nasıldı?

Şimdikilere göre son derece anlayışlı idiler. Koro halinde küfürleşmeler olmazdı. Kazanan takım kendi takımları olmasa bile rakip takımı alkışlayarak uğurlarlardı. Her iki takımın taraftarı maç sonrası kolkola çıkardı sahadan. Fanatiklik diye bir şey kesinlikle yoktu ortada.

Peki o zamanlardaki derbi maçların havası nasıldı? Şimdiye baktığımızda derbi maçlar neredeyse insan hayatını mahvedecek atmosferde oynanıyor.

Şimdi taraftarların meşalelerle stada gelmesi, yanardönerlerin olması, sahaya bir şeyler atılması ilk başta futbolcuları olumsuz etkileyip gerginleştiriyor ve konsantrasyonlarını bozuyor. Bizim zamanımızda derbi maçların taraftarları elbette ki takımlarını destekliyorlardı. Sahaya bırakın bir şey atmayı, koro halinde küfürleşmeler bile olmazdı. Kaybeden kazananı tebrik ederdi. Her iki takımın taraftarları kolkola çıkıp maçı değerlendirirlerdi.

Taraftarın yanı sıra anladığım kadarıyla futbolcuların ilişkileri de son derece sıcakmış.

Çok doğru bir tespit. Saha içinde rakip olsa bile futbolcular dışarıda arkadaşlıklarını ailecek görüşerek devam ettirirlerdi. Dargınlık kırgınlık olmazdı. Maç içinde pozisyon gereği birbirlerine sert girseler bile özür dilemesini bilirlerdi.

Halen Türkiye Futbol Federasyonu’nda çalışıyorsunuz.

Göreviniz nedir?

A Millî Takım sorumlusuyum. 10 yıldır federasyundayım. Son üç buçuk yıldır Haluk Ulusoy yönetiminde bu görevi yerine getiriyorum.

Federasyondaki görevinize devam edecek misiniz?

10 yıldır federasyondayım. Şenez Erzik döneminde çalışmaya başladım. Son üç buçuk yıldır Haluk Ulusoy başkanlığında A Millî Takım sorumlusu olarak çalışıyorum. 1 Haziran 2003'te kongre var. Şu anda biz devam edeceğiz veya etmeyeceğiz diye bir şey söyleyemem. Haluk Ulusoy federasyondan ayrılırsa biz de çekileceğiz.

Şu anda 2004 Avrupa Şampiyonası'ndan elendik. Çok yoğun tepkiler aldınız. Ancak unutulmaması gereken bir şey var. 2002 yılında bu federasyon görevdeyken Türk Millî Takımı Dünya 3.'sü oldu. Eskiden bunun hayalini bile kuranlara deli derlerdi. Federasyon bu dönemde değerli ve tarihi bir hizmet yaptı. Bunu da unutmamak gerekir. Peki, sizce göreviniz bitti mi?

Haluk Ulusoy alt yapıya, eğitime ve Türk takımlarının her birine çok değer veriyor. Türk futbolunun başarı çitasını daima yükseltmeye çalışıyor. Çok ciddi başarılarla imzasını atmak istiyor. Hedefleri var ve bunlar da doğru hedefler. Bu hedeflere ulaşmak ve Türk futbolunun başarısı için icraat yapmak istiyor. Zaman onu haklı çıkardı. Dolayısıyla görevin bitmediğini söyleyebilirim.

Tasız ama taht sahibi bir kral; Metin Oktay

“Yumuřacak, yusuvarlak... Hareketli... Ele-avuca sığmaz... Zıp zıp zıplar, yerinde duramaz. Onunla ilk tanıştığım gün, ayakkabısının bağlarını bile kendi bağlayamayan, yürümeyi yeni yeni öğrenmiş minicik bir çocuktum... ‘Sen de nereden çıktın?’ der gibi vurdum ona... O ilk vuruşla birlikte, yolum da değişti, hayatımda. (...) Çaresiz, kader bağlamıştı bizi... Ondan ayrılamıyordum... Benim en iyi arkadaşım olmuştu.”

Metin Oktay meşin yuvarlakla hayat boyu süren ilişkisini bu tatlı cümlelerle anlatıyor. Galatasaray kimlik ve ruhunun oluşmasında Leblebi Mehmet, Aslan Nihat, Berlin Panteri Turgay şeren, Eşfak Aykaç, Gündüz Kılıç, Coşkun Özarı ve adını sayamadığımız nice futbolcunun yanında Metin Oktay’ın apayrı bir yeri vardır.

2 şubat 1936’da İzmir’de (Karşıyaka-Çiftelir) doğar. Karşıyaka Soęukkuyu İlkokulu, Alsancak İlkokulu, İnönü Lisesi ve Mithatpaşa Erkek Sanat Enstitüsü’nde (Mobilya bölümü) okur.

15 yaşında Damlacık Kulübü’nde 8 numaralı formayı giyerek futbola başlar. 8 numaralı forma çok sevdiği Sait Altıordu’nun forma numarasıdır. Adnan Suvarı’nın futbolcu-antrenör

Türk futbolunun unutulmaz ismi Metin Oktay

olarak görev yaptığı Yün Mensucat'a transfer olur. Yeni forması altında 14 gol atınca dikkatleri çeker ve Genç Millî Takım aday kadrosuna çağrılır.

11 Nisan 1954'te Belçika maçında ilk kez millî olur ve 4-0 kazanılan maçın 2 golünü atar. Aynı yıl İzmirspor'a transfer olur. Bu forma altında 17 gol atarak gol kralı olduğunda takımı da Mahalli Lig şampiyonu olur.

1955'te 19 yaşında Galatasaray'a transfer olur. Galatasaray formasıyla ilk kez (28 Ağustos 1955) Beyoğluspor'a karşı oynayarak ilk golünü attı. 1956 yılının Şubat ayında Millîlerimiz Maçları 3-1 yenerken, 2 golü Lefter, 1 golü Metin atmıştır.

29 Ocak 1959'da İzmir'de Oya Sarı ile evlenir.

10 Haziran 1959'da Fenerbahçe ile oynanan Türkiye Ligi finalinin ilk maçının 37. dakikasında rakip kaleye ünlü golünü atar ki bu gol "ağları yırtan gol" olarak tanınır.

22 Haziran 1959'da babası vefat eder.

Transfer döneminde İzmirspor'un o gün için çok büyük bir tutar olan 300.000 TL'lik transfer teklifini reddederek çok sevdiği kulübünde kalır ve bu yüzden de eşinden ayrılır.

14 Eylül 1960'ta eksik askerlik yaptığı iddiasıyla tutuklanır ve toplam 45 gün hapis yatar.

Bu ülkede olmayacak iş, yaşanmayacak olay yoktur dersek abartmış olur muyuz bilmiyorum. Metin, askerlikten erken terhis edilmesine rağmen tutuklanıp Üsküdar Ahmediye'deki Toptaşı Cezaevi'ne konulur. Oysa askerden kaçmamıştır. Ceza verilmesinin sebebi yanlışlığı bildirmemesidir. O hapishanenin avlusunda günlük voltasını atarken birkaç kişi Toptaşı hapishanesine yürüyüş yapar. Bu birkaç kişi kısa zamanda büyür. Cezaevi önüne gelindiğinde dev bir kalabalık olmuştur. "Meetin!.. Meetin!.." sesleri ortalığı inletir.

Dönemin Galatasaraylı bir Demokrat Parti milletvekili Metin'e maçlar için izin alır. 1960 ihtilali olunca bir binbaşı olayı takip eder ve Metin'i eksik askerlik yapmaktan tutuklatır. Oysa bağlı bulunduğu birliğin resmi izni vardır. Binbaşı, sırf milletvekili DP'li olduğu için işgüzarlıkta bulunur ve Metin'in hayatından 45 gününü çalar. Metin buna çok üzülse de kendini "benim için

bir tecrübe oldu. Hayatın bir de bu tarafını tanıdım” der. Cezaevindeki dostlarını hiç unutmamış, ziyaretlerine gitmiş ve gerektiğinde yardımlarına koşmuştur.

18 Aralık 1960'ta İnönü Stadi'nda oynanan maçta Galatasaray Fenerbahçe'yi 5-0 yener. Gollerin 4'ü Metin'e aittir.

1961 Temmuzunda İtalya'nın Palermo takımına transfer olduğunda pek çok futbolsever üzülmüştür. Türk seyircisi Metin'i gazetelerdeki haber ve fotoğraflarından izler, onun estetik gollerine olan hasretlerini dindirmeye çalışır. Dönemin gazeteleri incelendiğinde Metinsiz bir günün geçmediği görülecektir.

Gazetelerde, Türk seyircisinin bir nebze de olsa özlemlerini dindirecek bir haber çıkar. Metinli kadrosuyla Palermo, Galatasaray'la bir dostluk maçı oynamak için İstanbul'a gelmiştir. Soğuk bir Salı gecesi Dolmabahçe Stadi lebaleb seyirciyle doludur. Saat 20.00'de başlayacak maç için tribünler erkenden dolmuş, içeri giremeyen dev bir kalabalık kapanan demir kapılara hücum etmiştir. Alt tarafı özel bir karşılaşma, bir dostluk maçıdır. Ancak işin içine Metin Oktay faktörü girmiştir.

Takımlar sahaya çıkmıştı. İstanbul “Metin, Metin” sesleriyle inlemektedir. Metin, Palermo kadrosunda olmasına rağmen Galatasaray forması altında oynar. Onu tezahüratla destekleyen sadece Galatasaraylılar değildir. Fenerlisi, Beşiktaşlısı omuz omuzadır. Ancak Metin eski Metin değildir. Goller kaçırıyor ve üzerindeki durgunluğu atamıyordur. Galatasaray ilk yarıyı 1-0 yenik kapar. İkinci devre iş çığrından çıkmış, maç tam bir final maçına dönüşmüştür. Bütün takım Metin için oynar, ona bir galibiyet armağan etmek ister. Önce beraberlik, sonra da Beşiktaşlı büyük futbolcu Baba Recep'in (Recep Adanır) unutulmaz frikik golü gelir. Metin mahçup edilmemiştir. Metin, Haziran 1962'de yeniden Galatasaray'a döner.

12 Mayıs 1965'te İstanbul'da Servet Kardiçalı ile evlenir. Aynı yıl “Taçsız Kral” filminde başrol oynar.

Futbolcu Varol Ürkmez'in beyaz perdede boy göstermesinden iki yıl sonra Metin Oktay da “artist” olur. Atif Yılmaz'ın yönettiği filmin adı “Taçsız Kral” dır. O dönemde sahalarda fırtına gibidir. Yakışıklıdır da... Futbol dünyasındaki “krallığı” sinemada

da “tescil” ettirir. “İlk ve son film”i olmasına karşılık Varol Ürkmez’in oynadığı filmlerden farklıdır. Metin Oktay, kendi adı üzerine kurulan bir senaryoda oynadığı gibi, çevresi de Gönül Yazar, Ajda Pekkan ve Ayten Gökçer gibi ünlü isimlerden oluşturulmuştur. Erman Şener’in yorumuna göre, “Taçsız Kral” adlı bu filmde hayalle gerçek içiçedir. Daha doğrusu bazı bölümleri gerçek olaylardan yola çıkar ama farklı sonuçlara ulaşırken, bazı bölümleri tümüyle fantezidir.

Filmin bir özelliği de, bazı sahnelerde “figüran” olarak takım arkadaşlarını da görebilmemizdir. Mesela Gündüz Kılıç, Turgay Şeren gibi.

Turgay Şeren şöyle anlatır; “Bir gün Metin gelerek rica etti, kaptan benim bir filmim var. Senin ve diğer arkadaşların da oynamanızı istiyorum” dedi. Bu teklif belki de filmin yapımcısından gelmişti. Zira bizler o dönemin en ünlü isimleriydik. Filmin iyi iş yapmasını istemiş olabilir. Bize rollerimiz tarif edildi. Adalarda ve birkaç mekanda film çekildi.

Biz Metin’e yardım ettik. Yapımcı 50 bin lira vermiş. Metin paraya önem vermediğinden arkadaşlarla beraber oturup yemiştik.”

9 Şubat 1966’da Zeynep adını verdiği bir kız çocuğu olur. Ancak Servet ve Metin Oktay çiftinin “prenses”i ancak 6 saat yaşar.

1969’da Galatasaray şampiyon, kendisi de gol kralı olduktan sonra, İstanbul ve İzmir’de yapılan jübilelerle futbolu bırakır.

İstanbul’da yapılan jübile maçında Galatasaray- Fenerbahçe 1-1 berabere kalmış, İzmir’de ise Göztepe, Galatasaray’ı 1-0 yenmiştir. İstanbul’daki jübilenin en ilginç yanını ise Metin Oktay’ın kısa bir süre Fenerbahçe, Can Bartu’nun da Galatasaray formalarını giymesi oluşturmuştur. Böylece, iki takımın taraftarlarının belki de en büyük özlemlerinden biri, simgesel olarak yerine gelmiştir.

Futbol hayatı boyunca 6 kez gol kralı olarak 217 gollük bir rekora imza atar. Bu rekor, ancak 20 sene sonra 1988 yılında Tanju Çolak tarafından kırılır. Taçsız Kral olarak anılan Metin Oktay, derbi maçlarının büyük golcüsüdür. Ağları delip geçen meşhur golüyle birlikte Fenerbahçe’ye tam 18 gol atan Metin Oktay, Beşiktaş’a da 13 gol atmıştır.

45'lik plakta ağları yırtan gol.

1971-72 sezonunda Galatasaray şampiyon olduğunda kimse "promosyon" sözcüğünü duymamıştır. Buna rağmen, üst üste ikinci kez gelen şampiyonluğu kulübe gelir getirecek bir şekilde kullanmayı düşünen yönetim bir plak çıkarmayı düşünür. O dönemde şimdiki teknoloji nerede?.. CD ve kaset olmadığından 33'lük ve 45'lik plaklara kayıtlar yapılır.

Yine o zamanlar henüz ne düzenli televizyon yayını ne de video vardır. Radyodaki maç yayınlarında sesini duyuran TRT spikeri Orhan Ayhan iki ayrı maçı sanki o an oynanıyormuş gibi anlatır. Plağın bir yüzüne Galatasaray marşı kaydedilir, öteki yüzüne de iki maçtan üç golün anlatımı... Bu iki maçtan biri Metin Oktay'ın her fırsatta dile getirilen ağları yırtan golü attığı maçıdır. Plak, golü aynen şöyle anlatır;

"Yıl 1959... 10 Haziran Çarşamba günü. Mithatpaşa'da öyle bir maç var ki sormayın. Galatasaray, Fenerbahçe'den şampiyonluk koparmak için sahaya çıkıyor. Favori ise Fenerbahçe... Sarı kırmızılı takımın kuruluşu şöyle; Turgay, Saim, İsmail, Ahmet, Ergun Dursun, İsfendiyar, Suat, Metin, Nuri, Mete. Galatasaray tam takım, Fenerbahçe de aynı şekilde. Maç zaman zaman ortarlarda, zaman zaman da Galatasaray ceza sahası dışında cereyan ediyor. Fenerbahçe bastırmıyor değil, fakat Galatasaray da şu ana kadar gol yemedi. 38. dakika doldu. Oyun çok rahat, ortarlarda. Oyun bir anda yavaşladı. Nuri aldı, Niyazi'yle şöyle hafifçe birbirlerine bir omuz attılar. Nuri aldı topu, sol taraftan Metin'e doğru geçirdi. Niyazi hakeme işaret ediyor Markoviç'e, Yugoslav Markoviç'e işaret etti. 'Faul var' diyor. Hakem 'Oynayın' diyor, 'Devam'... Nuri'nin topu süzülüyor Metin'e doğru. Metin sol taraftan aldı. Kapalı tribünlerin önünden kayıyor, kayıyor. Tam çizgiye doğru paralel iniyor. Sol taraftan indi aşağıya doğru. Deniz tarafındaki kaleye doğru gidiyor Metin. Tehlikeli olabilir mi henüz belli değil. Osman üstüne çıktı. Bastı topa, çekti Osman'ı. Arkadan Naci yetişiyor. Kafasını kaldırdı Metin, çapraz baktı. Kalede Özcan var. Vurdu Metin, kaleye doğru gidiyor. Gooool. Gooooooooool. Metiiiiin. 1 - 0... Fenerbahçe: 0 Galatasaray: 1. Umulmadık anda umulmadık bir gol. Fenerbahçeliler 'Top

avuta çıktı' diye itiraz ediyorlar. Ağları yırttı geçti top! Özcan şaşkın, taraftarlar şaşkın ama Galatasaray 1-0 galip durumda."

Metin Oktay 36 defa A Millî Takım'da oynar ve toplam 19 gol atar. Hayranlarınca daha çok 'Kral' olarak bilinen efsanevi oyuncumuz Türk futbol tarihinin adeta bir rekor makinesidir. En çok gol atan oyuncu (632), birkaç sezon aralıksız en çok gol atan oyuncu (11), tek sezonda en çok gol atan oyuncu (38), uluslararası bir müsabakada en çok gol atan Türk oyuncusu (19) olarak tarihe geçer.

Metin Oktay'ın gol krallığı listesi ise şöyledir;

1956-57 İstanbul Profesyonel ligi, 17 gol

1957-58 İstanbul Profesyonel ligi, 19 gol

1958-59 İstanbul Profesyonel ligi, 22 gol

1959 Türkiye ligi, 11 gol

1959-60 Türkiye ligi, 33 gol

1960-61 Türkiye ligi, 36 gol

1962-63 Türkiye ligi, 38 gol

1964-65 Türkiye ligi, 17 gol

1968-69 Türkiye ligi, 17 gol

Rakip fileleri toplam olarak 608 kez havalandırır. Maç başına 1.46'lık gol ortalaması kırılamaz. 4'ü Genç Millî Takımda olmak üzere 40 kez millî olur. 7 kez kaptanlık yapar ve toplam 17 gol atar. Futbol hayatı boyunca 1 kez oyundan atılır ki bir Fenerbahçe maçında yaşanmıştır.

1969 sezonunda futbola veda eder. Futbolu bıraktıktan sonra bir süre yöneticilik yapar. Galatasaray ve Bursaspor'da teknik adam olarak çalışır. Ama mutlu olamaz. Bir ara İngiltere'ye üvey oğlunun yanına gider. Bir hafta sonu İskoçya'da gazetecilerin de olduğu bir ortamda Metin'in Türkiye'de çok sevilen eski bir futbolcu olduğu öğrenilir. Bir penaltı turnuvası düzenleniyor. Metin on penaltının dokuzunu gole çevirince, "Böyle bir stil görmedik, bu senin yaratılışında var" der gazeteciler.

Türkiye'ye döndükten sonra uzun süre gazetelerde futbol yorumcusu olarak çalışır.

Takımlı takımsız onbinlerce insanın sevgisini kazanmasının sebebi onun ağırbaşlı ve daima mütebessim simasıdır. Cömerttir.

Hayatı ciddiye almayan, eğlenerek ve sevdiği işi yaparak ömür tüketen biridir. Karısı Servet Oktay şöyle anlatır; “Arkadaşları Metin’i çevresine sürekli pozitif enerji dağıtan bir insan olarak tarif eder. Bunları iyi biliyorum çünkü 30 yıl aynı evde yaşadık. Kalp krizi geçirdi doktor istirahat verdi. Ben de alışverişe gitmiştim. Metin balkonda oturuyor, yağmur da çok şiddetli yağıyor. Karşıda bir kadın. Ama çok yoksul, halinden belli. Metin giymiş üzerine yağmurluğunu, arabayı çıkarmış, kadını evine kadar götürmüş. Eve geldim, Metin yok. Çılgına döndüm. ‘Bir şey olmaz, korkma. O kadın zavallı hasta biriydi’, dedi.”

Galatasaray’da oynarken İzmirspor o zamanın parasıyla büyük bir para teklif eder Metin’e... Metin oracıkta reddeder teklifi... Zira o, para için değil, Galatasaray için oynardı ve çevresine şunu söylerdi. Benim birinci karım Galatasaray’dır diye... Yakın bir arkadaşı bu gerçeği şöyle özetler; “Metin Oktay hiçbir zaman profesyonel olamadı, hep amatör oldu. Paraya asla önem vermezdi.”

Metin için para gerçekten ilk sırada değildi. Bunun şahitlerinden arkadaşı Rıfat Pala şöyle anlatır; “İzmir’de Haldun abimizle birlikte paraya sıkışıyorlar ve bir senet kırıdıyorlar. Yanımızda bir kesekağıdı dolusu para, Kordon’da bir şeyler içmeye gittik. Adamın biri yanımıza geldi ve Metin’in kulağına bir şeyler söyledi. Bu çıkardı bütün parayı adama verdi. ‘N’aptın?’ diye çıktım. ‘Olsun oğlum, onun paraya benden daha çok ihtiyacı var’, dedi.

Birgün simitçi bir çocukla karşılaştık. Ağlıyordu. Simit tablasını simitleriyle birlikte zorla elinden almışlardı. Metin ayaküstü ne kadar simit kaybettiğini sorup hesapladı. Sonra cebindeki bütün parayı simitçiye verdi. Sonra bana dönüp ‘Rıfat senin cebinde ne kadar var?’ deyip benim paraları da simitçiye verdi.”

Seyirciyi bu denli kendine bağlayan kaç futbolcumuz oldu ki?.. 1969’un Temmuz ayında futbolu bırakana kadar hep manşetlerdeydi. Hep göz önündeydi. Sadece Galatasaraylılar değil, diğer takımların seyircileri de Metin’i severlerdi. Kadıköy’de Fenerbahçe Parkı’na Metin’in heykeli dikilmesi için izin istendiğinde o zamanki Fenerbahçe’li yöneticiler “Şeref duyarız” demişlerdi.

Takvimler 13 Eylül 1991'i gösterdiğinde Metin Ortaköy Ziya Restoran'da çok sevdiği bir grup arkadaşı ile içki içer. Alkol, onun hayatında kendisine yakışmayan tek unsurdur. Yakın arkadaşı Turgay Şeren, *"Futbol oynarken herkes etrafındaydı. Bırakınca etrafında bir iki dostundan başka kimse kalmadı. O yüzden içkiye başladı"* diye anlatır. Gece yarısından sonra dostları onu evine taksiyle göndermek isterlerse de kabul etmez. Gece yarısından sonra alkollü iken arabasına biner ve evine doğru yola çıkar. O günlerde Boğaz Köprüsünde tamirat vardır. Metin'in arabası damperin altına girer. Dönüş yolunda direksiyon başındayken hayatını kaybeder.

Kendi kaleminden "Sahadaki Metin"

Maça çıkarken, büyük bir gerilim içersine girerdim. Tünelden sahaya çıkıncaya kadar kimseyle konuşmazdım. Kendime göre adetlerim vardı.

Bu gerilim sahaya çıkınca biterdi. Çünkü artık orada seyircimle bütünleşirdim. Onlar beni iyi tanırlardı. Onlar benim sevgilim, ben de onların sevgilisiydim. Penaltı kaçırısam da, gol atamasam da, beni yalnız bırakmazlardı. Hep yanımda, hep beynimde olurlardı. O seyircide, o sevgililerde Metin Oktay olarak büyük kredim vardı.

Sahanın herhangi bir yerinde topu ayağıma aldığım zaman, düşünce olarak hazır olduğum için, kimin nerede durduğunu, kimin kaçtığını, kimin kaçacağını bilir, görürdüm. Top bana gelmeden önce veya geldiği zaman ne yapacağımı düşündüğüm için, pas hatalarım azalırdı. Şuna inanmışım: Bir futbolcu sahaya çıktığında ya gol pası atmalı ya da gol atmalıydı. Her pasın gole götüren bir değeri bulunmalıydı. Kendimi düşünce olarak buna hazırlardım. Maçı sahadan önce, beynimde oynamaya çalışırdım. Oyunda doğabilecek pozisyonları, bu durumlarda benim ne yapmam gerektiğini düşünürdüm. Devamlı araştırdığım için, hem takım arkadaşlarımın, hem rakip oyuncuların karakterlerini bilirdim.

Futbola sesini katan bir usta Halit Kıvanç

Bu işin başından itibaren Onların Hikayesinin düşündüğüm onuncu konuğu, taşıdığı 10 numaralı formayla özdeşleşen ve futboluyla “bir daha onun gibisi gelmez” denilen isimlerden Metin Oktay...

Herkes tarafından futboluyla on üstünden on almış bu futbol ustasının ismi “Metin gol gol gol” tezarühatının yeri göğü inlettiği dönemlerde, ülkemizde doğan erkek çocuklara isim olarak verilmiş. Hatta bu furyadan bizim aile de nasibini almış. Annemin yedi kardeşinden en küçüğü olan dayıma özene ve bezene Metin ismi aile efradınca koyuluvermiş.

Ben Metin Oktay dönemine yetişemediğim için onu nasıl anlatacağımı bilemedim. Hayatta olsaydı dayardım mikrofonu önüne konuştururdum. Zira Metin Oktay şu fani dünyadan 1991 yılında ayrılmış. Kaynak olarak görülen kitaplardaki bilgiler maalesef çoğunlukla yanlış çıkıyor. Bunu yaptığım bütün röportajlarda gördüm. Bir tek çarem kalıyordu, o da Metin Oktay’ı yakından tanıyan kişilerin hatıralarına başvurmak. Ben de öyle yaptım, bir zamanlar onunla omuz omuza top koşturanlara, dahası onun futbolunu doyumsuz anlatımıyla milyonlara sunan Halit Kıvanç’a mikrofonu uzattım.

Metin Oktay ile ne zaman ve nasıl tanıştınız?

Ben kralla göklerde tanıştım. Yılı yılına, günü gününe, saati saatine söylersem, 6 Nisan 1954 Salı günü saat 15.00’te bir Hollanda uçağında... Ve kemerlerinizi çözebilirsiniz diye duyunca kalktım. Zıpkın gibi delikanlılar arasındayım. Zira o gün Dünya Gençler Şampiyonası için Almanya’ya gidiyorduk. Ben de o günlerde Türkiye’nin ilk günlük spor gazetesi olan Türkiye Spor’u çıkaran 3 kişiden biriyim. Uçakta dolaşmaya, çocuklarla tanışmak

istiyorum. Unutulmaz kaleci Varol Ürkmez, Tayyar Cavcav, Nihat, Güngör, Ergun, Küçük Erol, Coşkun, Metin, Yıldırak, Ahmet, Küçük Ali... hepsiyle teker teker tanışıyorum. İçlerinden biri dikkatimi çekti. Muzip, tatlı bakışlı mahcup bir çocuk. Adını sordum *"Metin efendim"* diye kibarca cevapladı. İzmir Yün Mensucat Takımında oynuyormuş. İki gün sonra Türkiye Spor Gazetesi'ne ben şöyle bir haber yazdırıyorum; *"Küçük Erol soldan geldi. Geriden bir pas uzattı. Ahmet kaleye aşırttı ve Metin nefis ama muhteşem bir kafayla topu Belçika kalesine soktu."*

Bu aynı zamanda onun ilk millî maçı ve ilk millî golüydü. Belçika'dan sonra İsviçre'yi de yendik. Galibiyet golümüzü yine Metin atmıştı. Ne yazık ki o gün, sakatlanmış ve yediği tekmenin etkisiyle ateşler içinde yatıyordu. Almanya'daki gazetelere muhabirlik yaptığım için Almancam iyiydi. Doktor getirdik Metin'e ve bir an önce sahalara dönmesi için çalıştık. Ben Metin'le iyice tanışmadan golleri ile tanışmıştım. Aradan haftalar geçti ve Metin İstanbul'a transfer oldu. Metin'le artık kardeş gibi olmuştuk.

Siz hangi takımı tutuyordunuz?

Ben Fenerbahçe sempatzanıydım. O da Galatasaraylı'ydı. Ama bugün benim hep üzüldüğüm hadise şudur; Galatasaray-Fenerbahçe maçlarında çok kötü bir uygulama vardır. Galatasaray Stadi'na Fenerli giremez, Fener Stadi'na Galatasaraylı giremez. Oysa Galatasaraylı Metin, Fenerbahçeli Halit abisine gelir, sahalara kadar futbol üzerine sohbetler yapardık. Sadece biz değil o dönemde çoğunluğun futbol ve taraftar anlayışı böyleydi. Her şey sahada kalır, maç bittikten sonra muhabbete devam ederlerdi. Fenerli Halit Kıvanç'ın radyoda zevkle anlattığı en güzel goller Galatasaraylı Metin'e aitti.

Futbol anlayışı bakımından Metin Oktay'ı diğerlerinden ayıran özellikler nelerdi?

Metin'i sokakta görseniz ağırbaşlı yürüyüşünden dolayı aldırırsınız. Koşarken de bir atletin kıvraklığını göremezsiniz. Ama topa sahip oluşunu görünce o yapıdaki bir insan nasıl olup da topa yetişti dersiniz. Gayet hızlı hareket eden savunma elemanının

Türk medyasının duayenlerinden ve ilk radyo tv spikerlerinden Halit Kıvanç. Gerek Türk TV tarihi, gerekse Türk Futbol tarihinin canlı şahitlerinden biri. Onunla sohbet etmenin tadına varan şanslı insanlardan biri oldum.

ayağından topu alır ve golünü atardı. Ama Metin'in en büyük özelliği, tekmesini sadece topa atmasıydı. Bunu açıkça itiraf ederdi. Ben rakibi sakatlayacak hareket yapamam, onu sakatlayamam derdi. Bazen topu almak için biraz sertçe girdiğinde hemen gerekeni yapardı. Bugün oynasa bırakın kartı, ihtar bile görmezdi. O, gole kilitlenirdi. Topu adeta koklar, gol için nasıl vurulması gerekiyorsa öyle vururdu topa. Fırtına gibi koşup 5 kişiyi çalımlarla geçip gol atmak yoktu onda, o doğru yerde, doğru zamanda bulunup doğru bir vuruşla topu filelerle buluştururdu.

Onun gibi bir gol makinesini durdurmak zor olmalı... Metin Oktay bir kere oyundan atılmış. Sebebinin hatırlıyor musunuz?

Bir Fenerbahçe-Galatasaray maçıydı. Fenerli millî futbolcu Yılmaz Şen vardı. Çok sertti. Avrupa kupalarına gittiğimiz zaman yabancılar da onun sertliğinden dert yanar ama büyük futbolcu olduğunu da teslim ederlerdi. Metin ile bir ikili mücadelede birbirle-

rine sert girdiler. Hakem ikisini de oyundan çıkardı. Ancak oyundan çıkarken bir arkadaş gibi çıktılar. Bugünkü Galatasaraylılara, Fenerbahçelilere sesleniyorum. Bugün böyle bir olay olsa, takımın en popüler iki oyuncusu birbirine sert girse neler olmaz. Aklımıza bile getirmekten korkarız. Onlar sahanın kenarında başları önde yürüyorlar. Statta çıt yok. Herkes suskun ve meraklı... Sonrasını her ikisinden de dinledim. Tünele girdiklerinde Yılmaz, Metin'in kolundan tutup başlıyor yalvarmaya "Vur ayağıma, bir tekme vur, n'olur. Çünkü senin de atılmana sebep oldum" demiş.

Metin için "bir vuruşta ağları deldi" diye anlatılıyor. Bu abartı mı?...

Hem abartı, hem değil. Sadece Metin değil Beşiktaşlı Baba Hakkı'nın bir vuruşunda da top ağları delip geçmişti. Ancak bu topun muazzam şiddetinden kaynaklanmıyordu. O zamanki teknik bugünkü gibi değildi. Kale ağları yağmur ve rüzgarın etkisiyle yıprandığından ipler çürürdü. Çürük iplere hızla vuran top ipleri kopartır, öbür tarafa geçerdi. Ağları delme olayı bundan ibaretti.

Bununla ilgili bir şarkı vardır ki sözleri bana aittir;

"Meşin topun kralı,
Goller goller sıralı.
Ağlar bile delindi.
Metin topa vurulı.
Kafayı öyle çakar,
Tam da doksana takar,
Uçan kaleci yerden,
Ağdaki topa bakar.
Topu bombalar atar,
Kaleci boşa yatar,
Vurdu mu kral Metin
Gollere goller katar.
Füze şutunun hızı,
Rengi sarı-kırmızı,
Millî maçta en başta,
Göğsünde ay-yıldızı.

Metin sağ, Metin sol,
Metin gol, Metin gol,
Metin kafa, Metin şut,
Metin gol, Metin gol,
Penaltı, penaltı,
Metin gol, Metin gol.

Metin Oktay İtalya'nın Palermo takımında oynamış. Ama bir yıl sonra geri dönmüş. Sebebinin biliyor musunuz?

Metin çok duygusal, içine çok kapanık bir insandı. Ne düşündüğünü söylemezdi. Bunun için oradan neden döndüğünü kimse bilemedi. Metin çevresine çok düşkün bir insandı. Orada sıra hasreti duymuş olmalı. Bunu nereden anladığımı söyleyeyim. İtalya'ya bir Avrupa seyahatine gitmiştim. Dönüşte Roma'da aktarma yapacağım sırada telefonla görüştük. Bana adeta yalvararak yanına çağırdı. Bunun imkansız olduğunu, zira İstanbul'da bir maçı naklen anlatacağımı söyledim. Ama Metin ısrar etti. "Abi, dayanamayacağım artık gurbete" dedi ve bir gün baktık ki dönüp gelmiş. Oysa İtalyanlara futbolunu beğendirmişti. Ondan sonra İngiltere'ye futbol hocalığı için gitmişti. Orada da mutlu olamadı döndü. Ben onun uzun ve çok güzel futbol hayatında dert ortaklarından biriydim. Dostluğu ile daima övünmüşümdür.

Onun futboluna neden aşık olunmuştu?

Hiç olmadık pozisyonlarda gol bulması mı, estetik goller atması mı bilemem. Ancak seyirci onun futbolunu seyrederken müspet elektrik alırdı. Onun mütevaziliği ustalığını bir başka süslüyordu.

Hiç olmadık pozisyonlarda gol bulmasına bir örnek verir misiniz?

Bugün Etiyopya olarak bilinen eski adıyla Habeşistan ile 1962'de Ankara'da bir maç oynadık. O gün takımımız tel tel dökülüyordu. Bir ara eyvah Habeşistan'a da mı yenileceğiz derken pozisyonun olmadığı ortamlarda Metin 3 güzel gol attı. Mesela bir maçında attığı bir gol sonrası şöyle yazmıştım; "Bir değil 5 kaleci yan yana dursa bu gol yine olurdu."

Onu en çok üzen neydi?..

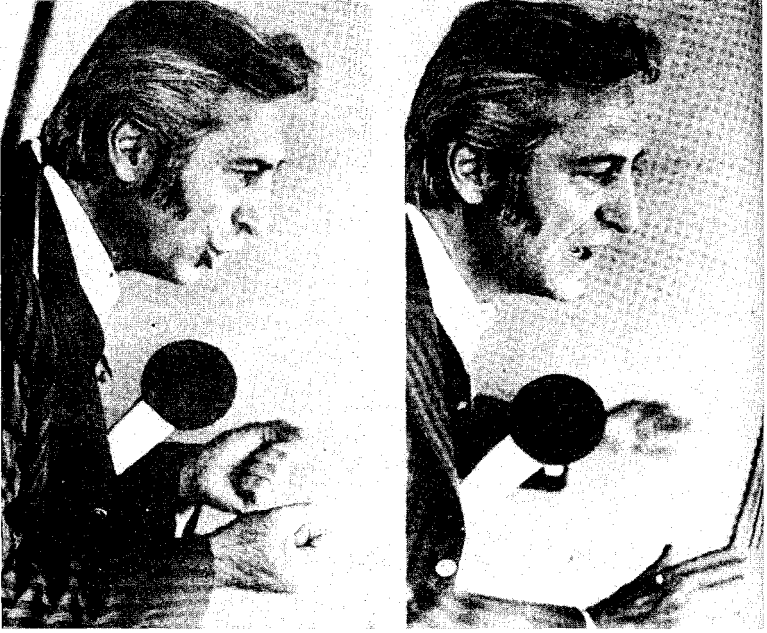
Futboldan uzak kalmak istemezdi. Şu anda hatırladığım bir olay var. Metin Oktay, Danimarka ile millî maça çıkacak. Soyunma odasında hazırlanırken o dönemki futbol federasyonu ve rahmetli Orhan Şeref Apak Metin'e gelerek sen oynamayacaksın diyorlar. Zira, doktorlar demişler ki *"biz onu yani hissettirmeden muayene ettik. Kalp spazmı geçiriyor."* O ısrarla *"benim bir şeyim yok"* dese de maça çıkarmadılar. Seyirci kızdı bağırdı ama Metin maça çıkamadı. Gerçi bu olaydan sonra da çok yaşadı oyunlar oynadı ama bu olay onu çok yıkmıştı. O günlerde; *"Ya-hu ben kalp hastası mıyım"* diye kızıyordu.

Jübilesi nasıl oldu?

Jübilesini 1969 yılı Ağustos'unda yaptık. Yaptık diyorum zira büyük katkı olmuştı. Jübilesini hem İstanbul'da hem İzmir'de yaptık. Yani biyolojik olarak doğduğu İzmir'de ve futbolcu olarak doğduğu İstanbul'da... Takımlar sahaya çıkarken seyirci Metin'e şöyle bağırırdı; *"Metin geliyor Metin..."* Ben çıktım ve seyirciye dedim ki; *"Yıllardır ne diye bağırıyorsanız yine bağırılım"* dedim. Mithatpaşa (İnönü) Stadı'nda bütün seyirci *"Metin geliyor Metin..."* diye bağırıyorlar. El işareti yaptım, koca stad bir anda sustu. Ben sözüme devam ettim; *"Ama sevgili dostlar, gözlerimiz yaşlı. Çünkü artık Metin gidiyor Metin"* dedim. O günün gazetelerine bakarsanız fotoğraflarda görürsünüz; o gün sadece Galatasaray taraftarı değil, Fenerlisi, Beşiktaşlısı ve diğer kulüp taraftarları, Anadolu'dan gelenler Metin futbolu bırakıyor diye gözyaşı dökmüşlerdi. Biz bunu yaşadık.

Futbolu bıraktıktan sonra neler yaptı?

Sevgili Necmi Tanyolaç ile birlikte o dönemde sporda bir numara olan Tercüman gazetesinde çalışıyorduk. Metin'i de kadromuza aldık. 1970 dünya kupası için Meksika'ya gittik. Dünya kupasını gazeteyle seyirciye aktardık. Ben ayrıca radyodan maçları Türk seyircisine anlatıyordum. Meksiko City'de ilginç bir maç yaptık. Dünya kupalarının bazılarında medyanın oluşturduğu iki takım sahada top koşturur. Burada da Amerika kıtası ile Avrupa

Halit ustanın tipik bir maç anlatma pozunu. Pozisyonları seyirciye naklederken adeta kendinden geçirdi.

kıtası birbirlerine rakip oldular. Bunu organize eden 3 kişiden biri bendim. Her iki takım için kadrolar oluşturuldu ve ortaya muhteşem bir takım çıktı. Maçı Avrupa 7-4 kazandı, yani üç farkla... Metin 3 gol atmıştı. Futbolu bırakmıştı. Dahası maçlar için şehirden şehre koşturmanın verdiği yorgunluk da cabasıydı. Diğer oyuncular bu maç için özel olarak hazırlanmışlardı. Buna rağmen Metin harika bir oyun çıkardı. Adını tam olarak hatırlayamayacağım bir Rus santrahaf vardı. Yanıma gelerek “Bu Metin değil mi?” diye sormuştu ve eklemişti; “Eskisinden de iyi oynuyor.”

Metin Oktay için Dediler ki;

ALİ İHSAN KARAYİĞİT

İnsanlığı ve kişilere saygısı bakımından çok değerli bir arkadaşta. İyi niyetliydi. Bütün bunların süslediği muhteşem bir futbolculuğu vardı ki kendisine “Üç bacaklı adam” denirdi. Çünkü, Metin Oktay, hem kafasıyla, hem sağ ayağıyla, hem sol ayağıyla gol atardı.

LEFTER KÜÇÜKANDONYADIS

Çok sevdiğim bir arkadaşım. Yan yana oynadığımız zaman maçın golsüz bitmesi diye bir şey söz konusu olamazdı. O hazırlar ben atardım, ben hazırlardım, o atardı golleri... Hiç unutmam Millî Takımdayken bir Hollanda maçına çıkmıştım. Daha ilk dakikada Hollanda lehine bir penaltı verildi. Sebep olan da Büyük Ali'ydi. Vilkece isimli çok ünlü bir golcüyü yere yapıştırmıştı. Penaltı gol oldu. Metin'e “*sen korkma Metin, bunlar çalım yemeye müsait insanlar*” dedim. Metin karşı çıksa da ben bildiğimi yaptım. Bunların defansını çalımlayıp Metin'e veriyordum o da golünü atıyordu. Öyleki kaleci her ikisinde de yerinden bile kıpırdamamıştı.

Ertesi gün gazeteyi aldım. Gazetede ilginç bir karikatür yayınlamışlardı. Bizi top arabasına koymuşlar ve altına da “*Türk topları bizi böyle bombaladı*” diye yazmışlardı.

SÜLEYMAN SEBA

Türkiye'nin yetiştirdiği nadir futbolculardan biriydi. Sadece futbol olarak değil, insan olarak da kaliteliydi. Onu seyretmekten zevk alırdım.

MİKRO MUSTAFA (Mustafa Güven)

Ordu Millî Takımı'nda birlikte olduk. Hiç kimse bilmez, üniversitede 2 öğrenci okuttu. Yolda yürürken fakir olduğunu gördüğü insana cebindeki paranın yarısını, bazen tamamını verirdi. Reklamı sevmeyi için buna şahit olan arkadaşları konuşturmadı.

Yerçekimine neredeyse karşı çıkan 3 futbolcu tanırım. Biri Brezilyalı Pele, diğeri Portekizli Eusebio, üçüncüsü ise Metin Oktay'dır. Metin Oktay kafaya çıktığı zaman hemen vurmaz, kalecinin hareketine bakarak vururdu.

ŞEREF HAS

Her iki ayağını da müthiş iyi kullanan bir futbolcuydu. Kafa vuruşları harikaydı. Çamurlu sahalarda 18 içinde, iyice ağırlaşmış topa kafayla vurup gol atan biriydi. Bu onun futbolculuk tarafı... Bir de insanlık tarafı vardı ki; çok müşfik, duygusal, insan canlısı biriydi.

TURGAY ŞEREN

Metin'i anlatmak için Metin'le beraber olmak, Metin'i yaşamak lazım. Metin'i 1956 yılında tanıdım. Gözü, gönlü, cebi açık bir insandı. Mesela sabahleyin kalktınız cebinde on lira var, beşini alıp beşini bırakın. Ne oldu diye sormazdı bile. Çok yakışıklı ve çok meşhurdur ve kızlar onun peşinden koşarlardı.

Ben Metin Oktay'la beraber özel olarak çalışırdım. Antrenmanlardan sonra bir saat kadar değişik yerlerden bana şut atar, ben de kurtarmaya çalışırdım.

Metin Oktay unutulacak bir futbolcu değil. Düşünsenize futbol oynadığımız dönemde halkımız çocuklarına Metin, Turgay ismini koyuyorlardı. Biz zaten o çocuklarda yaşıyoruz. Galatasaray'a emeğimiz geçti. Eee ne de olsa ben tutuyordum Metin de atıyordu.

İSFENDİYAR AÇIKSÖZ

Çok iftihar ettiğim olaylardan biri de Metin'le olan bağımızdır. Çünkü Metin Oktay, İzmir'den İstanbul'a geldiğinde sahada

en büyük yardımı ben yapmıştım. Herkesi hayran bırakan stilde payım büyüktür. İzmir’de klasik takımlarda oynamıştı. İstanbul’da büyük takımlarda oynamak için farklı bir tarz kazanması gerekiyordu. Birlikte çok çalıştık. Sağolsun bunu hiç unutmadı, vefakardı.

SUAT MAMAT

Yanlış hatırlamıyorsam 1956-57’de Galatasaray’a geldi. İlk geldiği günlerde bana Suat abi diyordu. İkinci sene Suat dedi. Üçüncü sene hiçbir şey söylememeye başladı. Çünkü kutuplarımızı ayırıyordu. Açıkça söylemek gerekirse aramızda hiç samimiyet yoktu.

Ancak çok iyi futbolcuydu. Zamanlaması ve topa vuruşu harikaydı. Ancak hareketli biri değildi. Daha çok ileride top beklerdi. Gelen topu çok iyi değerlendirirdi. Kadri, İsfendiyar, Küçük Ali ve ben ona sürekli pas verirdik.

RECEP ADANIR

Futbolculuğu da insanlığı kadar güzeldi. Bir Millî Takım antrenmanından sonra yanıma gelerek; “*Baba*” dedi, “*Daha Galatasaray’a gelmeden, İzmir’de seni takip ederdim. Fuarda arkana takılıp senin gibi yürümeye çalışırdım*” derdi. Hiç unutmuyorum bir Millî Takım antrenmanı sırasında bana 5’er penaltı atmayı teklif etti. Metin 5’te 3 attı. Ben ise 5’te 5 yaptım. Gelip elimi öptü. Ben de alnından öptüm.

Bir baba hindi; Seha Ergen

Futbol denilince olmazsa olmazlardan biridir amigoluk... Türk futbolunun unutulmaz amigolarından olan Seha Ergen kendisinden sonra gelen amigolara örnek olmuş, uzun yıllar tribünleri ayağa kaldırmıştı. Ama sonradan önüne gelen amigoluğunu ilan etmiş, iş çıkırından çıkmış, sövüşmeler gırla gitmişti. Amigoluk neymiş Seha abimizden öğreniyoruz.

Namı değer Baba Hindi Seha... Türkiye'nin ilk amigosu. 1940'lı yıllardan itibaren uzun yıllar Fenerbahçe ve Millî Takım seyircisini ateşlemiş.

Şimdiki amigolarla aranızda ne fark var?

Bizim amigoluğumuz başkaydı. Biz maçta bağırır, çıkardık. Dışarıda tepişmezdik. Şimdikiler amigo değil kızım...

Fener seyircisini siz coşturuyordunuz. Galatasaray'ı kim ateşliyordu?

Karıncaezmez vardı. Galiba 1950'li senelerde... Biz çıktığımız zaman 25 bin kişilik Dolmabahçe tribünleri ayağa kalkardı. Fenerbahçe sahasında bağırduğım zaman Kızıltoprak'ta duyulurdu sesim. Bu yüzden enfaktüs oldum. Ankara'da Fuat'ın attığı gollerle Galatasaray'ı 2-1 yendik. İstanbul'a döndüğümde enfaktüs oldum.

İspanya maçlarında Canavar Burhan nasıldı?

Aaaaa o bir tanemiz, koçumuz beee... İspanya'ya öyle bir gol atmıştı ki bütün stad ayağa fırlamıştık oleeeeeeeey diye...

Çok ilginç bir gol atmış. Pek çok kişi nasıl olduğunu görmemiş.

Ben gördüm hanım kızım. Dolmabahçe'de (İnönü Stadı) de-

niz tarafındaki kalede İspanya'nın kalecisi ileri çıkınca topu üzerinden aşırıverdi. Ben tribünlerin üstündeydim, kendimi aşağıda buldum. Samimi söylüyorum. Biz tribünün en üstündeydik en alta olduk.

Bir Feridun vardı, adamların sağ tarafını hallaç pamuğuna çevirdi. Bir sağa bir sola, bir sağa bir sola topla dans etti. İspanyol defansının bellerini kırdı.

Bu maçın bütün pozisyonları hatırımda. Anlatmakla bitmez. Eskiden bizim eve misafir geldiği zaman yengen der ki; "*Seha'yı uyutmamak istiyorsanız maçlardan konuşun*" derdi. Sabaha kadar anlatsam yorulmam.

Şimdiki amigolar koro halinde seyirciye küfür ettiriyormuş. Siz neler söyletiyordunuz.

En baba tezahüratımız "*Bir Baba Hindi*" diye başlayanı idi. Ben iki elimi ağzımın yanına koyar ve "*Bir Baba Hindi!*" diye naralanırdım. Tribünler de buna "*Hey Allah!*" diye cevap verir, ben "*Olaydı şimdi!*" diye bağırınca tribünler yine "*Hey Allah!*" diye karşılık verirlerdi. Devam ederdim; "*Pilav da zerde!*" tabii yine tribünler "*Hey Allah!*" diye inlerdi. Ben öldürücü darbeyi vururdum. O günkü rakip kimse, mesela; "*Galatasaray nerde?*" diye bağırınca bütün stad dakikalarca inlerdi; "*Yallah, yallah hey Allah!*" diye... Bazen de "*Ya ya ya, şa şa şa, Fenerbahçe çok yaşa!*" diye bağırtırdım.

Galatasaray amigoları ne cevap verirlerdi.

O zaman Galatasaray seyircisi azdı. Onların unutulmaz amigosu Karıncaezmez Şevki'ydi. O da karşılık verdirirdi. "*Kalamış önünde attık oltayı! Kalamış önünde attık oltayı! Çabalama Fener yiyecen zokayı, çabalama Fener yiyecen zokayı!*" Tabii ondan sonra da "*Re Re Re, Ra Ra Ra, Gassay, Gassay Cim Bom Bom*" diye bağırırlardı.

Bugünkü tezahüratlara bakılırsa çok terbiyeliymiş.

Hanım kızım... Değil topluca küfretmek; tek başına küfür edenlere de hoş gözle bakılmazdı. İnsan, "*karşı taraf da benim*

Fenerbahçe'nin unutulmaz amigolarından Bir Baba Hindi Seha, Burhan Sargın'la aramızda... Tribünleri coşturduğu günleri anlatıyor.

anama bacıma söver korkusuyla” küfür etmezdi. Sana bir şey söyleyeyim mi, tribünlerde her iki tarafın seyircileri bir arada oturur da kimse kimseyle dalaşmazdı. Dahası bütün bu bağınış çağırış sahada kalırdı. Maç bitince herkes efendice evine giderdi. Ara sıra kavga eden olursa hoş karşılanmaz, düşük karakterli insan olarak anılırlardı.

...

Grup Maçları

6 Haziran 1954 - Madrid - 1954 Dünya Kupası grup ilk maç
İspanya 4-1 Türkiye

İSPANYA: Argila, Lesmes, Campanal, Segarra, Bosch, Puchades, Miguel, Rafael Alsua, Venancio, Pasieguito, Gainza

TÜRKİYE: Şükrü Ersoy-AG, Bülent Eken-GS, Müjdat Yetkiner-FB, Eşref Özmenç-BJK, Ali İhsan Karayiğit-BJK, Rober Eryol-GS, Mehmet Ali Has-FB, Lefter Küçükandonyadis-FB, Recep Adanır-BJK, Fahrettin Cansever-BJK, Burhan Sargın-FB

GOLLER: (1-0) 18'Venancio, (1-1) 31'Recep Adanır, (2-1) 47'Gainza, (3-1) 48'Miguel, (4-1) 63'Rafael Alsua

...

14 Mart 1954 - İstanbul - 1954 1954 Dünya Kupası grup ikinci maç

Türkiye 1-0 İspanya

TÜRKİYE: Turgay Şeren-GS, Rıdvan Bolatlı-AG, Basri Dirimlili-HG, Mustafa Ertan-AG, Çetin Zeybek-KP, Rober Eryol-GS, Coşkun Taş-BJK, Suat Mamat-GS, Feridun Buğeker-FB, Burhan Sargın-FB, Lefter Küçükandonyadis-FB

İSPANYA: Carmelo, Segarra, Biosca, Campanal, Pasieguito, Puchades, Miguel, Venancio, Kubala, Rafael Alsua, Manchon

GOLLER: (1-0) 16'Burhan Sargın

...

17 Mart 1954 - Roma - 1954 1954 Dünya Kupası Play-off
İspanya 2-2 Türkiye

İSPANYA: Carmelo, Segarra, Biosca, Campanal, Gonzalo III, Puchades, Arteché, Venancio, Escudero, Pasieguito, Gainza

TÜRKİYE: Turgay Şeren-GS (46'Şükrü Ersoy-AG), Rıdvan Bolatlı-AG, Basri Dirimlili-FB, Mustafa Ertan-AG, Çetin Zeybek-

KP, Rober Eryol-GS, Coşkun Taş-BJK, Suat Mamat-GS, Feridun Buğeker-FB, Burhan Sargın-FB, Lefter Küçükandonyadis-FB

GOLLER: (1-0) 11'Arteche, (1-1) 25'Burhan Sargın, (1-2) 63'Suat Mamat, (2-2) 78'Escudero

...

Final Maçları

Almanya: 4 Türkiye: 1

17 Haziran 1954 Bern Stadı Berne Seyirci Sayısı: 39 000

Hakemler Jose Da Costa Vieira, (Portekiz) Istvan Zsolt, (Macaristan) Armand Merlotti, (İsviçre)

TÜRKİYE: 1 Turgay Şeren (Kaleci), 2 Rıdvan Bolatlı, 3 Basri Dirimlili, 4 Mustafa Erton, 5 Çetin Zeybek, 6 İzak Rober, 7 Erol Keskin, 8 Suat Mamat, 9 İsmail Feridun, 10 Burhan Sargın, 11 Lefter Küçükandon

Yedekler: 12 Şükrü Ersoy 13 Bülent Eken 14 Ali Beratlıgil 15 Mehmet Dinçer 16 Nedim Doğan 17 Naci Erdem 18 Akgün Kaçmaz 19 Ahmet Berman 20 Necmettin Onarıcı 21 Kadri Aytaç 22 Coşkun Pas

Antrenör Puppo Sandro

ALMANYA: 1 Anton Türek (Kaleci), 2 Fritz Laband, 3 Werner Kohlmeyer, 6 Horst Eckel, 7 Josef Posipal, 8 Karl Mai, 13 Max Morlock, 14 Bernhard Klodt, 15 Otmar Walter, 16 Fritz Walter, 20 Hans Schaefer

Yedekler: 4 Hans Bauer, 5 Herbert Erhardt, 9 Paul Mebus, 10 Werner Liebrich, 11 Karl-Heinz Metzner, 12 Helmut Rahn, 17 Richard Hermann, 18 Ulrich Biesinger, 19 Alfred Pfaff, 21 Heinz Kubsch (Kaleci), 22 Heinrich Kwiatkowski (Kaleci)

Antrenör Sepp Herberger

Goller Suat Mamat (TUR) 2', Schaefer Hans (ALM) 14', Bernhard Klodt (ALM) 52', Otmar Walter (ALM) 60', Max Morlock (ALM) 84'

...

Türkiye: 7 Güney Kore: 0

20 Haziran 1954 **Stad:** Cenova **Seyirci:** 3000

Hakemler: Esteban Marino, (URUGUAY) Vincenzo Orlandini, (ITALYA) Ernest Schonholzer, (İSVİÇRE)

TÜRKİYE: 1 Turgay Şeren (Kaleci), 2 Rıdvan Bolatlı, 3 Basri Dirimlili, 4 Mustafa Erton, 5 Çetin Zeybek, 6 İzak Rober, 7 Erol Keskin, 8 Suat Mamat, 9 İsmail Feridun, 10 Burhan Sargin, 11 Lefter Küçükandon

Yedekler: 12 Şükrü Ersoy (Kaleci), 13 Bülent Eken, 14 Ali Beratlıgil, 15 Mehmet Dinçer, 16 Nedim Doğan, 17 Naci Erdem, 18 Akgün Kacmaz, 19 Ahmet Berman, 20 Necmettin Onarıcı, 21 Kadri Aytaç, 22 Coşkun Pas

Antrenör: Puppo Sandro

G. KORE: 1 Hong Duk Yung (Kaleci), 2 Park Kyu Jong, 4 Kang Chang Gi, 7 Soo Nam Lee, 9 Sang Gwoon Woo, 13 Jong Kap Lee, 14 Chang Wha Han, 15 Ji Sung Kim, 18 Young Keun Choi, 19 Gi Choo Lee, 19 Gi Choo Lee

Yedekler 3 Jae Seung Park, 5 Sang-Yi Lee, 6 Byung Dae Min, 8 Jung Mih Choi, 10 Nak Woon Sung, 11 Nam Sick Chung, 12 Heung-chul Ham, 17 Il Kap Park, 16 Young Kwang Chu

Antrenör Young Shik Kim

Goller Suat Mamat (TUR) 10', Lefter Küçükandon (TUR) 24', Suat Mamat (TUR) 30', Burhan Sargin (TUR) 37', Burhan Sargin (TUR) 64', Burhan Sargin (TUR) 70', Erol Keskin (TUR) 76'.

...

Almanya: 7 Türkiye: 2

23 Haziran 1954 Zurich Seyirci Sayısı: 18000

Hakemler: Raymond Vincenti (Fransa), Faultless Charlie (İskoçya), Ernst Dorflinger (İsviçre)

TÜRKİYE: 1 Turgay Şeren (Kaleci), 2 Rıdvan Bolatlı, 3 Basri Dirimlili, 4 Mustafa Erton, 5 Çetin Zeybek, 6 İzak Rober, 7 Erol Keskin, 8 Suat Mamat, 9 İsmail Feridun, 10 Burhan Sargin, 11 Lefter Küçükandon

Yedekler 12 Şükrü Ersoy, 13 Bülent Eken, 14 Ali Beratlıgil,

15 Mehmet Dinçer, 16 Nedim Doğan, 17 Naci Erdem, 18 Ak-
gün Kaçmaz, 19 Ahmet Berman, 20 Necmettin Onarıcı, 21
Kadri Aytaç, 22 Coşkun Pas

Antrenör Puppo Sandro

ALMANYA: 1 Anton Türek (Kaleci), 2 Fritz Laband, 3 Wer-
ner Kohlmeyer, 6 Horst Eckel, 7 Josef Posipal, 8 Karl Mai, 13
Max Morlock, 14 Bernhard Klodt, 15 Otmar Walter, 16 Fritz
Walter, 20 Hans Schaefer, 4 Hans Bauer, 5 Herbert Erhardt, 9
Paul Mebus, 10 Werner Liebrich, 11 Karl-Heinz Metzner, 12
Helmut Rahn, 17 Richard Hermann, 18 Ulrich Biesinger, 19
Alfred Pfaff, 21 Heinz Kubsch (Kaleci), 22 Heinrich Kwiatkows-
ki (Kaleci)

Antrenör Sepp Herberger

Goller Otmar Walter (ALM) 7', Hans Schaefer (ALM) 12',
Mustafa Ertan (TUR) 21', Max Morlock (ALM) 30', Max Mor-
lock (ALM) 60', Fritz Walter (ALM) 62', Max Morlock (ALM)
77', Hans Schaefer (ALM) 79', Lefter Küçükandon (TUR) 82'.

...

Macaristan Zaferi

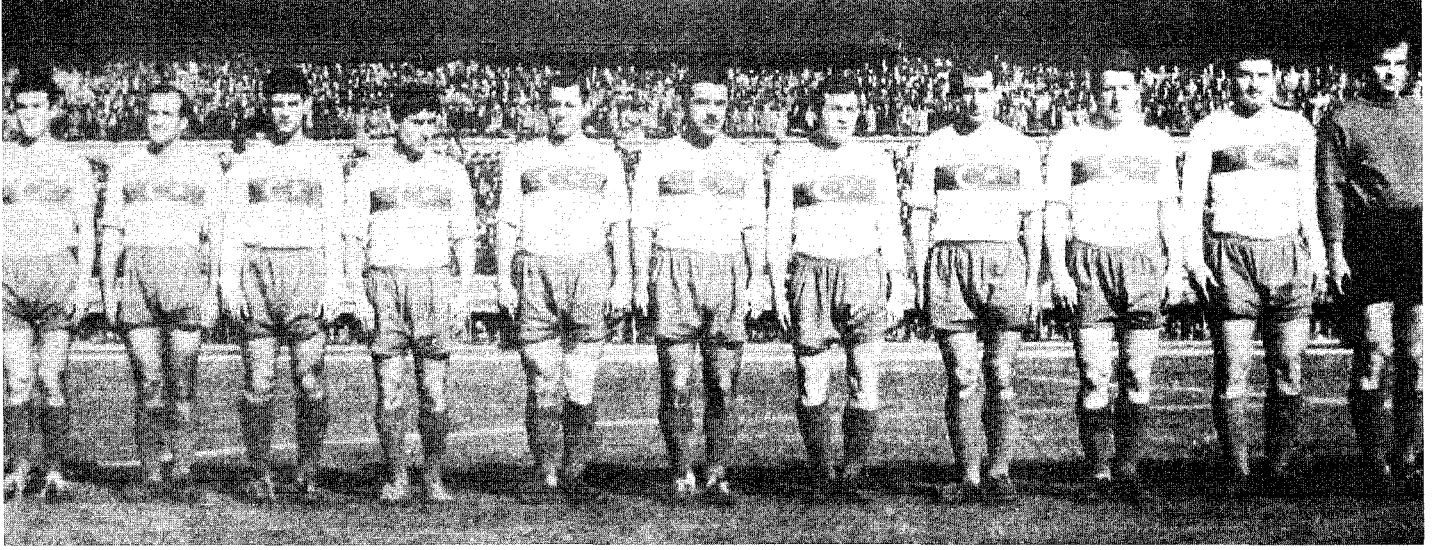
19 Şubat 1956 – Dolmabahçe-İstanbul – Dostluk maçı

Türkiye 3-1 Macaristan

TÜRKİYE: Turgay Şeren-GS, Ali Beratlıgil-GS, Ahmet Ber-
man-BJK, Mustafa Ertan-AG (75'Saim Taysengil-GS), Nusret
Ülük-BJK, Naci Erdem-FB, Coşkun Özarı-GS, Metin Oktay-GS,
Lefter Küçükandonyadis-FB, Kadri Aytaç-GS, İsfendiyar Açık-
söz-GS

MACARİSTAN: Farago, Buzansky, Szojka, Lantos, Bozsik,
Kotasz, Toth II (46'Csordas), Machos, Tichy (31'Hidegkuti),
Puskas, Czibor

Goller: (1-0) 7'Lefter Küçükandonyadis, (2-0) 41'Lefter Kü-
çükandonyadis-p, (3-0) 46'Metin Oktay, (3-1) 81'Puskas

Macaristan Milli Takımını 3-1 yenen efsane kadromuz. O Macaristan ki, yeryüzünde onları yenecek bir ikinci takım olmamıştı. İngiltere bile yarım düzine gol yemişti Macarlardan... 19 Şubat 1956'da Macarları dize getiren Milli Takımımızın efsanevi kadrosu soldan sağa; Kadri (GS), İsfendiyar (GS), Metin (GS), Lefter (FB), Mustafa (Karagücü), Coşkun (GS), Büyük Ahmet (Beşiktaş), Büyük Ali (GS), Naci (FB), Nusret (Beşiktaş), Turgay (GS)